

નોટીસ.

મહત્ત્વ પુસ્તકસને ૧૯૨૪ના ઓક્ટ મુજબ કર્તાઓ વારકારમાં
 નોંધાવી સર્વે લક્ષ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે. માટે
 સ્વાધીન મતદારી મેળવ્યા સિવાય રજીસ્ટર કરાવેલા
 વફનાયા કોઈ પણ કિસ્સો કરી છપા-
 વનાર જનજમદાર થશે.

કર્તા—સાયલાકર,
 મહાન હુકમ પ્રાપ્ત કરવાનો સદેસો માર્ગ.
 મદુરા નારસાક સભા.

— — — — —

આજના મહત્ત્વ પુસ્તકસને ૧૯૨૪ના ઓક્ટ મુજબ કર્તાઓ વારકારમાં
 નોંધાવી સર્વે લક્ષ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે. માટે
 સ્વાધીન મતદારી મેળવ્યા સિવાય રજીસ્ટર કરાવેલા
 વફનાયા કોઈ પણ કિસ્સો કરી છપા-
 વનાર જનજમદાર થશે.

— — — — —

ભારત ભૂમિના સ્મરત જૈન બંધુઓ પ્રત્યે
નૂતન વર્ષે શુભ ભાવના.

(દોહરો.)

નવિન વર્ષમાં નેહથી, આશિષ આપુ સાર;
માન, પાન, ધન, ધાન્યથી, ભર્યા રહો લોકાર.
આયુષ્ય લાંબુ ભોગવો, સદ્ કુટુંબ પરિવાર;
શુભ પામો સંસારમાં, થાઓ સદા જયકાર.

હે ધન્ય જીવન એહ જો-પરમાર્થ પર પ્રીતિ ધરે,
હે ધન્ય જીવન જગતને-ઉપકારથી અભર ભરે;
આમર્થ્યથી મુદ્ધિ બધી-સંસ્કારીને શુભમય કરે,
હે ધન્ય લાખો ધન્ય-સ્વજન તારીને પોતે તરે.

વીર સંવત-૨૪૪૨
દાર્તિકી
શુકલ પ્રતિપદા.

શ્રી ૦ જૈન સંઘનો દુવાગીર સેવક,
સાયલાકર.
“અમૃત જીવન”-અમદાવાદ.

Page 1 of 1

પ્રસ્તાવના.

પ્રિય વાંચનાર ?

હાંખા વખત થયા મહારા હૃદયમાં એવો વિચાર આવ્યાં કરતો હતો કે, દયામય પવિત્ર જૈનધર્મના સ્વધર્મિ બંધુ-બહેનોને દરેક પ્રકારે યોગ્ય થઈ પડે; તેવું એકાદ પુસ્તક બહાર પાડી, સમાજની સેવા બજાવવી. આવા ઉત્તમ તરંગો છેલ્લા પંદર વરસ થયા અંતઃકરણમાં ઉર્બશ્યા કરતા હતા.

શ્રી જિનેશ્વર દેવની કૃપાથી ધારેલા વિચારો બર આવવાનું મુખ્ય કારણ એ બન્યું કે, યોગ્ય માસ પહેલાં સરસપુરમાં બાવસાર જાતિનાં જૈનમંથુ અમુલ્યખમ્બાજીએ સમ્પત તાપમાં અણુસણની ઉમ તપશ્ચર્યા આદરી, જે મહાન તપશ્ચર્યા ૪૮ ઉપવાસે પૂર્ણ થઈ. આ પ્રસંગે તપસ્વિજીને હમેશાં સુખશાતા પૂછવા સેંકડો માણસો સરસપુરમાં આવતાં હતાં. જેઓને બોધ આપવાને દરિયાપુરી આઠઠોડી સ્થાનકવાસી બાળશબ્દચારી મુનિશ્રી નાના ઉત્તમચંદ્રજી મહારાજ તે પ્રસંગે હાજર હતા. તપસ્વિજીની કેટલીક કાવ્યો મ્હે રચેલી હતી તે ગાઈ બતાવતાં; મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે, જો આ કાવ્યો પુસ્તકના રૂપમાં પ્રગટ કરી, "તપશ્ચર્યા-મહોત્સવ." નામની લુક બહાર પાડો તો તેમાંથી ધણેક ધાર્મિક લાભ થશે.

મહારાજશ્રીનાં હરમાન અનુસાર તે મુજબ સેવકે પુસ્તક તૈયાર કરી આપની સેવામાં રજુ કર્યું છે. જેમાં થયેલ ભૂલચુક દરગુજર કરશે એવી આશા છે. દરેક રાગ સ્ત્રી પુરુષોને પ્રિય લાગે તેવા ગ્રંથાવલમાં આવ્યા છે. ધારવા કરતાં પુસ્તકમાં ધણેક વધારો કર-

પ્રસ્તાવના.

પ્રિય વાંચનાર ?

હાંજા વખત થયા મહારા હૃદયમાં એવો વિચાર આવ્યા કરતો હતો કે, દયામય પવિત્ર જૈનધર્મના સ્વર્ગર્ભિ બંધુ-બહેનોને દરેક પ્રકારે યોગ્ય ધર્મ પડે; તેવું એકાદ પુસ્તક બહાર પાડી, સમાજની સેવા બજાવવી. આવા ઉત્તમ તરંગો છેલ્લા પંદર વરસ થયા અંતઃકરણમાં ઉભરાયા કરતા હતા.

શ્રી જિનેશ્વર દેવની કૃપાથી ધારેલા વિચારો બર આવતાનું મુખ્ય કારણ એ બન્યું કે, યોગ્ય માસ પહેલાં સરસપુરમાં બાવસાર શ્રાવિનાં જૈનમંથુ અમુલ્યખમ્બાએ સમ્પત તાપમાં અણુસણની ઉચ્ચ તપશ્રયા આદરી, જે મહાન તપશ્રયા ૪૮ ઉપવાસે પૂર્ણ થઈ આ પ્રસંગે તપસ્વિજીને દમેશાં સુખશાન્તા પૂજ્યા સેંઢો માણસો સરસપુરમાં આવતાં હતાં. જેઓને જોધ આપવાને હરિયાપુરી આકાશી રથાનકવાસી બાળપદ્મચારી મુનિશ્રી નાના ઉત્તમચંદ્રજી મહારાજ તે પ્રસંગે હાજર હતા. તપસ્વિજીની કેટલીક કાવ્યો મેટ રમેલી હતી તે ગાઈ બતાવતાં; મહારાજશ્રીએ જણાવ્યું કે, જો આ કાવ્યો પુસ્તકના રૂપમાં પ્રગટ કરી, “તપશ્રયા-મહોત્સવ.” નામની યુક્ત બહાર પાડો તો તેમાંથી ઘણાંક ધાર્મિક લાભ થશે.

મહારાજશ્રીનાં ફરમાન અનુસાર તે મુજબ સેવકે પુસ્તક તૈયાર કરી આપની સેવામાં રજુ કર્યું છે. જેમાં થયેલ બૃહ્દયુક્ત દરજુદર કરશે એવી આશા છે. દરેક રાગ સ્ત્રી પુરુષોને પ્રિય લાગે તેવા ગોદૃવવામાં આવ્યા છે. ધારવા કરતાં પુસ્તકમાં ઘણાંક વધારો કર-

વામાં આવ્યો છે મતલબ કે હેન્ડબીલમાં જે હકિકત આપવા નક્કી કર્યું હતું; તે ઉપરાંત વધારામાં પાછળથી કેટલાક મિત્રોની સલાહ અનુસાર જ્યોતિષ શાસ્ત્ર અને શ્રીલક્ષ્મીમય સ્તોત્ર ગુજરાતી અર્થ સાથે ઉમેરવામાં આવ્યું છે.

યૂરોપમાં ચાલતી ભયંકર લડાઈથી હિંદમાં કાગળોની કિંમત પ્રથમ કરતાં ડબલ થઈ છે. તે છતાં પડતર કિંમતે એટલે માત્ર ચાર આનામાંજ અવલથી આહક થનાર સાહેબોને આપવા સેવકે યોગ્ય ગોઠવણ કરી છે.

જૈન કોમમાં દિવસે દિવસે ધાર્મિક કળવણીનો પ્રસાર વધતો જાય છે છતાં પણ ગુના વખતથી જડ ધાલી એકેલા કન્યાવિક્રય, બાળલસ, વૃદ્ધવિવાહ, કળેડાકટ, રડવા કુટવાના નંગલી રિવાજો, લસ પ્રસંગે સ્ત્રીવર્ગમાં અધરીત મર્યાદા રહિત ગવાતાં ગીતો, આદી અનેક હાનીકારક રીવાજો અટકાવવા સદરહુ પુસ્તકમાં ઘણુંક લખવામાં આવ્યું છે.

આશા છે કે આપણાં જૈન આગેવાનો તે ઉપર પુખ્ત વિચાર કરી સમાજમાં યોગ્ય સુધારો કરી, આભારી કરશે એવા વિનંતિ છે. લીંબડી સંપ્રદાયના સાક્ષરવક્તા કવિવર્ય પંડિતશ્રી નાનચંદ્રજી સ્વામિ કે જે બાળશ્રલચારી મહાત્માની વિક્રતા જગજગદેર છે તેઓ શ્રીનાં ઉત્તમ બોધથી જૈન બોર્ડિંગ, જૈનશાળા, જૈન કન્યાશાળા, જૈન લાયબ્રેરી આદિ અનેક સંસ્થાઓ લીંબડી વિગેરે સ્થળે સ્થાપન થઈ છે. અને જેનો લાભ ઘણાંક વિદ્યાર્થી અને જૈન યાગાઓને મળે છે. તેવા પ્રતાપી મહા પુરુષશ્રીનાં હસ્તાન અનુસાર સદરહુ પુસ્તકમાં જૈનયાગાઓ માટે લસ પ્રસંગે ગવાતાં નીતિમય ગાયનો ચુરી કરી ગ્રંથનાં દાખલ કરવામાં આવ્યાં છે. આશા છે કે જૈન જ્ઞેનો

તેનો યોગ્ય ઉપયોગ કરી સ્ત્રી સમાજમાં સારો સુધારો કરશે. કે જેથી તાબેદારની મેહેનત બર આવશે.

જૈન શાળા અને જૈન કન્યાશાળા માટે આ પુસ્તક અવશ્ય. રમીકર થઈ પડશે એવી કર્તાની ગાન્યતા છે. કારણ કે ધાર્મિક, નૈતિક, વ્યવહારીક શિક્ષણ સદરહુ પુસ્તક વાંચવાથી મળી શકે તેવું છે !

બવિધ્યમાં જૈન તરીકેની આપણી ખરી ડરજ શું છે, તે પુસ્તક વાંચવાથી સહેજ સમજી શકાય તેવું છે.

છેલ્લા ૧૧૧ વરસમાં શ્રી રથાનકવાસી જૈન કોમનાં જ્ઞાતીતા વીર, પ્રણેતાં જ્ઞાતિવાસથી શ્રી સંપત્તે બાહુ ગમગીની પ્રાપ્ત થઈ છે જેઓનાં નામો મુંબઈવાળા શ્રી કન્હી વિસાઓસવાળ કોમના આગેવાન બાપારી ગૃહસ્થ શેઠશ્રી લખમશીબાઈ નપુબાઈ જે. પી. માંગરોળના શુભ દાનના અબપારી સખાવતી શેઠશ્રી નેમચંદ્રબાઈ વરસનજી— રત્નકામના સુપ્રસિદ્ધ ધર્માત્મા શેઠશ્રી અમરચંદજી પીતલીયા સાહેબ— અજમેરના ઝોનરરી સેક્રેટરી રામશેઠ આંદમજીજી સાહેબ મોરબીના જ્ઞાતીતા પુરુષ દેવે જેનેજર અને રાજ્યવિદેશી શીવુત ગોકળદાસ રાજપાળ દરતરી—વડવાળુના સુપ્રસિદ્ધ શેઠશ્રી દેવજીબાઈ ગોકળદાસ, તેમજ વડવાળુ માંગરોળવાળા દિત્તચિંતક અને જીવદવાના દિમાવતી વોરા થાવરબાઈ બાઈચંદ આદી ગૃહસ્થોનાં જીવનચરિત્રો સદરહુ પુસ્તકમાં પ્રગટ કરવામાં આવેલ છે કે જે ઉપરથી તેનો યોગ્ય ધરો સેઠ; અનુકરણ કરવાની પ્રેરિત્ત થવાનું સાધન મળશે.

સદરહુ પુસ્તકની અર્પણ પત્રિકા મહારાજાની આપણાં જ્ઞાતિ મંડુ અને જીવદવાના મુરત દિમાવતી તેમ મોરદાક સખા અને પાંજરાપોળના ઝોનરરી મહામાજી આમરજીબાઈ રામજીબાઈ સરવૈયાને આપવામાં આવી છે તે સ્થાને તે પ્રતાપી મહાન પ્રગયની જીવી

(ફોટો) અને છવનચરિત્ર પણ આપવામાં આવ્યું છે કે જેનો ધડો ખીબા ભાઈઓ લેશે. અને તે ઉપરથી જોવાનું જાણવાનું અને દયાભય પરમાર્થી થવાનું અનુકરણ કર્માનુસાર થશે એવી આશા છે.

જે જે ગૃહસ્થોએ અવલથી આશ્રય આપી પોતાનાં મુખારક નામો પુસ્તકમાં નોંધાવ્યાં છે તેઓશ્રીનો સેવક અંતઃકરણથી આભાર માને છે.

મહારા તરફથી પ્રથમ ગુરૂ ગુણસંગ્રહ, “ જૈનદિક્ષા મહોત્સવ,” જૈન સુખોદ સ્તવન સંગ્રહ, પ્રતાપી પ્રેમ, ક્ષેમકુશળ, પવિત્ર પદમણિ વિગેરે કેટલાંએક પુસ્તક પ્રગટ થયાં છે. સદરહુ પુસ્તક એ મહારા સાતમો પ્રયાસ છે. આશા છે કે તેમાં થયેલ ભૂલચુક ક્ષમા કરશે. એજ વિચ્છી.—

“ અમૃતભૂવન ” ધનાસુતારની પોળ—અમદાવાદ.

લી० સર્વ જન શુભેચ્છક,

“ સાયલાકર. ”

અર્પણ-પત્રિકા.

પરમ ગૌ ભક્ત

જીવદયાના ચુસ્ત હિમાયતી

નરકળ શુભ ગુણ સંપત્ત મહાત્મા શ્રી—

જ્યોત્સ્વજીભાઈ રામજીભાઈ સરવૈયા.

મહુવા બંદર.

ધાર્મિકે ધીરવીર મહાશય !

સ્વધર્મ પ્રત્યેની આપની અચળ શ્રદ્ધા, પરોપકાર અને ધર્મ કાર્ય ખાતે આપની પૂર્ણ પેહેલ; પશુ રક્ષાના હિમાયતી તરીકેની આપની દૃઢ શ્રદ્ધા, મહુવા ગૌશાળા, પાંજરા પોળ, અને દરેક ધાર્મિક ખાતાઓ તરફ આપની ઉત્તમ લાગણી, ગૌ રક્ષા આદિ અનેક અવાચક મુંગા પ્રાણિયો તરફ આપ અને આપનાં સહ કુટુંબનો અનહદ પ્રેમ આપના ઉત્તમ કાર્યો માટે દેશ-વિદેશથી મળેલાં અસંખ્ય સર્ટિફિકેટો વિગેરે અનેક શુભ ગુણોથી આકર્ષાઈ નરરરુ પુસ્તક સત્કાર પૂર્વક આપને અર્પણ કરી અત્યાનંદ પામું છું.

બારતનું નૂતન વર્ષ.

૧૯૭૨.

} આપનો સ્વધર્મિણી.
સાયલાકર.

સૌ જન્ય સુધાસાગર,

મહાત્મા શ્રી “ઓધવજીભાઈ”ને ધન્યવાદ.

(મનહર છંદ.)

પશુ રક્ષા તણું કાર્ય કીધાં આગેવાન થઈ,
સદાય તે માંહે આપે નામ નિજ મેળવ્યું;
“જૈનધર્મ” વૃદ્ધિ થવા નિરંતર આનંદથી,
સર્વ શુભ સંસ્થા પ્રત્યે ભડું ચિત્ત લેળવ્યું. ૧

અસંખ્ય ગાયોનો હુષ્કાળમાં બચાવ કરી,
દિનરાત્રી વૃદ્ધ છતાં હૃદયને હેળવ્યું;
ધાર્મિક અનેક ખાતાં માટે ફંડ ઉભાં કરી,
મેકેટરો તણું ઔદ્યોગિક કાર્ય હેળવ્યું. ૨

વિશ્વમાં વિખ્યાત થઈ માન પામ્યાં પુરેપૂરું,
નિઃસ્વાર્થપણે સદા રહ્યા નિજ અંગથી;
પરોપકાર વૃત્તિ માટે અંતરમાં ખાત ધરી,
“ઓધવજીભાઈ” રોજ રહ્યા એક રંગથી. ૩

એવા અત્યુત્તમ ગુણો ગુણ્યાં સર્વ મુખ વધી,
મન હલકાર્યું મુજ આનંદ તરંગથી;
“અમૃત્ય-શિક્ષા” ની હુક આનંદે અર્પણ કરું,
“સાયલાકર”ના શ્યામ સ્વિશ્વે ઉમંગથી. ૪

પરમ જોભક્ત ઓધવજી રામજી સરવૈયાનું જીવનચરિત્ર.

૧. આ પ્રસિદ્ધ જોભક્તના નામ સાથે મુંગા પ્રાણીઓ તરફ અનન્દ લાગણી દર્શાવનારા તેમના કામો પશુ એટલાં બધાં છે કે-તેવા એક જોભક્તનું ચિત્ર સાથે ચરિત્ર પશુ રક્ષાના પહેલા નંબરના દિમાયતી દાખલ આપવા અમે દુસ્ત ધારિએ છીએ; તથાપી એટલું જણાવવું જોઈએ કે રથજી સંક્રામને લીધે હાલતો તેની ટુંક નોંધ આપીશું. તે એટલા માટે કે તેમનું દ્રશ્યંત અન્યને અનુકરણીય કરવા યોગ્ય છે.

પરોપકાર ખુદિ, એ ઈશ્વરી અંશ છે. તેનું બીજા માણસના અંતઃકરણમાં રાખ્યાથી ઈશ્વરે તેને હવે દરજ્જે ચઢાવ્યો છે. પરંતુ એ બીજાની સાથે સ્વાર્થ નામે રિપુ મુકેલો છે. તેથી ઘણી ખરી વખતે તે બીજાને હાનીને એ પ્રકૃષ્ટિત થવા દેતો નથી. જેનામાં પરોપકારનું બીજા હાનીને મોટું ધાય છે. એવા આ સંસારમાં યોદ્ધાકર્મ નર રત્ન માણુમ પડે છે.

જોભક્ત ઓધવજી રામજી આ વર્ષના ચિરલા જનોમાંના એક પ્રસિદ્ધ પુરુષ છે. તેઓ દશા ધીમાળી વાણીયા, શ્રી શ્વેતાંબર સ્થાનકવાસી જૈન ધર્મી છે. તેમનો જન્મ સંવત ૧૯૮૯ના કાર્તિક શુદ્ધ ૧૬ (દેવ દીવાળી)ના રોજ થયો છે. કેળવણીના હિસાબે તેમને સાધારણ ગ્રાન ઉપરાંત વિશેષ નથી. તેઓએ સાગ વર્ષની ઉંમરમાં મધુવાની સરકારી સંકન્દ એડ એન્ડ્રોવનાંકુલર સ્કૂલમાં ચોથા ધોરણ સુધી અભ્યાસ કર્યો. ને ૬૦ સં ૧૮૭૦ની સાલમાં સત્તર વર્ષની ઉંમરે

વહિવટમાંથી દારૂ થઇ પોતાનું સ્વર્ણુ ઇવન ગા શેવાનેજ શોધ્યું.
 તેવામાં સંવત ૧૯૧૮ની સાલમાં પાછો એકાએક ધાસ-ગારાનો બંધકર
 દુષ્ટાગ પડ્યો. તે વેળા ભાવનગર ગાયાંગાની ગાયો જ્યાવરા તે
 સમાના માનવેના સેક્ટરીએ મદુરા સમાની મદદ માંગતાં નેટલી ગાયો
 હોય તેટલી મોકલી દેવી કે તેનું સંરક્ષણ કરી જ્યાવરામાં આવશે.
 એવો ખુલાશો બરેલો ખુલાસો આપવાથી ત્યાંની ૧૧૭ ગાયો આવી.
 અને આસપાસના ગામોમાંથી પણ પુષ્ટાગ ગાયોની આવક થવાથી
 (૧૫૪૫) ગાયો એકઠી થઇ. તેના રક્ષણ-પોષણ માટે પાછી અન્ય
 જાનોને શીકર થયેલી કે હવે ગાયોની સંખ્યા વધી પડવાથી આ માણસ
 હવે ગાયોનું સંરક્ષણ કરી સકશે જ નહીં પણ કુલ્લી મરણ કરણ કરશે.
 મારે ફરરની સામે બાથ બીડવાનો પ્રયત્ન હવે હોતો કે તો સાર.
 પણ આ વીરનરે દત્તાથી ફરેલ પરાપદારી પ્રયત્ન પડેના નહીં મુક્તાં
 ખસ દિલથી પરાપદારી પ્રયત્નજ રાજ રાખ્યો. એટલે દયાળુઓના
 અંગમાં કુદરતી પ્રેરણા થતાં દિંદ અને આકીકાના દયાળુ દાતાઓના
 દાનની મદદ મળી આવવાથી દુષ્ટ દુષ્ટાગ રૂપી રામખા દૈત્યના મોતના
 કાળમાં જની ગાવાનો જ્યાવ થયો, ને દુષ્ટાગ રૂપી દુઃખદાયક સમુદ્ર
 સેદેજે તરી ગયા. પણ તે સર હયાન રહેલી ગાયો પાકડી રહેવાથી
 ને દુલ્લી થવા સીવાય પાંકડી ગાયો નહીં વેચવાનો સમાનો નિવમ
 હોવાથી તે (૧૫૪૫) ગાયો ગાયાંગામાં રીકકે રહી. દરમિયાન સંવત
 ૧૯૧૮ની સાલમાં આ વરને સીધમાં ધાસગારાનો બંધકર દુષ્ટાગ
 પડવાથી કાંચી પાંજરાપોજના દોરેને જ્યાવરા ત્યાંની પાંજરાપોજના
 માનવેના સેક્ટરી અને શીમાન શુદ્ધરોએ મદુરા સમાની મદદ માંગતા
 નેના રીકાર કરી જે જાનનાં નેટલી પગુ દોષ ને મદુરા ગાયાંગામાં
 મોકલવાં કે તેનું સંરક્ષણ કરી જ્યાવરામાં આવશે. એવો ખુલાશો

ભરેલો ખુલાસો તાર મારફતે મહુવા સભાએ મોકલતાં કરાંચી અને ઠંઠાની પાંજરાપોળના ગાય, વાછડા, વાછડી, બળદ, પાડા, ઘોડા વગેરે (૫૭૫ જીવ આવ્યા. ને રાજુલા માહાજન તરફથી ગાય, વાછડા, સાંઠ, બોદડા વગેરે (૫૦) જીવ આવ્યા. તથા તત્કાલ મહાજન તરફથી રોઝ જીવ (૨) અને મહુવાના ઉનવાળાવેપારી શેઠ નુરમહાંમદ વજર તરફથી સાંઠ જીવ (૨) આવ્યા. તે મળી કુલ (૨૧૭૪) ની સંખ્યા થઈ. તે સર્વ સુખકારીથી હયાત જીવો ભોગવે છે. તેને રહેવાનાં પુરતાં છાપર બાંધવા જરૂર છતાં મોટી સંખ્યાના ઢોરોના સંરક્ષણના કાયમના બહોળા ખર્ચને પહોંચી વળવામાંથી નાણાંનો વધારો નહીં રહેવાથી સભા પુરતાં છાપર નહીં બંધાવી શકવાને લીધે શીયાળામાં ટાઢની, ઉનાળામાં તડકાની, ને ચોમાસામાં વરસાદની પુરી મુસીબત ભોગવવી પડે છે. તેથી દયાળુ ધર્મ વિરો છાપર બંધાવી દઈ અક્ષય પુન્ય ને મહાન્ આશિર્વાદનો લાભ લેશે એમ આ પ્રસંગે જણાવી દેવા જરૂર લેઉં છું.

મોસુદ સેક્રેટરીના પ્રયાસથી આંહીથી દુધાળાં જનવરો અજ-ણ્યા પરદેશીને વેચાણ નહીં દેવા તથા તેવા જનવરો વહાણો ચડાવી પરદેશ નહિ લઈ જવાનો ઘણો સારો બંદોબસ્ત થયો છે. તેમજ બાયણો અને પુસ્તકોદ્ધાર કરેલા પ્રયાસથી મહીસુરમાં દુધ દેતી બંધ થયેલી ગાયોને ગાઝામાં, હજમાં, ને કોરામાં જોડવાનો રીવાજ બંધ પડ્યો છે તથા ત્રાવણકોરના અધ્યાર્થી બંદરમાં થતો ગોવધ અટકાવવામાં ફતેહ પામ્યા છે. અને કનપર, ડુંગર, રાજુલા, જેસર, કુંડલા, દસા, પાલીતાણા, રેણુ, કોચીન, જંગપાર, રેલાગોવામે વગેરેમાં મોરભણી સભાએ સ્થાપી ગોરાળા ઉધારી ચરાણના મોટા જંગલો રાખવામાં આવ્યાં છે.

'ત્રંગક'માં નારાયણ વામન નામનો એક સખસ યાત્રાગુઓનો-
 ગોર હતો તેના પાસે યાત્રાગુઓના ને તેના વડીલોના નામની ચોપડી
 હતી. તે સખસ ગુજરી જતાં તે ચોપડી એક દુગારએ ચોરી જઈ
 તેજ નારાયણ વામન પોતાનું નામ ધરાવી પરાપકાર જ્ઞાતિનું ડોળ
 પાલી ગોરફાને બહાને નાણું કઢાવવા આવનગર 'જંઘ' ત્યાંના નાગર-
 વગેરે ગૃહસ્થોને તેમના ગોરપદા તરીકેની ઝોળખાણ આપી પોતા
 પાસેની ચોપડીમાંથી તેમના વડીલોના નામો બતાવી વીશ્વાસ બેસાર્યો
 પછી જણાવ્યું કે ખાનદેશથી કસાઈ લોકો (૩૦૦) ગાયો વેચાણ
 છાવી ત્રંગક રાત રહેલા તેના ખજર મહાજનને થતાં તુરત (૩૦૦૦)
 રૂ. આપી તે ગાયો વેચાણ રાખી છે. તેના ચારા માટે ગાય માતાનું
 દાન જાળી પરાપકાર જ્ઞાતિથી મારા બાળેજી રામગાહુને સાથે રાખી
 ખરડો કરવા આવ્યો છું. એમ જણાવ્યાથી ત્યાં ખરડો થયો, તે
 ઉવરાવી મહેલે આવી આંહી પશુ તેજે તેમજ જણાવ્યાથી દવાણુ
 મહાજને ખરડો કરી આવતાં રૂ. ૫૦) થયેલા તેવામાં અચાનક મો-
 સદ સેકેટરીનું મળવું થતાં તેઓએ પુછેલા સવાલના જવાબમાં જણા-
 વ્યું કે—આવનગર વસુજી લીધેલા રૂ. ત્રંગક કોઈના ઉપર મોકલા-
 વ્યા નથી પણ અમારી પાસે રાખ્યા છે તેનું રીતસર નામું રાખ્યું
 નથી, તેથી કેટલા રૂપિયા વસુજી આવ્યા તેની ખજર નથી તે ઉપ-
 રથીજ તેની દગાઈ અને લુચ્ચાઈ બરેલી વર્તણૂક જણાનાં આવન-
 ગરના ખરડાના કાગળો તથા ત્રંગકના કેસવરામ બાવાની સહીના
 છાપેલા કાગળની નકલ કરી સેઈ ત્રંગકથી માંગેલો ખુલાસો આવતાં
 સુધી ખરડો બંધ રખાવી વસુજી આવેલા રૂપિયા નગર શેઠની પેદામાં
 બરી દેવા જણાવ્યું. તેથી પોતાનું પોગળ ખુરશું થરાનો ભવ લા-
 આથી તે દગરો આંહીથી પસાવન થઈ ગયો, તે દરમિયાન નાશક

જીલાના ૩૦ કલેક્ટર ગુણવંતરાય ગુલાબરાય દેસાઈનો તાર તે હંગારો હોવાનો આવ્યાથી તુરત તેને પકડી પાડવા માટે કાડીયાવાડના મુખ્ય શહેરોમાં કાગળો લખી પેપરોમાં આર્ટિકલ આપ્યાથી રાજકોટ આવક માસીકના અધીપતી શા. મોહનલાલ દામોદરદાસે તે હંગારાને પકડયાનો તાર આપ્યાથી તેના પર કેસ ચલાવવા રાજકોટ જવા તૈયાર થયેલા પણ તેવામાં તે હંગારાને પોલીસને સ્વાધીન કરવા જતાંના દરમીયાન વરસાદના સખત તોફાનને અંધારાનો લાગ જોઈ તે હંગારો છટકી ગયાનો તાર આવ્યાથી રાજકોટ જવું બંધ રાખ્યું. ત્યારથી ગૌરક્ષાને ખ્વાને એવા હંગારા આ તરફ આવતા બંધ પડ્યા છે.

મરી જતાં દોરોના ચામડા ઉતારી લેવાની મહુવાની ભામનો ધનુરો આંહીનો દેઢ મંગલા ખીમા ને લાખા ખીમાએ રાખી ચામડાના લોભથી પ્રજ્વળના સંખ્યાબંધ કીમતી દોરોને ઝેર દેઈ નાશ કર્યાથી તેના પર કેસ ચાલી ઝેર દીધાનું સાબેત થતાં તેને કેદની સજા થયેલી છે. ને તેને ભામનો ધનુરો નહિ આપવા હરાવ થયો છે તેથી જનાવરો ઉપર ગુજરતું ધાતકીપર્ણ અટકાવવા તથા દોરોની સલામતી જળવવા માટે મોસુદ સેક્રેટરીને ભામનો ધનુરો રાખવા પ્રજ્વળે આગ્રહ થતાં બે વરસથી ભામનો ધનુરો ગૌરક્ષા તરફથી રાખવામાં આવેલ છે. તે દરમીયાન પ્રજ્વળના એક પણ દોરનું અકાળે મૃત્યુ નહિ ચવાથી દોરોની સલામતી ને શાંતી જળવાઈ રહી છે. (આ વરસે ભામનો ધનુરો બાહુતી મેમણ સુમાર તારના નામે એકાએક રા. ૨૦૦) વધારી મજૂર દેઢ રાખ્યાથી પ્રજ્વળના કીમતી દોરનાં ઝેરથી અકાળે મરણ થવા લાગ્યા છે. જે બાબતનો કેસ પણ કોર્ટમાં ચાલે છે.)

ભગવાં લુગડાં ને રૂદ્રાક્ષની માળા પકેરી ચંકર, ચંકરના નામની રૂદના કરનારા સદુઓ મેળામાં, તીર્યોમાં ને ગ્રામ પરગામમાં પાંચ

પગ અને બે પુછડાંવાળા ગાય, તથા બે હામવાળા પોલીયા બતાવી
 બીજા ભાગે છે, તે ગાય તથા પોલીયાને દયાશુ દિન્દુ બાધ્યો તથા
 પહેનો દેવનાથ માની તે સાધુઓને જ્ઞાનમાં પુષ્કળ પૈસો આપે છે.
 આ બાળતર્માં ગોસુર સેદ્ધિથીને ચંદ્ર ચંદ્ર—માણસને વળતે છડી
 આંગળા હોય છે. પણ ત્રીજે પગ કે બે હામ દોતી નથી તેમજ
 બેંસ, બહરી ઉટ, ઘોડા, હાથી, કુતરાં, ખીલાડાં, બહરાં વગેરે કોઈ
 જાનવરને પાંચમે પગ પુંક ઉપર બે પુછડાં અથવા બે હામ જોવામાં
 આવતી નથી. અને રાજાઓ, મુલકો તથા બરવાડોને ત્યાં લાખો
 ગાયો અને બજારો છે. તેમાંના કોઈને પણ એ પ્રમાણે પગ, હામ
 કે પુછડું જોવામાં આવતું નથી; છતાં આ સાધુઓની ગાય તથા
 પોલીયાને વધારાના પગ પુછડાં અને હામ બતાવે છે. તેને દરિા કે
 કે સોય બોંકવાથી દુઃખ થતું નથી તેથી તે કુદરતી નહીં પણ કૃત્રીમ
 હોવું જોઈએ. એવો તર્ક કરી જમ સેધ તપાસ થયો. તેમાં જણાઈ
 આવ્યું કે એ સાધુઓ, સાધુઓ નથી પણ પાખંડી સોદા છે. તેમના
 હામ હસામના બાઈ જેવા છે. તેઓ દેખવામાં દિન્દુ સાધુઓ જેવા
 લાગે છે, પણ વર્તનમાં માંસ, ઘર વિગેરેનો ઉપયોગ કરનારા તથા
 મુસલમાનનો દુષ્ટ પીનારા છે. એ સોદા સાધુઓના સેવાસમાં ખરે-
 ખર હસામનું હામ કરે છે. તે એ રીતે કે પાંચમે પગ બતાવવા
 સાર નાના વાજરડાનો એક પગ દાખી કાઢે છે. એજ રીતે બીજું
 પુછડું બતાવવા સાર એક પુછડું દાખી કાઢે છે. તે બીજા હામ બ-
 તાવવા સાર એક હામ દાખી કાઢે છે. પછી જેમ માળી સોદા આંખ,
 લોખ, નાંચી વિગેરે જાડની કસમ એક જાડમાંથી દાખી બીજા જાડને
 હમડે છે, તેમ દાખી કાઢે પગ પુછડું અને હામ બીજા બન્ધાની
 કમર, પુઠાને ખી ઉપર જાડની કાંઈને લગવી દેવ છે. અને તેને

દેવા લગાડી સાંઠ કરે છે. પણ જે બચ્ચાંના પગ પુંછું ને જીભ કાપે છે. તે તો મરી જાય છે. તેને તે લોકો પકાવી ખાધ જાય છે. ને જે બચ્ચાંને પગ પુંછું ને જીભ લગાડેલી હોય છે તેને પણ જે આરામ થાય નહીં તો તેને પણ તે લોકો મારી નાંખી પકાવીને ખાધ જાય છે. આવી ગાયો હમેશાં નાનીજ હોય છે. કેમકે મોરી ગાયો ઉપર આવા અખતરા થઈ શકતા નથી. એ લોકો મુરાદાખાદ તરફના છે. ભગવાં કપડાં પહેરી હાથમાં ટોકરો રાખી મહાદેવ, શંકર, શંકરનો ઉચ્ચાર કરતાં બીજા માગે છે. તે લોકો પાપી કગારા હોવાથી તેને દાન દેવું તે માહા પાપનું કામ છે. એમ મોસુદ સેક્ટેટરીએ સંવત ૧૯૬૮ ની સાલમાં જાકેર પેપરોમાં તથા હૅડબીલોદ્વારા ખબર આપ્યાથી હવે એ લોકો આ તરફ આવના બંધ થયા છે. તેથી અવાચક મુંગા પ્રાણી ઉપર ગુજરતું ઘાતકીપણું અટકવાનો વિજય થયો છે.

સોના રૂપાના દાગીનાનો તોલ જોરક્ષાના ધર્મને કાંટા કરી દેઇ તેની તોલામણી લેવાનો બંદોબસ્ત કરી દેવા પ્રબળ મોસુદ સેક્ટેટરી પાસે માગણી કર્યાથી મોરીસીવસવાળા સોની વિહલદાસ એન્ડ તુળ-સીમાઇની કુ. ની દુકાને જોરક્ષાના ધર્મનો કાંટા રખાવી તેના તોલના આંકડાની એક રસીદ લેનારને, બીજી રસીદ વેચનારને, અને ત્રીજી રસીદ દફતરે રાખવાની જોડવણ કરી આપ્યાથી વેપારીઓને અંદરો અંદર હિંતા વાંધાઓ નાબુદ થયા છે. (હાલમાં સોની અને સંસ્કૃત વેપારીની પરસ્પરની ખટપટથી મોસુદ વિહલદાસે કાંટા તોળી દેવાનું બંધ કર્યું છે.

અગત્યના કિંદુ સ્મરણનામાં લાખચેરીની તથા એસના કિંદાની કાંટા પણ સમવત નહીં હોવાથી તે રિપેનું પુરવું દુખ હતું. તે મો-

શ્રી સેક્રેટરીએ જોઈ શ્રી ૪૦૦ સં ૧૯૦૪ ની સાલમાં ત્યાં એક સુખોદ સાધારણ સ્થાપી, તેમાં સંખ્યાબંધ પુસ્તકો, ગેસવાના બાંક, ખુરશીઓ, તથા ન્હાવા-પાવાને રૂંપ, તામ્રજો અને પુન્ય-પાપ કરનારાઓની દશા દર્શાવનારા પુષ્કળ પિત્તરો એકાદી કરી વિતમ સમવડ કરી આપ્યાથી જંગમમાં મંગલ થયું છે.

સંવત ૧૯૫૬ નો બરફર દુષ્કાળમાં આ તરફ પુષ્કળ અનાજ પામ્યું હતું. તેમાંથી છાત્રામાં મહત્ત્વ ધરા લાગ્યું; અને છાત્રામાં અરેના વેપારીનું ખરીદ થયેલું અનાજ અહીં આવતું કોલેજોએ અટકાવેલું છે, તેવા ખબર છાત્રાના વેપારીઓએ મહત્ત્વના વેપારી ઉપર સખેલા કાગળો મોકલુ સેક્રેટરીને વચ્ચારી તેનો કલ્યાણ સેવા આપત મતાં મોકલુ સેક્રેટરીએ આગેવાની બંધો બાગલે દગ્ગુરથીને અરજ મોકલી વિનંતી કરી કે આપની પ્રજ્ઞના નિર્ણય પુરતું અહીં અનાજ પાડેલું છે, તેમાંથી અર્ધસાબજના નિયમ પ્રમાણે જેમ અહિંનું અનાજ છાત્રામાં મોકલે છે તેમજ છાત્રામાં અનાજ અહીં આવતું જતલે છતાં છાત્રાનું અનાજ અહીં આવતું કોલેજોએ અટકાવ્યું છે તેની છુટી થવી જોઈએ. મગર તેમ નજ થાય તેા અહીંનું અનાજ છાત્રામાં આવતું આવતું જોઈએ. જે ઉપરથી આગળ તપાસ માલમત કોલેજો-રોએ રનદારી કરી અને જે સામેલ કરનાના જોખમજી સપરે જોખમે સેક્રેટરી મોકલુને શીર ના-વાધી મોકલુ સેક્રેટરીએ અહીંના વેપારી પાને છાત્રાના વેપારીની આપેલા કાગળો પુસ્તકમાં રજુ કરવા માગ્યા, ત્યારે તેઓને કોલેજોએ અપ સાન્નથી કેમ રજુ વેપારીએ એક રજુ કાગળ તરફ આપવાથી મોકલુ સેક્રેટરી મોકલુ ઉપરથી આવી પડેલા, ત્યારે રજુ નાહીનજ નહીં થતુ પુષ્કળ કેવળ કમિન રજુ કેટલાક કાગળો દ્વારા કરી તેની નકલો મોકલુ આગળ રજુ કરાંથી સખાવ્યું

ધારા રદ કરી લેવાયુના દર ઘટાડી નવા ધારા બાંધી આપવાથી વેપારીઓના ચોપડા જોવાતા બંધ પડ્યા છે તે વેપાર વૃદ્ધિને ઉત્તેજન મળ્યું છે.

સં. ૧૯૫૫ ની સાલમાં આ તરફ બાણુ સુગ્રાસંગ કનૈયાસંગ નામનો એક પરદેશી આવેશો. તેણે ટાપડી રેલ્વે કંપનીના કંટ્રાક્ટર હોવાનું જણાવી તેમાં ઢામે લગાડવા સુતાર, કઢીયા, દાડીયા વગેરે મજુરોના મોટા પગાર હરાવી લેઈ જઈ ત્યાં તેઓને ગુલામગીરીનું ને છુખમગાનું કુખ દઈ જુલમ ગુલમરવા લાગ્યાથી તે લોકોને આવી પડેલા સંકટમાંથી છોડાવી મંગાવવા મોસુફ સેક્રેટરીએ આગેવાની બર્થો બાગ લીધાથી તે લોકો સંકટ મુક્ત થવા દતા.

કચ્છના સિંધી લોકો સંવત ૧૯૬૮ ની સાલના ધાસ-ચારાના દુકાળના વખતમાં સદસ્ય ગાયો નિભાવવા સાસણુની ગીરમાં લાવેલા દતા. તેમાંથી પુંજતી જતી ગાયોનો બચાવ નહોતો કરી ચકવાની આપવાથી તથા તેઓ અજાન દવામાં હોવાને લીધે તેની ગાયો દાખી નાંખવા લાગેલા તેનો બચાવ કરવાને અજમેર થી ચેતાંબર જૈન રથાનકવાસી કોન્કર-સના ઉપદેશક રોક ફર્લબજી મુંદરજીએ મોસુફ સેક્રેટરીને ખજર આપ્યાથી તુરત તેઓએ સાસણુના વકીલ પુર-પોતમ કેમચંદને ફેટલાક સચાલ પુછી ખુલાસા માંગતાં મોસુફ વકીલે જણાવ્યું કે સાન દળર ગાયો છે. તેમાં બે દળર પુંજત છે. કંમિત વમર અધીવારી [બાગરી] આપતા નથી પણ ચારથી ૭ રૂપિયાની દીમતે વેચાયુ આપે છે. આરો ખુલાસા વાંચી તે ગાયોને બચાવવા મોસુફ સેક્રેટરીનું હોરી ઉછળી આવ્યુ. પણ તે સમયે પોતા દયુની આ જાસાગામાં (૧૫૪૫) ગાયો હોવાથી તેના સંરક્ષણના કાયમના બંદોગા ખર્ચને પદોંચી વળતા માટે ઉલટા તેઓ બીજા-

ઝોની મદદ મેળવવાની મુશ્કેલીમાં હતા છતાં પણ તે ગાયોને બચાવવા તેઓએ મુંબઈ અને અમદાવાદના સદ્ગૃહસ્થોને ઉપલી સત્રી-સ્તર ખીના સાથે વિશેષમાં જણાવ્યું કે ગીરમાંથી હોડાવેલી જોડલી ગાયો મહુવા ગૌશાળામાં મોકલાવશે તે સર્વતું સંરક્ષણ મહુવા ગૌ-રક્ષક મંડળી તરફથી કરવામાં આવશે. એવા વિનંતી પત્ર મોકલી તેજ પ્રભાણેના આર્ટીકલો પેપરોમાં આખ્યાથી મુંબઈના કરીયાણા બજારની એસોસીએશને અને વિલાયતી દવાની બજારના મેમ્બરોએ અદેક હજાર રૂ. થી ગીરની ગાયો વેચાણ મંગાવી લેવા મોસુફ સેક્રેટરીને ઓર્ડર આપ્યો. એટલે તુરત પરી. ત્રિભૂવનદાસ ગીગાભાઈને ગીરમાં મોકલેલા. અને તે ત્યાં પહોંચતાં સાસણના દયાળુ વહિવટદાર દેશાઈ હરીપ્રસાદ ઉદયશંકરે શ્રમ વેડી ગીરમાં સાથે ફરી તપાસ કરતાં જણાવ્યું કે પત્રવ્યવહાર ચાલવાને કેટલોક વખત વ્યતિત થવાથી તે દરમ્યાન પોરબંદર ને વેરાવળના નજીકના રહેનારા માહાજનોએ તથા મુંબઈના કાપડના દેશી વેપારીઓની મંડળીના જોઈન્ટ સેક્રેટરી શેઠ નારાયણદાસ હરીભાઈએ મોતના ડાચામાં જતી ગાયો વેચાણ લેઈ બચાવી છે. હવે તે લોકો પાસે સારી ગાયો રહી છે તેના ઉપર તેની આજીવીકા હોવાથી તે ગાયો તેના દેશ તરફ લઈ જવા તે લોકો નીકળેલા છે. તેથી હવે વેચાણ લેવા જેવી ખુબજ ગાયો ગીરમાં રહી નથી—એવા બજાર મોસુફ ત્રિભૂવનદાસે આખ્યાથી ગાયો વેચાણ લેવાનો અવેજ મંગાવવાની જરૂર નહીં હોવાના બજાર મોસુફ સેક્રેટરીએ પત્રદ્વારા આપેલા, છતાં પણ અવેજ મંગાવવા કરીયાણા બજાર અને વિલાયતી દવાના મેમ્બરોએ તાર આપ્યો હતો, પરંતુ આ ગૌ-ભક્તે ઉપરના દારણથી અવેજ મંગાવવા જરૂર નહીં હોવાના બજાર વર્તમાનપત્ર દ્વારા આપી સંતોષ જણાવ્યો હતો.

સંવત ૧૯૬૯ ની સાંઘમાં સહસ્ત્ર દોરોના નીમાવ અર્થે પુરુષ ધાસ ખરીદ કરાવી મહેતા ગોપાળજી બાણજીના સીકંબમાં તખાવેલું તે ધાસ ત્યાંથી ઉપાડી સેઇ ફેરવી નાંખવાને ગોરડીયા માધવદાસ અમરસી દામોદરે સેક્રેટરી-મી॰ ઝોધવજી રામજીને નોટીસ આપતાં તે ફેરવવાને બે મંડીના લાગશે. પણ તે મુદતના દરમીયાન દોરોના ચરાણમાં ખુટી જશે માટે તે ફેરવવાનો નાહક સમાને. ધણો મોટા ખર્ચ નહીં કરાવવા મોસુફ સેક્રેટરીએ સુમેલ રહેવાની ખાતર આજીજી કરેલી પણ તેઓએ નહિ સ્વીકારતાં મોસુફ સેક્રેટરી ઉપર ખડ ફેરવી નાંખવાની ફોજદારી ફરીયાદ માંડી ત્યારે પણ મોસુફ સેક્રેટરીએ શેહે નહિ ખાતાં દિંમતથી સદરદુ સીકંબે ગામ ફરતી સડકથી ધણે દુર છે. ને તે સીકંબે તથા ખીજત સર્વે સીકંબઓ ધણા વરસથી ખડ બરવાનાજ ઉપયોગમાં લેવાય છે એમ પુરાવાથી કારટને સાબેત કરી આપતાં સમાના લાભમાં ફેસલો થયો તે વખતે તમામ ધાસ ખુટી ગયેલું છતાં પણ મોસુફ ગોરડીયાએ ઉપલી કારટમાં અપીલ કરી તેમાં આ સમા તરફથી બાવનગર ગોરડાના સેક્રેટરી મી॰ પરશુદાસ મો-તીચંદ (વકીલ) ને ધર્મ વકીલ રાઠવામાં આવ્યા હતા તેનો ફેસલો પણ સમાના લાભમાં થયાનો વીજ્ય મેળવ્યો છે.

તા॰ ૧૧-૬-૧૯૭૩ બુધવારની રાત્રીએ પુષ્કળ વરસાદ પડ્યાથી મહુવામાં ચોતરફ રેલનું પુષ્કળ પાણી મોટા જગ્યામાં ફરી વળ્યાથી સંખ્યાબંધ ઘરો, વખાગે પડી ગયાં હતાં. ને હળરો રૂપીયાનો માત્ર અને પુષ્કળ દોરો તળામુ ગયાં હતાં તથા ૩૦ થી ૪૦ માણસો દશાદને તથા તળામુને મરણ પામ્યા હતા. તે વેળા ગીસાગામાં ચો-તરફ રેલનું પુષ્કળ પાણી ફરી વળ્યું હતું. ત્યારે પણ મોસુફ સેક્રે-ટરીએ પોતાના ખાસ જનની દરકાર છોડી ગીસાગામાં જઇ ગાયો

વાહરમાને મુશ્કેલીથી જાહાર દાઢી બચાવ્યાં હતાં તેમ છતાં પણ બુધી
ત્રણ ગાય ને જે વાહર જાહાર નહિ નીકળી શક્યાથી મરણ પામ્યા
હતાં. ઉપરાંત કપાસીયાની સાઠ ગુણો ને નવા છાપરનો કાટ તણાઈ
મર્યાનું સુમારે ૫૦૦) રૂપિયાનું મહુવા ખાતે નુકશાન થયું હતું. તે
ઉપરાંત માનવપર ગામ કે જ્યાં આ સંસ્થાની પુષ્કળ ગાયો રહે છે-
ત્યાં પણ સમય વરસાદને લીધે ગાયોને બાંધવા સાર કરેલા વીશાળ
છપરો તુડી પાવાથી સુમારે એક હજાર રૂપિયાનું નુકશાન થયું હતું.
પણ સારાં જામ્યે ત્યાં ખાતે એક પણ ગાય કે વાહરને નુકશાન થયું
નથી. એ રીતે દુરની સહાયતાથીજ મિત્ર થયો છે.

[illegible]

છેલ્લે ઉપર મુજબ હુંક જીવનચરિત્રથી વાંચનાર ઉપરથી ધણું જોવાનું, જાણવાનું, અને તેવા પરમાર્થ મહારાજીતમ કાર્યથી તેનો ઘડો લેધ તેનું યોગ્ય અનુકરણ કરવાનું (વિમુક્તવાનું) અવશ્ય મળશે એવી આશા છે.

પરમકૃપાળુ પરમાત્મા મહાત્માથી આધવજીભાઈ તથા શ્રીનાં દયાળુ કુટુંબને લાંબું અને આબાદ આયુષ્ય, સુખશાન્તિ અર્પણ કરે એવું અમે અંતઃકરણથી ઇચ્છીએ છીએ. તથાસ્તુ આમીન ! આમીન ! આમીન !

કર્તા સેવક,

સાયલાકર.

ભાગ ૧ લો.

“શ્રી ચોવિસ તીર્થંકરનાં સ્તવનો.”

શ્રી જિનવર સ્તુતિ.

(રાહસી.)

પ્રથમ નમું જિનરાજને, દોનું જોડી હાથઃ
જૈન ધર્મની એજતા, કરગ્ને દિનાનાથ.
ધાર્યું મુખ કરગ્ને સદા, કાર્ય સફળ કરનારઃ
ચિનતી મ્હારી એરણી, ઉર ધર વૈનાધાર.

(રાગ નમું ઈશાને, જગાદિશાને.)

જિનરાજની, મહારાજની, (૨)

કૃપા થઇ છે આપાર, નમું હું નિરાધાર.—જિનરાજ (ટેક).—

શ્રેષ્ઠ કરો જિનરાજ, ધર્મ વધિતું કાજ, કઈ અજ કું આજ,
દૈનનાં કિરનાજ, મનો સર્વની સાજ. જિન૦ ૧

રમરા અંધ આ નાથ, દોશ બીટી મેં ખાથ મુઠ હવ સાથ,
ધર્મ કરો કૃપાનાથ, વંદુ જોડી હો હાથ.— જિન૦ ૨

નથી ભુગમાં અજાન, રહ્યો પુજ નાદાન, બધું મોઢે અજાન,
‘વિષ દિમે વેચન, વિશુ’ આપેને યાન.— જિન૦ ૩

(૨) “શ્રી અજીતનાથ સ્વામી” — પાસાએ રમતાં પિતા
હાર્યા, અને માતા જીત્યા તેથી શ્રી અજીતનાથ નામ પાડયું.

(રાગ બનબરો.)

પ્રભુ અજિત જિનેશ્વર મહારી, લેજો અરજ કરે સ્વિકારી. ટેક-
ભવસાગરમાં હું ભમું છું, કામ ક્રોધની સાથે રમું છું;
મનમાં બહુ પ્રેમ વધારી, લેજો. — સુણી૦ ૧

આ રંક સેવકને ત્યારો, મોહ માયાથી પાર ઉતારો;
ભવસિંધુમાં રખડ્યો ભારી, લેજો. — સુણી૦ ૨

નાથ ! ખરો આધાર તમારો, કૃપા કરી પ્રમુદ્ધ ઉગારો;
પ્રભુમું પ્રેમથી તારમવારી — સુણી૦ ૩

જે ગુણ પ્રમુદ્ધનાં ગણે, તેનાં સંકટ સરવે જાશે;
ધર્મ શ્રદ્ધા હૃદયમાં ધારો, લેજો. સુણી૦ ૪

(દોહરો.)

સિયમ માનવે તેવું, જાતનું રા કરનાર

કેમ જાત કર્યા ત્યારે જે જાત તાર

(૩) “શ્રી સંભવનાથ સ્વામી”

પ્રધાન હતા તેવું અજાણે વસ્તાવેનાથ

થવા તેથી જ સંભવનાથ નામ પાડ્યું.

(રાગ કત્તાકૃત્ય ના)

તમું નમ પ્રભુ સંભવો.

સુત કતારી જેના માર જે, અથ

કરો શોભા સર્વે હોય કાપી આદર

હી હર જોડી શીર નમાવી, ધ્યાન તમારૂં ધરીએ; (૨)
 નિત્ય પ્રિતે ઉડી “સાંભવ” નામ ઉચ્ચરીએ.— નમું.
 “સાચલાકર”ના સ્થાન છત્રીસાંશરણે આશ્વો તહારે; (૨)
 જ્ઞારે ચંદ્રો વિશુ ! કૃપા હરી જૈન સર્વને.— નમું.

(દોહરો.)

ધ્યાન ધરતાં જિનરાજનું, વ્યાપે ઉર આનંદ;
 મોહભાગથી મુક્ત થઈ, ઉગે જ્ઞાનનો ચંદ.

(૪) “શ્રી અભિનંદન સ્વામી”—શ્રી ઉદ મહારાજે
 આવી “અભિનંદનનો જય.” એમ કહ્યું તેથી શ્રી અભિનંદન
 નામ પાડ્યું.

(રાગ માર માર તલવાર.)

અભિનંદનજી કર પ્રભુ કૃપા તો તું. (૨)

કૃપાતો, કૃપાતો, કૃપાતો તું—અભિનંદનજી (૨૬.)

જાગ અમાની અગે સૌ પ્રાણિ, અમાનથી ઉગારે તોતું.—અભિ-

દોષ અમારા દૂરે નિવારી, સુમોઘ સારો હીયે તો તું. „

કષ્ટ નષ્ટ દંધાસ દાપો એ, સ્મૃતિ કરીએ સુજે તો તું. „

“સાચલાકર”પર પ્રિત ધરીને, દિનદિન વૃદ્ધિ કરે તો તું.—

જૈન સમાજમાં સ્નેહ વધો એ, અરજ ધ્યાને ધરે તો તું.—

(દોહરો.)

દયા, દાન દીક્ષે ધરો, પરસ્ત્રી માત સમાન;

સત્ય, શીષણને સેવતાં, મળે મોક્ષતું માન.

(૫) “ શ્રી સુમતિનાથ સ્વામિ ”—જે સોક્યોના પુત્રનો અગડો ટળ્યો, તેથી શ્રી સુમતિનાથ નામ પાડ્યું.

(રાગ—વંદન કરો ઉમૈયા વરનું)

સ્નેહે જપો પ્રભુ સુમતિને—(ટેક).

કષ્ટને હરશે, શાન્તિ કરશે, કિંકર દિલમાં ધારી;

દિન જાણી દયા લાવી કાપો કુમતિને—સ્નેહે.

આશ્વત આજસ દૂર જશે, સુખ સંપત્તિ થશે;

માન ઇજ્જત મળશે, પાપ તાપ ટળશે.

માટે સુમતિ નાથ પ્રભુનું ધ્યાન ધરીને સહુ;

કરૂં અર્જ પ્રભુ કાપો સર્વ કુમતિને.—સ્નેહે.

(દોહરો.)

અધિકાર મળવા પછી, કરે ઉક્ષાંદ અપાર;

સત્તા ગયાથી સર્વદા, અ જામ રહે “ધિકાર.”

(૬) “ શ્રી પદ્મપ્રભુજી સ્વામિ ”—પદ્મ સૈયાનો દોહલો ઉપજ્યો, અતે શરીરની કાંન્તિ પદ્મ સરખી થઇ તેથી શ્રી પદ્મ-પ્રભુજી નામ પાડ્યું.

(રાગ ધનાશ્રી.)

પદ્મ પ્રભુજી મહારાજ, કૃપાળુ પ્રભુ પદ્મ પ્રભુજી મહારાજ. (ટેક.)

મુક્તિ નાયક, શિવ સુખદાયક, વિશ્વે વધારો લાજ—કૃપાળું

જાવ દધી તારણ, પાર ઉતારણ, જળ નિધી સમ હો જહાજ. ”

કુમતિ કાપો પ્રેમે પ્રભુજી, આપો સુમતિ શિરતાજ. ”

શુદ્ધ શ્રદ્ધાથી સ્મરણ કરીએ, પૂર્ણ કરો સહુ કાજ. ”

ત્રણે દિશામાં સંપ વધારો, ઇચ્છે એવું “જીવરાજ” ”

(૧૬૪)

કેવળ સાધુના કંઈપણ નહિ, એ કંઈ ન કરેલું;
મનુષ્યના વચનના ભારેલો, એ નાનકડો વાદ.

(૧) કંઈકો કુપારીનાથ કેસાઈ—૫૧ મુદ્દા ૧૦૪
(૫૨૫) બચાવના કાળે તે કુપારી કહા કેસાઈ કંઈ કુપારીનાથ
નામ પાડ્યું.

(સામ-મહેતાજીરે શું કહી કુલ વચનું.)

કુપારીજીરે આનંદ ૧૧ તે તિહારો.

પ્રજા આપણે છે એક તારો—૧૨.

નાથ મોહનો આમેં કેસારી, તેથી ૧૨૫એ બલેલ પયોરે;

એ રત્નો વિહાર ને ત્યારે, હો કેસારી કેસારી ખારી;

પ્રજાજીરે આપણ છે એક તારો— કુપારી ૧

બાલા મોહ ખાલાથી કેસારી, બીજો નથી હોરે કેસારી;

સ્વામ પુત્રના હાર કેસારી, કાચી કુપારી તોને કુપારી;

પ્રજાજીરે આપણ છે, એક તારો— કુપારી ૨

કેસારી આપણ હોર પયોરે, કાચી રત્નો હાર કેસારી,

એક જોન પરમ છે સારો રે, સર્વે કલ તને નિવારો,

પ્રજાજીરે આપણ છે એક તારો— કુપારી ૩

(૧૬૫)

સાકર તને ન સરતપણું, સોમલ તને ન ઝેર;

સજ્જન તને ન સદમતા, ફળેન તને ન વેર.

7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000
1001
1002
1003
1004
1005
1006
1007
1008
1009
1010
1011
1012
1013
1014
1015
1016
1017
1018
1019
1020
1021
1022
1023
1024
1025
1026
1027
1028
1029
1030
1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1040
1041
1042
1043
1044
1045
1046
1047
1048
1049
1050
1051
1052
1053
1054
1055
1056
1057
1058
1059
1060
1061
1062
1063
1064
1065
1066
1067
1068
1069
1070
1071
1072
1073
1074
1075
1076
1077
1078
1079
1080
1081
1082
1083
1084
1085
1086
1087
1088
1089
1090
1091
1092
1093
1094
1095
1096
1097
1098
1099
1100
1101
1102
1103
1104
1105
1106
1107
1108
1109
1110
1111
1112
1113
1114
1115
1116
1117
1118
1119
1120
1121
1122
1123
1124
1125
1126
1127
1128
1129
1130
1131
1132
1133
1134
1135
1136
1137
1138
1139
1140
1141
1142
1143
1144
1145
1146
1147
1148
1149
1150
1151
1152
1153
1154
1155
1156
1157
1158
1159
1160
1161
1162
1163
1164
1165
1166
1167
1168
1169
1170
1171
1172
1173
1174
1175
1176
1177
1178
1179
1180
1181
1182
1183
1184
1185
1186
1187
1188
1189
1190
1191
1192
1193
1194
1195
1196
1197
1198
1199
1200
1201
1202
1203
1204
1205
1206
1207
1208
1209
1210
1211
1212
1213
1214
1215
1216
1217
1218
1219
1220
1221
1222
1223
1224
1225
1226
1227
1228
1229
1230
1231
1232
1233
1234
1235
1236
1237
1238
1239
1240
1241
1242
1243
1244
1245
1246
1247
1248
1249
1250
1251
1252
1253
1254
1255
1256
1257
1258
1259
1260
1261
1262
1263
1264
1265
1266
1267
1268
1269
1270
1271
1272
1273
1274
1275
1276
1277
1278
1279
1280
1281
1282
1283
1284
1285
1286
1287
1288
1289
1290
1291
1292
1293
1294
1295
1296
1297
1298
1299
1300
1301
1302
1303
1304
1305
1306
1307
1308
1309
1310
1311
1312
1313
1314
1315
1316
1317
1318
1319
1320
1321
1322
1323
1324
1325
1326
1327
1328
1329
1330
1331
1332
1333
1334
1335
1336
1337
1338
1339
1340
1341
1342
1343
1344
1345
1346
1347
1348
1349
1350
1351
1352
1353
1354
1355
1356
1357
1358
1359
1360
1361
1362
1363
1364
1365
1366
1367
1368
1369
1370
1371
1372
1373
1374
1375
1376
1377
1378
1379
1380
1381
1382
1383
1384
1385
1386
1387
1388
1389
1390
1391
1392
1393
1394
1395
1396
1397
1398
1399
1400
1401
1402
1403
1404
1405
1406
1407
1408
1409
1410
1411
1412
1413
1414
1415
1416
1417
1418
1419
1420
1421
1422
1423
1424
1425
1426
1427
1428
1429
1430
1431
1432
1433
1434
1435
1436
1437
1438
1439
1440
1441
1442
1443
1444
1445
1446
1447
1448
1449
1450
1451
1452
1453
1454
1455
1456
1457
1458
1459
1460
1461
1462
1463
1464
1465
1466
1467
1468
1469
1470
1471
1472
1473
1474
1475
1476
1477
1478
1479
1480
1481
1482
1483
1484
1485
1486
1487
1488
1489
1490
1491
1492
1493
1494
1495
1496
1497
1498
1499
1500
1501
1502
1503
1504
1505
1506
1507
1508
1509
1510
1511
1512
1513
1514
1515
1516
1517
1518
1519
1520
1521
1522
1523
1524
1525
1526
1527
1528
1529
1530
1531
1532
1533
1534
1535
1536
1537
1538
1539
1540
1541
1542
1543
1544
1545
1546
1547
1548
1549
1550
1551
1552
1553
1554
1555
1556
1557
1558
1559
1560
1561
1562
1563
1564
1565
1566
1567
1568
1569
1570
1571
1572
1573
1574
1575
1576
1577
1578
1579
1580
1581
1582
1583
1584
1585
1586
1587
1588
1589
1590
1591
1592
1593
1594
1595
1596
1597
1598
1599
1600
1601
1602
1603
1604
1605
1606
1607
1608
1609
1610
1611
1612
1613
1614
1615
1616
1617
1618
1619
1620
1621
1622
1623
1624
1625
1626
1627
1628
1629
1630
1631
1632
1633
1634
1635
1636
1637
1638
1639
1640
1641
1642
1643
1644
1645
1646
1647
1648
1649
1650
1651
1652
1653
1654
1655
1656
1657
1658
1659
1660
1661
1662
1663
1664
1665
1666
1667
1668
1669
1670
1671
1672
1673
1674
1675
1676
1677
1678
1679
1680
1681
1682
1683
1684
1685
1686
1687
1688
1689
1690
1691
1692
1693
1694
1695
1696
1697
1698
1699
1700
1701
1702
1703
1704
1705
1706
1707
1708
1709
1710
1711
1712
1713
1714
1715
1716
1717
1718
1719
1720
1721
1722
1723
1724
1725
1726
1727
1728
1729
1730
1731
1732
1733
1734
1735
1736
1737
1738
1739
1740
1741
1742
1743
1744
1745
1746
1747
1748
1749
1750
1751
1752
1753
1754
1755
1756
1757
1758
1759
1760
1761
1762
1763
1764
1765
1766
1767
1768
1769
1770
1771
1772
1773
1774
1775
1776
1777
1778
1779
1780
1781
1782
1783
1784
1785
1786
1787
1788
1789
1790
1791
1792
1793
1794
1795
1796
1797
1798
1799
1800
1801
1802
1803
1804
1805
1806
1807
1808
1809
1810
1811
1812
1813
1814
1815
1816
1817
1818
1819
1820
1821
1822
1823
1824
1825
1826
1827
1828
1829
1830
1831
1832
1833
1834
1835
1836
1837
1838
1839
1840
1841
1842
1843
1844
1845
1846
1847
1848
1849
1850
1851
1852
1853
1854
1855
1856
1857
1858
1859
1860
1861
1862
1863
1864
1865
1866
1867
1868
1869
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
2031
2032
2033
2034
2035
2036
2037
2038
2039
2040
2041
2042
2043
2044
2045
2046
2047
2048
2049
2050
2051
2052
2053
2054
2055
2056
2057
2058
2059
2060
2061
2062
2063
2064
2065
2066
2067
2068
2069
2070
2071
2072
2073
2074
2075
2076
2077
2078
2079
2080
2081
2082
2083
2084
2085
2086
2087
2088
2089
2090
2091
2092
2093
2094
2095
2096
2097
2098
2099
2100
2101
2102
2103
2104
2105
2106
2107
2108
2109
2110
2111
2112
2113
2114
2115
2116
2117
2118
2119
2120
2121
2122
2123
2124
2125
2126
2127
2128
2129
2130
2131
2132
2133
2134
2135
2136
2137
2138
2139
2140
2141
2142
2143
2144
2145
2146
2147
2148
2149
2150
2151
2152
2153
2154
2155
2156
2157
2158
2159
2160
2161
2162
2163
2164
2165
2166
2167
2168
2169
2170
2171
2172
2173
2174
2175
2176
2177
2178
2179
2180
2181
2182
2183
2184
2185
2186
2187
2188
2189
2190
2191
2192
2193
2194
2195
2196
2197
2198
2199
2200
2201
2202
2203
2204
2205
2206
2207
2208
2209
2210
2211
2212
2213
2214
2215
2216
2217
2218
2219
2220
2221
2222
2223
2224
2225
2226
2227
2228
2229
2230
2231
2232
2

અરેજા કોઈથી આપને કરે, ક્યાંક અવધનું ભરેલા મારે;
કમનિ કાપીને કુમનિ આપને, જૈન ભાષ્યજનું સંજ સ્થાપને.
વિખ્યાત વિષમાં જૈનગો કરો, રજા કહેતને જેમને હશે;
જેન એવન આપણા શેઠેરમાં રહે, કુખ રજા મદા પદ્મજનું ધરે.

ટાલરો.

જે કુમનમાં મુખ રજાનો, તજ અવધનું આધાર;
સોરી, શુધા, ધગકપડ, અને પગલું નાર.

(૧૦) “શ્રી શીતગનાથ સ્વામિ” — પિતાને દમજનાર
યથો હતો, તે માતાનાં કરતો સ્વયં ધરાધી મરી મરો; અને
સાંનિ થઇ તેથી માં શીતગનાથ નામ પાડ્યું.

(રાગ-કલ્યાણ.)

શીતગનાથજી સાંનિતો કરો, જૈન જંતુઓનાં દુઃખ દૂર સૌ કરો. (ટક)
કુક કપડને કોધજમાંથી, મુખ કરો ગિનસપ;
દોષ હમાચ દૂર નિવારી, કરશે સત્તર સદાચ. — શીતગ૦
સત્ય નીતિને નેક દેહનું, આપો અમને જ્ઞાન;
દયા આત્મનમ અપો અમને, હરિધું એ શુભરાન. — શીતગ૦
જૈન સાસન પ્રતાપ થકી મેં, આદ્યું આ ઠાવ;
આતિ હમંગે નિત્ય પ્રભાતે, ગાવે શુભ અવરાજ. — શીતગ૦

(ટાલરો.)

નિર્મળ નર સાને નહિ, કર કોટી પિતંગાર;
નાક કપાયું તો કહે, અંગે આલો નાર.

(રાગ નવિન.)

જનપતિ, સદાચ અતિ, કરજો મુંને આવાર.—૨૬.

ધાર્યો આપનો આધાર, તંત્રને મેં વારવાર;

દિશમાં દયા લગાર, લાવી મેજે મ્હારી સાર. જિનપતિ.

આપ પર પ્રેમ ભારી, બક્ષિ કરે બાવે ભારી;

કુખ મ્હારો ધો વિધારી, સજુ મ્હારાને સંધારી— „

સ્થાપો મુખ સુખકારી, ટાળો વિષ દે મુશારી;

“સાયલાકર”ના સ્વામ ખારી, સ્તુતિને મેજે સિવકારી. „

(રોહરો.)

નાથ નિરંજનને નમિ, ગણો મંત્ર નવકાર;

રૂઝ કરો વિલસાગનું, દહાડામાં દસવાર.

(૧૩) “શ્રી વિમળનાથ સ્વામિ”—માતાની પુત્રી વાંકી
હતી તે સિદ્ધી થઈ તેથી શ્રી વિમળનાથ નામ પાડ્યું.

(રાગ કર્તીકૃત નવિન.)

વિમળનાથ વિન્તી મ્હારી ઉર ધરજો. (૨) ૨૬.

વિષ દરજો, શાન્તિ ઠરજો, રિપુ ટાળજો;

પાપ બાળજો.—વિમળનાથ.

દયાળુ તું, મયાળુ તું, વ્યાપક હું તું, સેવક હું હું—વિમળ.

એ...ક...ચિ...તે...થી...સ્મ...ર...થુ...કરે હું હું. (૨)

તે કૃપાસિંધુ (૨) ધ્યાન ધરજો.—વિમળ.

હું અનાથ છું, ટુંગ નાથ છું, પાપ લાગું છું, માફ માગું છું.
મંથ પૂર્ણ કરજો. (૩)—વિમળ.

(૪૦)

(દોહરો).

ધડો નેનું આવરનું, તેનું આપનું થાય;
નહિ માનો તો કરી જુઓ, નેથી તુર્ત જણાય.

(૧૪) “શ્રી અનંતનાથ સ્વામિ” — નગ્રમાં અનેક પ્રકારનાં રોગનો ઉપદ્રવ હતો તે માતાએ અનંત ગાંડનો દોરો કરીને આંધવાથી સર્વ રોગ સત્વર લય થયો તેથી અને સ્વપ્નામાં રત્નોની માળાઓ દીડી તેથી શ્રી અનંતનાથ નામ પાડ્યું.

(રાગ ખુશ રહો.)

મહિમાં છે ત્હારો અતિ અનંત પ્રભુ પ્યારા;
નવકાર મંત્રથી ગણી ગુણ ગ.કી ત્હારા.—(ટેક).

જંજળણી જીવને આપ તારજો બહાલા;
કરજોડી કહું આવાર પ્રભુ છો દયાળા.—

મહિમાં.

રહું દિનરાત્રી હું જિન્વર નામ તમારું;
કાપી કર્મો હવે તો—જતાવો મોક્ષનું પારું.

”

સર્વ સ્વારથમય સંસાર, નામ આપ સાચું;
ભવસિંધુમાં દુઃખ અપાર, મોહમાં નાચું.

”

જે નિત્ય ઉઠી પ્રભાત, પ્રભુ ગુણ ગારો;

સત્ય નીતિથી ચાલે તેહ, મોક્ષમાં જશે.—

”

જીવરાજ તણું છો શ્યામ, અર્જ ઉર ધારો;

કરી કૃપા પ્રભુજી, મોહ માયાથી ત્હારો.—

”

(દોહરો.)

જૈન ધર્મ વેલી વધી, એમ વદો નરનાર;
મુખ થકી એ ધર્મનો, બોલો જગજગનાર.

(૧૫) “શ્રી ધર્મનાથ સ્વામિ” — માતપિતા ધર્મવંત

વધા, અને ધર્મ કરવાની અત્યુત્તમ ઉત્કૃષ્ટ યંત્ર, તેથી શ્રી ધર્મ-
નાથ નામ પાડ્યું.

(ત્રોટક હંદ.)

ધર્મનાથ જિનેન્દ્રને નિત્ય નમો, દુઃખ, દર્દ, દુરાચાર સર્વ દમો;
પ્રભુ ભક્તિ કરી દ્યોને દ્વાવો તમો, ન્યાય નીતિ તણાં રૂડા રંગે રમો;
પિતે પ્રભાતમાં ઉઠી એહ કરો, શુદ્ધ શ્રદ્ધા થકી ધર્મ ધ્યાન ધરો;
જેથી આનંદમાં અદોનિય કરો, મોહ, માયા, કપટને ટાળી ખરો.
ધર્મ નામ જપ્યાથી સંતાપ ટળે, મનમાંન્યાં મનોરથ સર્વે ફળે;
દર્યા દર્મ તણાં ફર પાપ બળે, જિન નામ જપ્યે સુખ શાન્તિ મળે.
સત્ય નીતિ થકી ભવસિંધુ તરો, અહિ સુમતિને અંધ શ્રદ્ધા હરો;
પરનિંદા દ્યે પ્રભુથી તો ડરો, લાવો લક્ષ્મિ તણો મજરોજ ખરો.
શ્રવણ તણી અર્જ ઉરધરી, સત્સંગ કરો બહુ પ્રેમ ભરી;
કુશાં કર્મોથકી નિત્ય ચાલો ડરી, સર્વ શાસ્ત્રો વદે નિચે એવું ફરી.

(દોહરો.)

ગર્વ હોય તે જનને, મળે ન કદીયે માન;
ઉલટું અપમાનજ મળે, મળે લોક નાદાન.

(૧૬) “શ્રી શાન્તિનાથ સ્વામિ” — દેશમાં માર મરકીને

ચોવિશે પ્રભુની પ્રિત, સદા રહે મારે ચિત્ત;
 હરમંથી માગું નિત્ય, કુમતિને કાપશે.
 કૃપુ પ્રભુજી પ્રણામ, નમિ જપું આપ નામ.
 “સાયસાકર”ને હામ, હૃદયમાં આપશે.

(દોહરો.)

ધર્મ કરો, મુંજ બંધુઓ, આ સંસાર અસાર;
 નાશ થશે પયવારમાં, ધન, જ્વેનન, પરિવાર.

(૧૮) “શ્રી અરનાથ સ્વામિ” — સ્વપ્નામાં સ્તનમય આરો
 ઠી, તેથી શ્રી અરનાથ નામ પાડ્યું.

(ઇંદ્રવિજય છંદ.)

ર ગિનેશ્વર દેવ દયા નિધી, શક્તિ વિશાળ સદા સુખકારી;
 નથી હો કર જોડી સદા, પ્રભુ ચર્ચું નમી કરૂં બક્તિ તુમારી.
 મ સમાજમાં સંપત્તી થકિ, કરો બજી બાતથી દે ઉપકારી;
 ર અબાવથી જે ચિન્તિ, દિન પ્રત્યે કરૂં પ્રભુ દ્યોગ સ્વિકારી.
 કૃપા હોઈ નથી મુજમાં, થઈ સાથ પ્રભુજી મટો બાંધ મદારી;
 મિત્ર પાદ જાલું ન જરી, થકિ જૈનનખી કરજો જપકારી.
 સાયસાકર”ના નાથ નિર્દળન, શ્રેમ ધરી વંદુ વારમવારી;
 થિ કરો, અર સાથ કરો, અર સાથ કરો, હરનિય હમારી.

(દોહરો.)

ધર્મ કરો તમે પ્રાણિયા, ધર્મ થકી સુખ દોષ;
 ધર્મ કામ કરનાર તો, ક.ખોયો ન દિશે કોષ.

(૪૬)

નાથ અનાથ ઓધારા, પાર ન પામે ગણુતાં ગુણુશ્રામી,
આવક સહુ ચિત્ત ચોડી, પ્રણુમો ગ્રેમે “ નમિનાથ સ્વામિ ”

(શ્લોક).

શ્રી નમિનાથ પ્રભુજી, સુપસાયકારી,
શ્રી મંથમાં કર સદા, સુખ શાન્તિ સારી;
આ જૈન મંદળ વિશે ભર મંપ ભારી,
સંસારી ધાર્મિક ગધી કૃતિઓ મુધારી.

(૨૨) “ શ્રી નેમનાથ સ્વામિ ”—સ્વપ્રામાં કાળો
રત્નમય નેમી ચક્રેડિસો. તેથી અગ્નિનેમી નામ પાડયું.

(રાજ દેખી તેરી વદ્ધાદારી)

નેમનાથ અરજત મ્હારી, સ્વિકારો સેવક ધારી;
અરેડાં, અરેડાં, રેડાં, રેડાં આં આં આં—નેમ. ૧
કરવા ગ્રંથ લખુ તૈયાર, ક્યોં વિચાર, મદદ આપાર,
કયોં દાના આં આં આં આં રી.— નેમ. ૧
આપો આપ કૃપાકૃનાથ, નમે નાં તાથ, બેઠી દી તાથ
આપ સુખદા આં આં આં આં રી.— નેમ. ૨
કો આપ રેવાંતી દેવ, રજા લગમેલ, આપો કંઈ કૈલ,
અરજત વિચાર આં આં આં આં રી.— નેમ. ૩
કેવું જૈન મનગરજના નાથ, અરજે તે અનાથ કંઈકેતે તાથ
તુરેમી મુદ્દા આં આં આં આં રી.— નેમ. ૪
જીવનગર સેવક તુણુ મોર, વડે થઈ પાવુ, આનંદ કલમગર,
મુદ્દાનાં આં આં આં આં આં રી.— નેમ. ૫

(રાહસ્ય)

ગ્રામને દેવતા નહિ, નવનને દેવતા;
સામુદ્રાં સેા પાંક પાણી, નવનને પાંક દેવતા.

(૨૭) “શ્રી પારશ્વનાથ સ્વામિ” — રહે સર્વને સેવા કરતો
પ્રસિદ્ધ કરતાં જોયે, અને પીપ્પલો દર મેલા ઉપર મુકે તેથી
“શ્રી પારશ્વનાથ” નામ પાડ્યું.

(રામ લાક્ષ્મણા લાલા સમતી સમાચી.)

કરજાળ, મયાળ, દયાળ, દાસથી ન્યાય.....ના મેરો;
દુઃખ દરવા દરવા સાંન, દલિથી દૂર.....ના જાહે. રેલ.
ગ્રામ દેવતાથી પ્રભુ સાચા સુખપામ, અમારી એક આય,
વસી હાથ વાસ, કરને પ્રમાણ, નહિ દર નિયમ;

કરજાળ, મયાળ — ૧

અધમ ઉધારણ તારણ તુલનામ, મળી સેવક સુધાર,
કીરતાર તાર અરજ ઉર ધાર, કદ્દ વારસાર;

કરજાળ, મયાળ, દયાળ — ૨

(રાહસ્ય)

ગણે ન કાઢ જરીખને, પતપતિને સા ધાપ;
હાંક ખાપ જો પતપતિ, ખર્ચા ખર્ચા કહેવાય.

(૨૪) “શ્રી મહાવિર સ્વામિ” — કુળ રત્ન અને સુવર્ણ
કરીને વદિ પામ્યું તેથી વર્દમાન. અને પીપ્પલું નામ દેવતાને જાત-
વાથી “શ્રી મહાવિર” પડ્યું.

(૪૯)

(રાગ ખીત.)

વિર પ્રભુ ગુણધામી, ધરા, અચળા અચળ જશો જામ્યાં;
વૈરાગ લીધા પ્રિતે સંયમ લેઈ મોક્ષ પદ પામ્યાં.

(રાગ પરમદૃષાળુ પ્રભુ.)

શ્રી જિન્નર મહાવિર, વંદી ! વિશુ ! ! સહુ આવાર. ટેક
સાસન નાયકે તું-જૈન સાસન નાયકે તું. (૨)
ભારી રચના અપરમયાર, ગુણ ગણતાં નહિ આવે પાર,
અખંડ વિશ્વનાં છો આધાર, વિનંતિ કરીયે વારમયાર,
જૈન ધર્મનો કર જયકાર—શ્રીજિન્નર

સાંનિત મુખ મર્વે જૈન બંધુને તું આપજો (૨)
દિલીપુષ્પ આપી, મર્વે કરને તું દોષજો; (૨)
દુર્જિત જ્ઞાન મર્વે રમેડ, સર્વેશ્વર પચારજો (૨)
બૈરવચરેશ્વર સુભલી, તું ચર્ચને તિલકારજો. (૨)

સાંનિતસુ ન—શ્રી જિન્નર

(રાગ)

મન પ્રગટે સોહકો, સર્વે સહુ આ મોક
સુદ આજીવી સમિતો, મર્વે મોહજો પંથ.

[illegible]

(૫૦)

(દોહરો.)

વિદ્ધ મંડળ મુનિ તણાં, ગાઓ ગુણ હમેશ;
ખીજો ભાગ વાંચ્યા થકી, જશે રાગ ને દેશ.

(૧) પંડિત આચાર્ય પૂજ્ય સાહેબ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી
દેવચંદ્રજી રવામિ.

સદરહુ મહાત્માશ્રીએ ખાળ વયમાં પોતાના પિતાશ્રી સાથે દિક્ષા
ગ્રહણ કરી જૈન ધર્મનું ઉત્તમ જ્ઞાન સંપાદન કર્યું છે. દરેક ધર્મ શાસ્ત્રમાં
નિપુણ છે. હાલ વૃદ્ધાવસ્થા હોવાથી લીંબડી ખાતે સ્થિરવાસ રહ્યા
છે. તેઓ શ્રી સકળ ગુણ સંપન્ન છે.

(દોહરા).

વંદન કરું વિવેકથી, ભણી તિષ્ઠ્યુત્તો પાઠ;
પૂજ્ય આચાર્ય આપને, વાર એકસો આઠ.
ગુરુ ગરવા ગુણ ગહન છે, ગુરુ ગુણ ગગન અમાપ;
ગંભીર ખીર સમુદ્ર સમ, નિત્ય કરો ઉર જાપ.
શહેનશાહના તાજમાં, કોહિનૂર ચગકે જેમ;
મુનિ મંડળમાં શોભિતા, શ્રી દેવચંદ્રજી તેમ.
મણિ તૂલ્ય મુનિરાજ જેઈ, થયો અતિ આનંદ;
પ્રેમ ધરીને પ્રણમે, જીવરાજ નિમચંદ.

(રાગ—મુંબઈ.)

આવો આવોને આવક બંધુ, ગુરુ ગુણ ગાવો. (૨) ટેક.
સરવ સ્વધર્મી સંગ, સૃષ્ટિના છોડીને જંગ, અંતર માંડી ઉમંગ. (૨)

ધરી અલીરી ખાર, મદુ નરનાર, દેખામ હાર મંદી; (૨)

આપીને જ્ઞેન આઈ, ગુરના ગુણ મૂર્ધા, શાસ્ત્રોને, સુખતાઈ,
પાવન સર્ધ પુગી થાવો. આપો આપોને. ૧

પૂજ્ય ગુરને ખચિત, બાપે વૈંત સાવી ધિન, એક જૈન માર્ગ રીન. (૨)

થઈને બદુ ઉત્તમાગ, ધરી બદુ બદામ, મોહનગ હોડી, (૨)

નીતિને ઉર ધરી મજ્જો છે જ્ઞેન સારો, મમત્વ મોહ મારો,
રાગી અગ્નિન ઉગારો. આપો આપોને. ૨

તિષ્ઠુનોનો પાઠ આઠ એક સદ્ગુણર મજ્જી, સુમતિને દિવધરી, (૨)

જપો જિનેશ્વર નામ, તેડ સાચું મોક્ષનું પામ બાધ, (૨)

આરજ ઉર ધરી, દરી તો જાહી તરી,

“હવે” વંદીને લહે સાવો. આપો આપોને. ૩

(રાગ—રાજગાર શું હવે સજીવે.)

ધ્યાનમાં લેજો હમારી, ચિનંતિ ધ્યાનમાં લેજો હમારી. (૨૩).

દાસ પરે ગુર દયા દરીને, દાપો કુમતિ આ વારી.—ચિનંતિ. ૧

અમે અગ્નિની મંદ મતિના, આપ્યાં છી સર્વ તમારી—, ૨

માન આપી આ શિંધુથી ત્હારો, આપ બડા ઉપકારી.—, ૩

કંચન કામની દુર નિવારી, હો ગંબીર ને ગુણકારી.—, ૪

મુનિમંડળમાં આપ દિવાકર, આચાર્ય હો બ્રહ્મચારી.—, ૫

કષ્ટપટ્ટા સમ ક્રોધજ સ્વામિ વિશે ખ્યાતિ વધારી.—, ૬

સુધાકર સગ શીતળ રહીને, તાર્યાં ધણાં નરનારી.—, ૭

“જ્ઞાનચંદ્ર” છે સિંધુ તુમારા, કવિત્વ સક્તિ બહુ સારી.—, ૮

રવિની વૃદ્ધે ઉદયોત કરે છે, સમાજ દીધો સુધારી.—, ૯

“સાપસાકર”ના સ્વામ ગુરજી, વંદના લેજો સ્વિકારી.—, ૧૦

૬૪૩

(૧૫૬)

આમ કાલકાળે મેં કરે, એ આનંદ મેં મેલે,
સાદુર ને નોંધે, કદાચ મુકેનું મેલે.

૪૪ સાદુર પાત્ર પડિત શી નામદુર કલમિ ૪

સાદુર મહાત્માએ બાળવયથી પેના ત્યાગિત્વથી છુટકા છુટકા રહ્યા
સાથે શિક્ષા મહાત્મા કરી હતી. મરદુમ મહા રાજાની રૂબ રૂબેના કો
શિષ્યોએ સ્વામિની બાપ શિક્ષા શિષ્ય રૂબ રૂબેના રૂબ રૂબેના
પૂજ્ય સાદુર પાત્રે ધર્મનાં દાસ્ય શિક્ષાને આપ્યું હતું. તેમણે
મરદુમ પૂજ્ય સાદુરના જવાબદારી બનને રહિતને નામદુર કલમિ,
તેઓથી કાપે આસરે પાંચ વર્ષે રૂબેના શિક્ષાને શિક્ષા રહી,
પોતાના પૂજ્ય ગુરુની બેઠકે તેમણે મહાત્માને તેઓથી શિક્ષા રહી,
રૂબ, મુજરાત, અને મુજરાત, મુજરાત, અને મુજરાતને મુજરાત
છે. બાપ સરસ, મનોબળ અને અનુભવ દોષથી રૂબેના રૂબેના
અન્ય ધર્મનાં મુજરાતની મુજરાત મુજરાત પણ તેઓથીનાં મુજરાત
નમાં હોયનાં મુજરાત આપનાં કરે છે. તેમણે મુજરાતની કાલનું
(મુજરાત) મુજરાત માત્ર પડિત મુજરાતનાં મુજરાત મુજરાત
પોતાના શિક્ષા સાથે રહ્યા હતા અને તે પ્રમંને એ મહાત્માને પ્રમં-
નાં દોષમાં એ મુજરાત આપનાં મુજરાત. જે મુજરાત કરનાં
મુજરાત મુજરાત ત્યાં રહિતને મુજરાત હતા. તેઓથી રૂબેનાં
મુજરાત અને મુજરાતનાં મુજરાત મુજરાતનાં મુજરાત પણ
તેઓથીનાં મુજરાત મુજરાત આપે છે. મુજરાત કરનાં તેઓથીનાં

મુખ્ય દેવ દોષથી દરેક ધર્મનાં માણસો અને અન્યકોમના ગુરુઓનાં સહવાસમાં પણ સમાન ભાવથી પંડિત શ્રી નાગજી સ્વામિ આપે છે. અને તે પરથી તેઓશ્રીને ઘણું જાણવાનું મળે છે. પશ્ચિમમાં બાળ-ધર્મનો આપવાથી પશ્ચિમ જૈન ધર્મનાં સિદ્ધાંતો કેવાં અમૂલ્ય છે તે અન્ય ધર્મોનો જાણી શકે છે. તેઓશ્રીની વિહતા માટે ખાસ ધન્ય-વાદ આપવાનાં આવે છે.

અનરે માતુર માન પધારતાં, સદરહુ યુગ્મકતા કર્તાએ શ્રાવકો તરફથી જન્મરેલી કાવ્ય.

(રાજ—યુગ્મ અંદની ખીલી.)

શ્રુતિ બ્યાખ્યાનને કુચ્છ તો દૂરે દૂરે, (૨)
બહિ બોધને સુધાર્યો સૌ સમાજ.—જેથી (આવક.) ૩
સાખી.

પ્રતાપિને પવિત્ર હો, વિશ્વવધારી સાજ;
દૃષ્ટવશ ખિદ્યું હવે, ધન્ય ધન્ય ધડી આજ.
કામ કોધને બૂઝાવ્યા રૂઝ બાવથીરે, (૨)
દૃષ્ટ નદ યતાં મળાયું મોક્ષ જલજાલ.—જેથી (આવક.) ૪
સાખી.

શ્રુતિ અગણિત છે આપના, ગણતાં નહિંજ ગણાય;
ગંબીર ખીર સમુદ્ર સમ, રટીએ નામ સદાય.
કાપી અજ્ઞાન પવિત્ર કર્યા સર્વનેરે, (૨)
પરમારથ ને સત્યામહનું દીધું જ્ઞાન.—જેથી (આવક.) ૫
સાખી.

સર્વ શાસ્ત્રના જ્ઞાણ હો, જુગમાં રાખ્યું નામ;
ચિસુ વયમાં સંયમ યદી, કર્યું ઉત્તમ બદ્ધ કામ.
“દિવાકર” હો ગુરુ દિપગંધ પ્રતાપથીરે (૨)
સર્વ સ્થળમાં મળાયું મુનિ મોહું માન.—જેથી (આવક.) ૬
સાખી.

નરનારી સૌને યથો, હર્ષ અતિ મનમાય;
રાજનગરના આવકો, ગુણ ગુરુ જાણ.
પ્રેમે પ્રણમે સુત નિમચંદ. (૨)
વધ્યો અધિક આનંદ, હૃદ પુરણારે—આવક બંધુઓ ૭.

(૫૬)

(દોહરો.)

મુખોધ દીધો સર્વને, કરી કુમતિ નાશ;
રહો ચોમાસું ભાવથી, રાજનગરમાં ખાસ.
ધન્ય માતૃમ તાતને, ધન્ય કુટુંબ પરિવાર;
નાગજી નામ દિપાવીયું, દેશો દેશ મોઝાર.
સભાસકળને વિનવું, માની અતિ ઉપકાર;
શ્રીજિનરાયનો જોરથી, ખોલો જયજયકાર.

મહાપુરૂષ પંડિતશ્રી લાધાજી સ્વામિ.

સદરુ મહાત્મા શ્રી લાધાજી સ્વામિએ શાસ્ત્રસિદ્ધાંતનો યોગ્ય અભ્યાસ કરી ધાર્મિક જ્ઞાન સંપાદન કરવામાં ઘણી સરસ કાબેલીયત મેળવી છે. તેઓશ્રીના સદ્ગુણિ શિષ્ય મુનિશ્રી શીવવાજીજી પણ વિદ્યા વિદ્યાસી અને સંસ્કૃતનું જ્ઞાન ધરાવે છે. ટોકરશી મુનિ પણ ભદ્રિક અને શાંન્ત હૃદયના અને વચાવંચવાળા હોવાથી મુનિ મંડળનો સારો પ્રેમ મેળવવા ભાગ્યશાળી થયા છે.

(રાગ—જ્ઞાની ગુરૂ પદ્યાર્થા હર્ષ પદ્યાર્થા.)

ગુરૂ અર્જુન હમારી, હિરમાં ધારી, સદા લલો સંભાળ;
અને આવારી, શર્મ તુમારી, સદા લલો સંભાળ. ટેક.
છ કાવતા રક્ષ સંકટ સહુના, ખોધ આપી કરો દર. (૨)
લાધાજી સ્વામિ, હો મુખવામી, વિવનિ દિવકારો જર. (૨)
કરો વાર અન્નારી, જ્ઞાનજ્ઞાનારી, મેવક ધારી.—સદા લલો ૦ ગુરૂ
આપવ આપનો હિરમાં મ્હારે, જોયો શ્રીજિનરાય. (૨)

પરમ કૃપાળુ પ્રેમ ધરીને, સેવકને આજ્ઞા સદાય. (૨)
 વાણિ અમૃત સારી, મોહનગારી, છે સુખકારી. સદાં ગુરં
 રાજનમરના શ્રવક સર્વે, ગુણ તમારા ખાય. (૨)
 સેવક “શુભો” રનેદ ધરીને, પ્રેમે પ્રથમે પાય. (૨)
 જાત્ય વ્યાખ્યાનપર વારી, શ્રી નરનારી, કીર્તિ વધારી, સદાં ગુરં

(હાલ્દીરા.)

ગોડી પૂછે ગોડીયા, કીયો બહેરા દેશ;
 સંપત્ત હોય તો ધર બહુ, નહિંતર જાણે પ્રદેશ.

“મહાપુરુષ શ્રી ગુણાભયંદ્રજી સ્વામિ.”

સદગુરુ ગુનિથી કજી દેશના રહેવાથી છે ગોતાનાં બંધુ વિરજી
 સામિ સાથે દિક્ષા મદલ્ય કરીને શાસ્ત્રનો સારો અનુભવ લીધો છે.

(રાગ—પ્રિયા રાહોડ નરવરસૂર.)

રે ગુણાગ મહા ગુણુવંત (૨) વંદન કરે લટકે લટકે લટકે,
 ખી અત્યંત થયો છે આનંદ, તૂટયાં છે હર્ષો તટકે, તટકે, તટકે. ટેક.
 પાળુ મુનિ ગુણે અંબીરા, મોહથી ચાં છો અટક; (૨)
 કોઈ લાચી આ દાસની દયા, ઉતારો ઘટમાં ગટકે, ગટકે, ગટકે. ગુરં
 થાય દર્યાં-અમે દાગ અનંતા, મનમાં લાજે અટક; (૨)
 આપની પાસે હવે તો આવ્યા, દશે દિશાએ બટકે, બટકે, બટકે. ,,
 વિવરણ માર્ગ ખરો દિરો છે, સંસારગાજી ફટકે; (૨)
 જૈન ગુરુ નહિં ધર્મ ખીન્ને છે, ખાકીતો બધે પટકે, પટકે, પટકે. ,,

સાયલાનિવાશી જેઠા એનઠા ગાવે, ભાવે બોલી ઝટક; (૨)
કૃપા કરી ગુરુ જ્ઞાન આપીને, સિંધુથી ત્હારો સટક, સટક, સટક. "

(દોહરો.)

કરીએ જધને વાસ જ્યાં, પૈસાની પેદાશ;
જંગલમાં મંગળ કરે, પૈસો જેની પાસ.

મહાપુરુષ શ્રીલલણ સ્વામિ.

સદરહુ મહાત્માનો સ્વભાવ શાન્ત અને દયાળુ છે. તેઓશ્રીએ
જૈન શાસ્ત્રનો અનુભવ મેળવ્યો છે.

(રાગ—બળહિણ થયા આજે.)

લલણ સ્વામિ વાણિ પ્યારી, જઈ તુમ પર બલિહારી;
અરેહાં રેહાં રેહા આં...આં...આં...આં...રી.—લલણઠ (ટેક)
જીવ છકાયના રખવાળ, છોડી મોહ જાળ, આપે ધરી વહાલ,
જ્ઞાન દાતા...આં...આં...આં...આં...રી— લલણઠ
છો વિત્રાગના કુળચંદ, ટાલ્યો મોહ ફંદ, અતિ આનંદ,
થયો નર ના આં...આં...આં...આં...રી.— લલણઠ
સશી તૂલ્ય સરીખું અંગ, અરિહંતઅંગ, ધર્મનો રંગ,
લાગ્યો ઉરભા...આં—આં ..આં...આં ..રી.— લલણઠ
જૈન શાસ્ત્ર તણાં છો જાણુ, ગુણની ખાણુ અભિરસ વાણુ,
જઈ બલિહા...આં...આં...આં...આં...રી.— લલણઠ
જીવરાજ મેવક ગુણ ગાય, વંદે છે પાય, અંતરથી ચ્હાય,
નમન હ્યો સિવકા...આં...આં...આં...આં...રી. લલણઠ

(રાહરો.)

વિશાસે આમે માતા, વડાબુ અને અવદાર;
 કાંતી બેગ વિશાસનો, પો નહં ને દાર.

મહાપુરુષ ક્રોધપ્રજ્વળ સ્વામિ.

સદરૂ મહાપુરુષ તરફથી જૈન કામના ઉદય માટે કેટલાંએક
 પુસ્તકો પ્રગટ થયાં છે. પાંચે પાંચે તેઓથી જો એ પ્રચલિત વધારતા
 જોયો તો અવિષ્કારમાં સારાં પુસ્તકો પ્રગટ કરવા આગ્રહવાળી થશે. તેઓ
 શીનું અંતઃકરણ પવિત્ર અને સર્વ પ્રાણિ પ્રત્યે સમાન ભાવ ધરાવે છે.

(રાગ—સોરઠ.)

ક્રોધ સ્વામિને વડો ને સર્વ પ્યારથીર, (એ રેક.)
 બાળ વયમાં સંયમ લીધો, કાળ ક્રોધ સદુ ઊડી દીધો;
 જ્ઞાન મેળવ્યું જોઈ ગુરના દારથીર.— ક્રોધ્યું
 મહા ગુણિ ગંભિર દમાયુ, છ કાવનાં છે પ્રતિપાયુ,
 રહે જિનેશ્વર નામ, ધર્મના સારથીર.— ક્રોધ્યું
 આનિ હર્ષને એક ચિત્તથી. સર્વ મુનિમાં રહે પ્રિતથી,
 ધરે હૃદયમાં બીક હર્ષના મારથીર.— ક્રોધ્યું
 “સાપસાકર” પર પ્રિત ધરીને, દર્શન દેખે કૃપા કરીને,
 શીરજ ધરી અપાર, ગુર આધારથીર.— ક્રોધ્યું

(રાહરો.)

કાં તો વગર બણ્યો બસો, કાં તો બસો બજોલ;
 અધ વધરા જૈનો થકી, બધું બગાડ બનેલ.

સતાવધાની પંડિત શ્રી રત્નચંદ્રજી સ્વામિ.

સદરહુ મહાત્મા કચ્છ દેશના નિવાસી છે. મહાપુરુષ શ્રી ગુણા-
ચંદ્રજી સ્વામિ પાસે દિક્ષા ગ્રહણ કર્યા પછી, દરેક ધર્મશાસ્ત્ર સાથે
સંસ્કૃતનો બહુજ સરસ અભ્યાસ કરીધો છે. જે અભ્યાસ મેળવવાની
તક આપનાર ઉમરડા જેવા ઝાલાવાડના એક નાના ગામના આવકો
મે ખાસ ધન્યવાદ ઘટે છે. સદરહુ મહાત્માએ “કર્ત્તવ્ય-કૌમુદી”
વિગેરે કેટલાંક પુસ્તકો બહુજ વિદ્તા ભરેલી ભાષાથી બહાર પાડી,
જૈનસમાજ પ્રત્યે અનહદ આભાર કરીધો છે. તેઓશ્રી સંવત ૧૯૩૧
(૧૯૧૬ સાલ) મુંબઈમાં ચાતુર માસ રહ્યા હતા. ત્યારે તેઓશ્રીના બા-
ધ્યાનમાં દરેક ધર્મના માણસોની બહોળી સંખ્યા હાજર થતી હતી.
ખુદ મુંબઈ શહેરની અંદર એક ભવ્ય સ્થાનક બાંધવાની હિલચાલ
ચાલુ થઈ છે તે પણ સદરહુ મહાત્માના બોધને આભારી છે. (ચિત્ર-
પોકલી જૈનસ્થાનક શહેરમાં વસ્તા જૈન આવક, આવિકાઓને બહુ
દૂર અને જવા આવવાને અગવડતા ભરેલું હોવાથી મુંબઈ શહેરના
જૈન આવકોએ શહેરમાં જ એક ભવ્ય સ્થાનક બાંધવા જે વિચાર
ધાર્યો છે તે કેટલેક અંશે યોગ્ય છે. “મરહુમ શેઠ દામજીભાઈ
લખમીચંદ જે. પી. ચિત્રપોકલી જૈનધર્મ સ્થાનક” દરેક
ગ્રંથારે સાધુજી અને આવકોને માટે સગવડ ભરેલું છે. અને જે માં
મરહુમ શેઠ દામજીભાઈને જેટલો ધન્યવાદ આપીએ તેટલો આજો છે
સરસ વ્યાખ્યાનોથી સદરહુ મહાત્માશ્રીએ મુંબઈ શહેરમાં પોતાના
વિદ્તાની જૈનસમાજ પર ઘણી ઉડી અસર કરી છે. એટલુંજ નહિ
પણ હાલકોઈના માંજ જગજગ ન્યાયમૂર્તિ સર ચંદાવરકરની આગેવાન

ગાયના પંડિત આચાર્ય મહારાજશ્રી ૧૦૦૮ થી દેવચંદ્રજી સ્વામિ પાસે
 સંવત ૧૯૫૭ની સાલમાં વીસ વરસની ઉંમરમાં અંબાર મુકામે દિક્ષા
 મદણ કરી, જૈનશાસ્ત્ર સિદ્ધાન્તનો સારો અનુભવ મેળવ્યો. જે પ્રસંગે
 સદરજુ મહાત્માએ સોસારની સ્વાર્થભય બાજીનો પોતાને મજેલા અનુ-
 બવનાં કેટલાંક ગાયનો રમ્યા હતાં. મીમે ધીમે કવિત્વશક્તિ ખીલવા
 લાગી, અને તે સાથે હતાહાર વક્તા થઈ બાપજો આપવાની પણ
 શરૂઆત કરી. પોતાનો મધુર અવાજ અને પોતાનીજ બનાવેલી અનુ-
 ભવ સિદ્ધ કરેલી દાવ્યો ગાવાથી જૈનસમાજ ઉપર બહુજ ઉત્તમ અસર
 થઈ. અને આખા કચ્છ દેશમાં એક મહાન વિદ્વાન સાધુજી તરીકે
 લેખાયા. કચ્છ રામાણી ગામમાં સાધુ પરિવ્રજ વખતે સદરજુ મહાપુરયે
 વિદ્વાન ભરેલા જે વિખ્યાનો (બાપજો) આખાં છે તે બહુજ મનન
 કરવા જેવાં છે. લાગલાગટ ત્રણ ચાર વરસ કચ્છ દેશમાં વિચરી કચ્છી
 તાઇઓને ધાર્મિક અને નૈતિક જ્ઞાન આપી, જૈનસમાજમાં અનેક
 ઉધાર દીધા. ત્યાંથી પોતાના વિદ્વાન ગુરૂજી સાથે હાડિયાવાડમાં
 સ્થાયી, મોરબી, વાંકાનેર, થાનગઢ, ચેરવીરા, લિમરડા, સાવલા, રામ-
 પુરા, વિગેરે ધુળાંક ગામોમાં અસરકારક બાપજો આપી, જડ ઘાલી
 બેઠેલા કુરિવાજોને નષ્ટ કરાવ્યા. લોંબડી ખાતે સદરજુ મહાત્માએ ધણાંક
 ઉત્તમ બાપજો આપતાં; સદરજુ બોધથી ત્યાંના થી સ્થાનકવાસી જૈન
 સંઘ તરફ એવી ઉત્તમ અસર કરી કે, એ અમૂલ્ય સદ્બોધથી આકર્ષાઈ
 લોંબડી ખાતે જૈનશાળા, જૈન કન્યાશાળા, અજરામરજી જૈન વિદ્યા-
 શાળા થી સ્થાનકવાસી જૈન બોર્ડિંગ હાઉસ, આદી સુસ્ત્રસ્થાઓ
 સ્થાપન થતાં, જૈન વિદ્યાર્થીઓ અને જૈન બાળાઓ ધાર્મિક જ્ઞાન
 સંપાદન કરવાને બાંચશાળા થયા. પોતાના ગુરૂ સાહેબ સાથે જ્ઞાન-
 સ્થાના સંગ્રહથી પિયુમંદપુરીમાં સ્થિરવાસ રહ્યા. સાવલા, મુળી,

વઢવાણ કાંપ અને વઢવાણ શહેરનાં જૈન આગેવાનોના ખાસ આ-
 મંત્રણથી તેઓશ્રી ત્યાં પધારતાં સાયલા ખાતે શ્રી દેવચંદ્રજી સ્થાનક-
 વાસી જૈન લાયબ્રેરી સ્થાપી તે લાયબ્રેરી ખાતે હાલ ઘણાંક અત્યુત્તમ
 નોવેલ અને ધાર્મિક ગ્રંથો છે. ઘણાંક ઇતિહાસિક અને વાર્તાના
 નીતિમય પુસ્તકો સંદરહુ ગ્રંથકર્તાના લઘુઅંધવ મી० નાગરદાસ નીમ-
 ચંદ શાહ મુંબઈના અક્ષીણવાળા તરફથી ભેટ આપવામાં આવ્યાં છે
 તેમજ તેઓશ્રીનાં ધર્માત્મા માતૃશ્રી સાંકળીઆઇ તરફથી અમુક રૂપીઆ
 લાયબ્રેરીના ગમે તે ખાતામાં વાપરવા શેક હરજીવનમાઇ ઠાકરશીની
 મારફતે આપવામાં આવ્યા છે. તેમજ સાયલાના નામદાર ઠાકોર
 સાહેબ બહાદુર તેમજ ના. યુવરાજ સાહેબે ખાસ પોતાના રાજ-
 દરબારમાં વ્યાખ્યાન આપવા આમંત્રણ કરવાથી લાગત્રાગટ ચાર દીવસ
 સુધી જુદા જુદા ધાર્મિક વિષયો ઉપર ભાષણો આપવાથી તેઓ નામ-
 દારશ્રીને સદરહુ મહાપુરુષની વિદ્વતા માટે ભારે સંતોષ પ્રાપ્ત થતાં;
 આતુરમાસ રહેવાની પ્રેમપૂર્વક અરજ કરવામાં આવી હતી. પણ મહા-
 રાજશ્રીએ નમ્રતાપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે, હાલ મહારા ગુરૂ સાહેબ
 લીંબડી ખાતે સ્થિરવાસ હોવાથી તેઓશ્રીની સેવાભક્તિ કરવા હું
 શક્ત્યો છું. પ્રસંગે આપની ઇચ્છા પાર પડશે. એ પ્રસંગે રાજદરબારમાં
 ઘણાંક જીવદયાના સુધારા થયા હતા. ત્યાંથી મુળી, વઢવાણકાંપ, દુધ-
 રેજ, વઢવાણ શહેરમાં ભાષણો આપવાથી ત્યાંના શ્રાવકો પણ ભારે
 હર્ષિત થયા હતા.

લીંબડી ખાતે રાજ્યના દરેક અમલદારો અને ઘણીવાર ખુદા-
 વિંદ ઠાકોર સાહેબ બહાદુર ઉપાશ્રયમાં પધારે છે અને એ મહાત્મા
 ની લાયકાત અને વિદ્વતા માટે ઘણી સારી તારીફ કરે છે. દરવરસે
 પર્યુટણ પર્વમાં જૈનશાળા અને જૈન કન્યાશાળાનો મેળાવડો થાય છે

એ વખતના વિદ્યાર્થીનાં આપણે સ્મરણ કરવા જે અનુભવકારક
 રીતે થાય છે. જેનું કન્યાશાળાની મુજબાઈ પણ અનુભવકારક રીતે
 કુલ્યાના વિચાર, આગમ્ય એવા અનુભવકારક અનુભવે છે.

સરદુ મદાસખના વિષેશાશા આજે આજે કલિદાસકર્મ
 શીખીની જેનું શાળા અને જેનું કન્યાશાળા સ્વામિનિદિશી સ્વતંત્ર
 દિગ્ગોષ્ઠિ થાય છે. મદાસખની નાનચંદ્રજી સ્વામિએ જીવની અને
 ગાય આર વરસમાં ધણીક નેવેલ પ્રમદ કરી છે. જેના નાનો—
 “મુખોષ સંગીત આગા” “સામાધિકર્તુ સ્વરૂપ.” “સંસ્કૃત
 કાવ્યાનંદ” વિદ્યાર્થીએ કરેલા “રેલીરેશને.” “ઈદ સંમદ.”
 વિષેર ધણી છે. સરદુ મુનિશી સામાજિક બંધેશ યાન ઉપરાંત
 રક્ષિણી અને લેખાશી અને સંસ્કૃત જાણા પણ જાણે છે.

જ્યોત્સ્નાનમાં આજે તેઓશી મુખ્ય અગ્રણી કાવ્ય લક્ષ્યારે છે
 ત્યારે ગાજુસો તે પર દિશા દિશા ર્ધ ગાય છે.

ધી ગિતેપરદેવ આવા કોલિનુર સમાન જેનું મુનિને દિપાંત્ર
 બજો એજ સરદુ પુસ્તકના કર્તાની પ્રાર્થના છે.

વધારે પુણી થતા જેનું તે એ છે કે, સંસ્કાર પદનાં તેઓશીના
 વીર્ય બાબી મોંપીનાઈ પણ ગુજરાતી અને ધાર્મિક યાન સાઈ ધરાયે
 છે. અને સંસ્કૃતના અજ્યાસીદોવાધી જેનું કન્યાશાળામાં જેનું ઓઓને
 હાથમ શિક્ષણ આપે છે. અપારથી મુનિશી નાનચંદ્રજી સ્વામિએ વિદ્યા
 મહત્ત્વ કરી ત્યારથીજ સરદુ પુસ્તકના કર્તા સાવચાકરતાં ધર્માત્મા
 માનુષી સાંકળીયાઈ સાથે તેઓશીનાં વિધવા બાબી મોંપીનાઈ રહે
 છે અને તેઓશીને યાન આપવાનું અને ખીજું સધર્મ ખરચ મી.
 નામરદાસ નીમચંદ અશીષુવાળા આપે છે. સરદુ મંથ કર્તા સરદુ

મહાત્માશ્રીના સંસાર પક્ષે સગા કાકાના દીકરા ભાઈ થાય છે. મહારાજશ્રીએ અમારું કૂલ અંજવાણું છે. એમ ગ્રંથ કર્તા અને સંકલ્પકર્તા હશે છે. તથાસ્તુ । । ।

મુનિશ્રી જ્ઞાનચંદ્રજી સાયલા પધારતાં રચનામાં
આવેલી કાવ્ય.

(દોહરા.)

ધન્ય દિવસ છે આજનો, ધન્ય ઘડી પળવાર;
પવિત્ર મુનિ પધારીયા, સાયલા શેહેર મોઝાર.
કલ્પ વૃક્ષ ખિલ્યું હવે, હરખ્યો સકળ સમાજ;
ધન્યવાદ આપે સદા, નિમચંદ્ર સુત “ જીવરાજ ”

(રાગ દેશી લાવણી.)

આજ આનંદ મ્હારે, આજ દિવાળીરે;
પંડિત શ્રી “ નાનચંદ્રજી ” મુનિ, આજે તો નિહાળીરે—આજ. (૨૬)
પુરણ પૂણ્ય ઉદય ચતાં, ગાની ગુર મળીયારે;
વ્યાખ્યાન સુણીને, ભવો ભવમાં પ્રાયશ્રિત ટળીયારે. „ ૧
અમૃત જેવી વાણિ, જાણી કુધે મેહ ઝરતારે;
ગુરજી નિર્મળ છો, નીર્મિ ચક્ષુ ટાઢી કરતારે— „ ૨
મહા પ્રતાપી ગુર તમને, “ દેવચંદ્રજી ” મળીયારે,
શિષ્ય, ગુર, સંગાથે જાણે, ચંદ્ર સૂર્ય મળીયારે— „ ૩
સાયલા શેહેરના શ્રાવકોની, સ્તુતિને સ્વિકારીરે,
પ્રેમ ધરીને વંદે સરવે, નર-અને નારીરે— „ ૪

- સોનાનો ચુરજ અળે, પૂરે, પૂરો ઉઝ્યો;   ૫
 જૈન સક્લમાં આળે મુતિ, હર્ષ છે અધિકારે—   ૫
 દૃષ્ય વૃક્ષ સમ કામળ સ્વામિ, સહમુંજના બંડારીરે;   ૫
 કુમનિ કાપી મુમતિ આપો, 'વહીએ' વારમવારીરે—   ૬
 પંચ મહાવ્રત પાલણુદારા, છર્ધાયતા રખવાળારે;   ૭
 દંચન કામની દૂર નિવારી, રાગ દેવને ખાલ્યારે—   ૭
 અડોલ પ્રજ્ઞામિ મેરુ તુલ્ય, સચી સંમ શીતળકારીરે;   ૮
 બોધ આપીને મહિ મંડળથી તાર્યા નરને નારીરે—   ૮
 જૈનાદ્ય કરવાને ઉત્તમ જ્ઞાન અમેને દીધુરે,   ૯
 દૃષ્ટા કરા દર્શન દેવાને, ક્ષેત્ર પાવન કીધુરે—   ૯
 "જીવરાજ" કહે કરજોડી, સૌ આવકને સુધારીરે,   ૧૦
 સંપ અક્યતા રચાપી, ગુર-સાગરપાર ઉતારીરે—   ૧૦

(દોહરો)

જહાં જિનકો નહિં પારખો, ત્યાં તિનકુ નહિં કામ;
 ધોળી રહીને સું કરે, દિગમ્બરો કે ગામ.

“ મહાપુરુષ મુનિશ્રી છારાલાલજી સ્વામિ. ”

સદગુ મહાત્મા શ્રી તલસાખીયા કુટુંબના ખાનદાન ગૃહસ્થ છે. તેઓશ્રીનું સંસારી કુટુંબ હાલ વડવાણ કોપમાં રહે છે જ્યાં તે દયા શીમાળી વસીક છે. મરદુમ ગચ્છધિપતી પૂર્વેશ્રી ૧૦૦૮ શ્રીલાલાજી સ્વામિ પાસે નેઓશ્રીએ ખાગવત્થી દિક્ષા મદણ કરી છે. પોતે

વિદ્યાવિલાસી હોવાથી ધર્મનાં કેટલાંએક નીતિદર્શક નોવેલ પ્રગટ કરે છે. ધાર્મિક જ્ઞાન સારું છે. કચ્છ રામાણી ગામમાં મળેલી સાધુ પરિષદ પ્રસંગે તેઓશ્રીએ સંતોષકારક કામ બજાવી, સાધુ સુધારામાં આગળ પડતો બાગ લીધો છે. તે ખાતે ધન્યવાદ આપવામાં આવે છે. ગયા વરસમાં ચૈત્ર માસમાં શ્રી મહાવિર જયંતિ પ્રસંગે તેઓશ્રી અમદાવાદ પધાર્યા હતા. જે પ્રસંગે બનાવવામાં આવેલી કાવ્ય.

(રાગ—કંઠનવા મેરે કરસે સરક ગયોરે.)

સંસાર સિંધુમાં સ્વામિ ? મહારું મન ભમેરે. (૮૬)

છકાય રક્ષ કરનારારે, મોક્ષ સુખ વરનારારે;

રહ્યા મોહ માયાથી ન્યારા, સહુ ટાલ્યા મન વિકારા,

નિશ દિનમેં દસ દસ વારા, મહારા શિર નમેરે. સંસાર. ૧

સદા સત્ય વેણુ વદનારારે, દેહ બોધ કર્યા સુધારારે;

સ્થિર મનમાં ધીરજ ધારી, નાંખ્યા સહુ કર્મ નિવારી,

સમાવી બ્રાંતિ મહારી, ઇન્દ્રિયોને દમેરે— સંસાર. ૨

ધરો અર્જ ધ્યાનમાં મહારીરે, છો આપ બડા ઉપકારીરે;

આપ અભયદાન દાતારી, મેલી મનથી મમતા ન્યારી,

“ જીવાને ” એક ચિત્તે, ગાવા ગુણ ગમેરે— સંસાર

(દોહરો.)

કંચન કરી ખાણમાં, લોહ ન નિપજે લેશ;

સંત પુરૂષના સ્નેહથી, ટળે-રાગ ને દ્વેષ.

શ્રી આઠ કોટી દરિયાપુરી સાધુજી મહાત્માનાં સ્તવનો.

(દોહરા.)

જૈનાચાર ધરીને રહે, એ સાધુ શિરતાજ;
સકળ જૈન આદે સદા, સત્ય વરે જીવરાજ.
રાગ દેશ રાખે નહિં, ખટપટ કરશે દૂર;
મોક્ષ સુખને પામતાં, કર્મ ધરો ચક્રચૂર.

શ્રી આઠ કોટી દરિયાપુરી સમુદાયના બાળબ્રહ્મચારી ગચ્છ-
ધિપતી પૂજ્ય સાહેબ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી રઘુનાથજી મહારાજને યોગ
દિવસ ઉપર દક્ષોષ મુકામે કાળ કર્યાના દુઃખદાયક ખચર મળવાથી
તેઓશ્રીના ધણાં ક્ષેત્રોમાં બેઠક ગમગીની પ્રાપ્ત થઈ છે. દક્ષોષ,
અમદાવાદ, વિરમગામ, વિસલપુર, વડવાણ શહેર, સાવલા આદિ
ધણાંક ગામોમાં આ બેઠકુકર ખચર મળવાથી હકતાગ (પાખી)
પાળવામાં આવી હતી. અને જીવદયા વિગેરે શુભ ખાતામાં સારી
રકમનું દૂંડ કરવામાં આવ્યું હતું. સર્વે આવક, આવિકાઓએ અનેક
પ્રકારનાં ધાર્મિક વ્રત પચખાણુ કર્યાં હતાં.

દક્ષોષમાં મહારાજશ્રીનો સ્વર્ગવાસ થતાંજ રથજે રથજે તાર
કરવામાં આવ્યા હતા જેથી આજુબાજુના અને અમદાવાદ શહેરનાં
ધણાં જૈન આવક બંધુઓ, અને બહેનો હેઠી વખતનું નમન કરવાને
દક્ષોષમાં હાજર રહ્યાં હતાં.

મહારાજશ્રીને ' જય જય નંદા, જય જય બદા. 'ના પોકારો
વચ્ચે પાસપાસીમાં બેસારી હેવટની યોગ્ય ક્રિયા કરવામાં આવી હતી,

આ પ્રસંગે હાજર રહેલા શ્રાવક શ્રાવિકાઓ જેલદ ગમગીનીમાં મિ-
રકતાર હતા. દરેકના મુખાર્વિંદ ઉદાશીમાં દ્રષ્ટિગોચર થતા હતા.
કદસોલના શ્રાવકે મહાત્માશ્રીની માફગીરી કાયમ રાખવા એક સરસ
પાંચરાયોજ બાંધવાને મોટી રકમની ટીપ કરી હતી. તેમજ ત્યાંના
દરેક દિંદુ, મુસલમાન વિગેરે દુકાનદારોએ સહાયને માટે તે કિંમતે
પાખી પાળવા મુકરર કીધું હતું.

મહારાજશ્રી સ્વભાવે શાન્ત, અને વિદ્વાન હતા. દરેક ધર્મનાં
માણુઓ પ્રત્યે એ પવિત્ર મહાત્માશ્રી સમભાવ રાખતા હતા. રામ
દેસ ને ખટપટયા તેઓથી તદ્દન અલગ રહ્યા હતા. સૌથી વધારે
ખુશી થવા જેવું તેા એ હતું કે, એ મહાત્માશ્રીના અમુલ્ય બોધ
અને સુમધથી દરિયાપુરીગમ્મના દરેક સાધુઓ નિંદાને વિષ્ણુરતા
હતા, અને પોતાના આત્માનું કલ્યાણ કરવા અદોનિશ આતુરતા
ધરાવતા હતા.

એ મહાત્માશ્રીને મુખ્ય બોધ એ હતો કે, વગેરે દિરમના વૈતી
સાથે દુનિયાં મોંપીને ચાલવું. અમુક શ્રાવક આરા અને અમુક તકામ,
એવે નિત જાવ પેતાના તસ્કર્યાયા તેઓએ દુર કરી હતો.
પેતાનાં અને પારકાનાં આત્માને દેસ પ્રકારે બેડ થશે એવ રાવ
એ મહાત્માશ્રીને કહેતે, ઝીંત થાનતુ એવ થાવ એવ તેઓની
વલગ સાંકળ હતી. તેદનું કાનું અને વગેરેકારી મહાત્મા ઉડ
કર્ષે. વગેરે કર્ષેલાં થવા હો. દરિયાપુરી મનુષ્યના બીજા દરિય
સાધુઓ અને આદિવાસી કા હો. મનુષ્યો અને મનુષ્ય ત્રાસથી દુષ્ટ
કર્ષે. તેનું મનુષ્ય મનુષ્યને, મનુષ્યને મનુષ્યને મનુષ્યને મનુષ્યને
મનુષ્યને મનુષ્યને મનુષ્યને મનુષ્યને મનુષ્યને મનુષ્યને મનુષ્યને

“ મહાપુરુષશ્રી હાથીજી સ્વામિ ”

આઠ કોટી દરિયાપુરી સ્થાનકવાસી જૈન સંઘમાં તેઓશ્રી મુખ્ય છે. સ્વભાવે શાંત અને તદ્દન બદ્ધિ છે. જૈન શાસ્ત્રનું સાદું જ્ઞાન સંપાદન કર્યું છે. ગજનુનિની કાવ્યો વખણાય છે. તેઓશ્રીના શિષ્ય મુનિશ્રી પુરુષોત્તમ પણ સુગ અને વિદ્વાન છે. અમુક વરસ ઉપર સદરહુ મહાત્માશ્રીનું આતુર માસ સાયકા હતું. તે પ્રસંગે ક્રામવાર તેઓશ્રીનો બોધ (વ્યાખ્યાન) સાંભળવા જપોરના ટાઇ-મમાં નામદાર-સાયકાના યુવરાજ કુમાર સાહેબશ્રી મદારસિંહજી જહાદૂર પધારતા હતા. રાગ દેશનો સદરહુ મહાત્મા પુરુષે લાગ કરેલો દોવાથી દરેક સાધુજીમાં અને શ્રાવક વર્ગમાં તાનીફ થાય છે.

(દોહરો.)

બોળા બદ્ધિ મુનિવર, હાથીજી ગુણવાન;
અમૂલ્ય બોધ આપે સદા, મુજો ધરીને ધ્યાન.

(રાગ—મધ કિલો બાપુ છે શું કામ.)

ગુરુ હાથીજી ગુણ અપાર,

નિરંતર વંદીએ—ગુરુ હાથીજી. (૨૬.)

દરિયાપુરીના ગરહ માંદોનો, આપ મ્હોટા છો આવાર;

સાથી (આપ) મ્હોટા છો આવાર—નિરંતર ગુરુ.

દાઝ તારું મુખ જ્ઞાન ધરાવે, સદ્ગુણના બંધાર;

(અતિ) સદ્ગુણના બંધાર—નિરંતર—ગુરુ.

ગઈ સાલ રહ્યા વાટ જોઈને, વિત્યો જોઈને માસ;
 મેઘરૂપી મુનિવર નાળ્યા, — આ મ્યુરે મુકી આશ—પધાર્યા.
 પંચ મહાવ્રત પાલણુ હારા, છકાયના પ્રતિપાળ;
 શાંન્તિ સુધાકર હૃદય ધારી, —લેવા આવ્યા અમભાળ—પધાર્યા. ૩
 પારગામી છો શાસ્ત્ર સિદ્ધાંતે, સત્યવાદી મુનિરાજ;
 આજ અમારા બાળ્ય ઉદયથી, —મળ્યું છે મોક્ષનું જહાજ. —પધાર્યા. ૪
 મેરૂની પેરે અડોલ પ્રણામિ, સ્વામિ? અમે સહુ દાસ;
 યત્ર માસાની મ્હેર કર્યાંથી—હૃદય હુવો હુલાસ. , ૫
 કામની, કંચન કૂર ધારીને, ગ્રહો સંયમ શ્રીકાર;
 કામ, ક્રોધ, મોહ, મમત ખાળી, —અન્યા ઉત્તમ અણુગાર. , ૬
 યુષ્ણનાં દરિયા, સાગર તરીયા, કરીયા અનંત ઉપકાર;
 સ્વિકારો સેવક “સાયલાકરની” —વંદના વાર હજાર. , ૭

મહા પુરૂષ શ્રીમગનલાલજી મહારાજ.

સદરહુ મહાત્માએ પોતાની વિદ્યતાનો લાભ કાઢિયાવાડ અને
 સુજ્ઞાતમાં આપીને, જીવ દ્યાના અને ધર્મિક સુધારા કરાવ્યા છે.
 સૌજન્યમાં તેઓશ્રી લાંબો વખત રહ્યા છે. અવાજ ખુબ્બ અને કંઠ-
 કળા તારીફ કરવા યોગ્ય છે. રાજકોટમાં સદરહુ મહાપુરૂષનું પાંચ
 વરસ ઉપર પધાનું મન; તે પ્રસંગે સદરહુ પુરતકનો દર્તા ખાસ
 કર્તન કરવા મલો હતો તે પ્રસંગે રાજકોટના જૈન વિદ્યાર્થીઓને ત્યાંના
 શ્રી જૈન સંપ્રદાય દરમ્યાનથી પોતાના હાથે જ્ઞાન આપવા ઉપરાંત

“ વિદ્યાર્થીને બોધ ” એ નામનું બાળક આપ્યું હતું જે પ્રસંગે મહારાજશ્રીઓ પણ પ્રસંગને લગતું યોગ્ય વિવેચન કરી વિદ્યાર્થીઓની ફરજ સમજાવી હતી.

(દોહરા)

“ મમ ” મુનિ જહુ મમ યહ, આપે છે ઉપદેશ;
મુબોધ મુજવાંથી સર્વનો, ટળે રાગને દેશ.

(રાગ-આદેશ્વર અલખેલા છે.)

મુનિ “ મગનલાલજી ” સ્વામિરે, ગંભીરને શુશ્રુકારી છે. (ટીક)
નમે શ્રાવકો સહુ ચિર નામીરે,—ગંભીરને શુશ્રુકારી છે.

આપ વાણિ અમૃતની ધારારે,—

ગચ્છ દર્શાપુરીના તારારે.—

પંચ મહામત પાલજીહારારે—

આઠ મહના ગાલજીહારારે—

શાસ્ત્ર સિદ્ધાંતના પારગામીરે.—

વિશ્વ વિશે રહ્યો યથ જામીરે.—

છે સદ્ગુણવાળા સ્વામિ.—

તપ, વ્રત તણાં મહા કામીરે—

ગચ્છ દરિવાપુરી દિપાવ્યોરે.—

સત્ય વિનૂરાગ માર્ગ બતાવ્યોરે....

નથી અબ્યાસમાં જરા ખામીરે,—

જ્ઞાન આપી, સુધારો સ્વામિરે ?—

(૭૮)

(દોહરો)

સાયલાના આવકતણી, અજ સ્વિકારો ઊર;
ખોધ દેવા પધારીને, કરો કર્મ ચક્રચૂર.

(રાગ-પ્રભુ વિનંતિ હમારી ઉર ધરજો.)

મુનિ વિનંતિ હમારી ઉરે ધરજો;
દર્શન દેવાને દયા દ્રષ્ટિ તો કરજો. — મુનિ. (૨૩)
બાળ અમાની આ શરણે આવ્યો છે,
એને કુમતિ કાપીને સુમતિ બરજો — મુનિ. ૧
એક આધાર છે એહને આપનો,
આપ ખોધ આપી અતાનના સર્વ હરજો. — મુનિ. ૨
તપસ્વિ મોતીછને મંગાને લેછને,
આપ સાયલા પધારી પૂર્યું કરો કરજો — મુનિ. ૩
ચંદ્ર, ચક્રાર, પેહ, મયુરની પેરે,
નિર્જવાને રાહ શુભે સાયલે સર્વ નરજો. — મુનિ. ૪
અધ્ય મનિની આ લેવક “ હવાની ” આપ,
દરનાં ધરી હરો સર્વ આરજો. — મુનિ. ૫

(દોહરો)

વિનમ સુખનાં કાળે, કરે વિનમ નિત્યરાગ;
એવા વિનમચંદ્રને, નિત્ય નમે “ શુભરાગ ”

મહાપુરુષ મુનિશ્રી પુરુષોત્તમજી સ્વામિ.

મહાદેવ મુનિશ્રીના ગુરુજી મહાપુરુષ 'શ્રીધામીજી સ્વામિ' છે. તેઓ
શ્રી સ્વભાવે શાન્ત અને શાસ્ત્ર જ્ઞાન મેળવવા સારો અમ સહે છે.

(રાગ—રઘુપદા નેવી તો ઢગારી નારી)

પુરોત્તમજી અમોઘી આપ રજા છે શું ન્યારે. (૧) ટેક.

તારોને મુનિ આવાર, સુખોધ આપીને સાર,

વિનવુંધું વારવાર, વંદે સદુ નરનાર,

ગુરુજી અમોઘી આપ રજા છે શું ન્યારે; પુરુષોત્તમજી. — ૧

સંસારની બાજી નીચ. મહિ છે કાલવધીય,

તેમાં પડ્યા અધબીય, શુભે જિહ્વે એક દિશ,

મહિ હજાહજ વિષ;

આપો જ્ઞાનરૂપી નાવ, જેથી તરી આ સિંધુને, (૨)

મુનિ સેવક સુધારવાને ચડો અમ વારે.—પુરુષોત્તમજી—૨

(રાંહરે)

મમત્વ, મોહ નિવારીને, બન્યા બડા અણગાર;

ધન્ય વાદ આપેસદા, “ હવરાજ ” આમીર.

મહાપુરુષ મુનિશ્રી હંધરજી સ્વામિ.

સદરહ મુનિશ્રી, મરહુમ વકિત મહારાજશ્રી પુરુષોત્તમજી સ્વા-
મિના શિષ્ય છે. મુબહના આતુરમાસ વખતે તેઓશ્રી મરહુમ ગુરુજી

સાથે હાજર હતા. અને સાધુજીની વચાવંચમાં સાઈ કામ બમનું હતું. ધાર્મિક શાસ્ત્ર જ્ઞાન સાઈ છે. તેઓશ્રીના મુંબાઈના ચાતુરમાસ વખતે બનાવવામાં આવેલી કાવ્ય.

(રાગ-ચમકતી ઠમકતી પદમણિરે.)

અત્યાનંદ ઉરમાં આજે થયોરે,
ગુણિ ગુરજ મળ્યા, દુઃખ દૂર તો ટળ્યા. } ૨૬.

કૃપા કરીને આપ પધાર્યા, સર્વ કાર્ય અમારાં સર્યારે.-ગુણિ-અત્યા
આવક વિનંતિ હૃદય ધારી, ચોમાસાના વચને પળ્યારે-ગુણિ-અત્યા
અજ્ઞાન કાપી, જ્ઞાનજ આપો, ધર્મ નીતિનાં કાયદા કળ્યારે-,,
મોહ માયાથી લીયો ઉગારી, આ દુઃખી સિંધુમાં અમે બળ્યારે-,,
સર્વેની વતી વહે છે જીવો, પૂરણ પુણ્ય ઉદયે ચયારે-,,

(દોહરો)

બાણ ઉગતો બાળીને, રજની પામે ત્રાસ;
નાશ કરે-અજ્ઞાનનો, અમૃદ્ય-શિક્ષા. ખાસ.

મહાપુરુષ વિક્રાન મુનિશ્રી હર્ષચન્દ્રજી સ્વામિ.

મરહુમ ગચ્છાધિપતી પૂજ્ય મહાત્મા શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી રઘુનાથ
જી મહારાજના સદરહુ મુનિશ્રી શિષ્ય છે. તેઓશ્રીએ બાળવયમાં
શિક્ષા પ્રદણ કરી મરહુમ પૂજ્યશ્રીના પ્રતાપથી ગુજરાતી, સંસ્કૃત,
ધાર્મિક શાસ્ત્ર જ્ઞાન સંપાદન કરવા સાથે અંગ્રેજી ભાષાનો પણ સં

તોપકારક અભ્યસ કર્યો છે. જુદા જુદા ધર્મનાં અનેક પુરતકોનું આ વિદ્વાન મુનિશ્રીએ અવલોકન કર્યું છે. સ્વભાવે શાન્ત અને દયાળુ હોવાથી આજે દરિયાપુરી સમુદાયમાં તેઓશ્રીની વિદ્વતા માટે તારીફ ચાલે છે. સંવત ૧૯૭૦ ની સાલનું આતુરમાસ રાજનગરમાં હોવાથી સદરૂપ પુસ્તકના કર્તાએ નીચે પ્રમાણે કાવ્ય બનાવી હતી.

(નિરાગ-આજીવ પ્રભુજી અરજ કરૂં છું.)

હવે મુનિશ્રી અજ કરૂં છું, અરજ બિરમાં ધરોને,
 સેવક બાણી, સાલ થઈ, યજ્ઞ આપીને પાર ઉતારોને. (૮૬)
 મુનિ તમે ન તારોતો હવે કોનો છે આધાર, (૨)
 કૃપાળુ કૃપા કરીને, મુધારો આ વાર, (૨)
 રૂપિજી હવે કરો આ સેવકની સાર.—મુનિ. (હવે)
 તપ, જપ, સર્વ વિધા મહે આપ મજબૂત, (૨)
 કાપી કુમતિ મુધારો, સર્વ શ્રાવકના સુત, (૨)
 દસેનનો લાભ આપી, ક્યાં ફળિજૂત.—મુનિ. (હવે.)

(કોહરો)

મગમામુ પધારીયા, યર સંગાતે, આજ;
 “ હવે ” મુનિવર નીર્મિતે, હરખો સકળ સમાજ.

મહાપુરૂષ વિદ્વાન મુનિશ્રી લલિતચંદ્રજી સ્વામિ.

સદરૂપ મુનિશ્રી રણતીડીકરના રહીય છે. તેઓના પિતાશ્રીનું નામ કાળોદાય મહેતા. અને માતાજીનું નામ યાદબાઈ છે. તેઓશ્રીના

- મહા વ્રતધારી, જ્ઞાનદાતારી, (૨) મોહ માયાથી ચીં છો ન્યારાજ;
 ન્યારા, ન્યારા, ન્યારા.—ગુરુ. ૧
- ગુણના દરિયા, સાગર તરીયા, (૫) અજ્ઞાનતાથી સૈને તાર્યાજ;
 તાર્યા, તાર્યા, તાર્યા.—ગુરુ. ૨
- મહાગુણુ ધામી, અમે સિર નામી, (૨) વંદતા આજે યઈ આનંદ ધારા;
 ધારા, ધારા, ધારા.—ગુરુ. ૩
- શુદ્ધ સમકીર્તિ, આશી પ્રીતિ, (૨) જૈન સમાજ સુધાર્યોજ;
 ધાર્યો, ધાર્યો, ધાર્યો.—ગુરુ. ૪
- પૂર્ણ કૃપાળુ, ઉર મયાળુ, (૨) હ્રદય જીવ ખરા પાલણુ હારા;
 હારા, હારા, હારા.—ગુરુ. ૫
- પ્રિતે પધાર્યા, હરં વધાર્યા, (૨) અર્પિને જ્ઞાનરૂપ ક્યારાજ;
 ક્યારા, ક્યારા, ક્યારા.—ગુરુ. ૬
- આપ નિહાળી, આજ દિવાળી, (૨) દિવસ યપો છે મન મહારાજ;
 મહારા, મહારા, મહારા.—ગુરુ. ૭
- “જીવો” આવી, સિર નમાવી, (૨) વદે છે સૌનાં બાજ્ય સારાંજ;
 સારાં, સારાં, સારાં.—ગુરુ. ૮

(દોહરો)

નમન કરૂં પું નિલ દુઃ પ્રેમ ધરી મુનિરાજ;
 સંત પુરુષની આહના, રાખે ઉર જીવરાજ.

મહા પુરુષ મુનિશ્રી મુગચંદ્રજી સ્વામી.

સદરદ્દ મુનિશ્રી દરિયાપુરી સમુદાયના—મ્હોટા ઉત્તમચંદ્ર, મહા-
 રાજના શિષ્ય છે. દિક્ષા મહાજી ક્યાં વીસમું વર્ષ આશે છે. એ અર-

સામાં જૈન ધાર્મિક તત્ત્વ જ્ઞાનનો સારો અભ્યાસ કર્યો છે. તેઓશ્રી
નો એવો ઉત્તમ સ્વભાવ છે કે, જરૂરી કામ સિવાય કોઈ સાથે
વાતજ ન કરવી. જો કોઈ ધર્મ મુંબંધી વાત હોય તોજ તેઓશ્રી
એ વાતમાં ધ્યાન આપે છે. આજો વિખત વિદ્યા વિનોદમાં અતે
શ્રી જિનેશ્વરની ભક્તિમાં પસાર કરી; આત્મ કલ્યાણ કરે છે. જૈનશાળા
અતે જૈન કન્યાશાળા તરફ વિશેષ પ્રેમ ધરાવી ધાર્મિક કેળવણીના
કામમાં સારો ભાગ લે છે,

(રાત્ર—દક્ષિણી લાવણી.)

મુળચંદ્રજી ગુણિ ગુરૂ મારારે. (૨) ટેક.

મુનિ સુગણુ, અમૃતવાણુ ગુણુની ખાણુ;
શોભિતા ભાણુ, નિંદાથી યાં છો ન્યારારે.—મુળ.

સદા મરે છું ધ્યાન, લાગ્યા પૂર્ણ પ્યારારે; (૨)

પરમ દયાળ, જાણીને ખાળ, લીયોને ભાળ,

ગુંચાયા જાળ, (હવે) શર્ણુ છું તમારારે.—મુળ.

કરો સ્વામિ હવે આ જંગમાંથી ન્યારારે, (૨)

છવે અગ્નણુ. તથા કાંઈ જાન, રહ્યા નાદાન,

આપોને જ્ઞાન, યાચે હવે ધારારે.—મુળ.

(દોહરો.)

ગુણવંતા ગુરૂ મન્દિરમાં, સ્થાપે સંપ સમાજ;
જરૂર જવાથી જૈનની, કન્કે છે, છવરાજ.

સીંચરી વિસ્તારીમાળી સંઘની ઉપાશ્રયના મોટા પૂજ્ય
શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી “ મોહનલાલજી મદારાજ ”—સરસ્વતી મદાપુ-

રૂપથીનો સ્વભાવ શાન્ત અને દયાળુ હોવા સાથે ધાર્મિકશાસ્ત્ર જ્ઞાન સાઈ છે. સંઘથી કુટુંબમાં સંપ સારો હોવાથી લીંબડી તાળાના બોડે-અર (બોડીયા) ગામમાં વિસાથીમાળી સ્થાનકવાસી ઝાલાવાડી ગોળ બાંધવાથી આજે કેટલાક વર્ષથી ગુજરાતમાં જતી કન્યાઓ અટકી પડી છે. તેથી દેશના સાધારણ સ્થિતિનાં પશુ સારા કેળવાયેલા પુરુષોને કન્યાની સગવડ થતાં, ઘણાં બાગ્યે કન્યાવિક્રય ઓછો થયો છે. આ ગોળ બાંધવામાં સદરકુ અંથ કર્તા એ સારો શ્રમ લીધો હતો અને તેથી હાજર રહેલા અગ્રેયરોએ એક દેશભી પાપડી તથા પચીસ રૂપીઆ રોકડા માસ્તર "સાયલાકર" ને આપ્યા હતા. લીંબડીના મરદુમ મહારાજ સર. યશવંતસિંહજીની હાજરીમાં ગોળનું કામ સદી સલામત પૂર્ણ થતાં છેલ્લે દિવસે ખુશાલીમાં એક જનરલ મેળાવડો કર્યો હતો ત્યારે સદરકુ અંથ કર્તાના કન્યાવિક્રયના બાવણથી ઘણાજ સ્તોત્ર જતાવી, શાન્તાસી આપી હતી. શ્રી સંઘવી ઉપાધ્યયના સા-ધુજ દરે ધાર્મિક સુધારા કરવા ભક્ષ સાઈ આપે છે.

(રાગ—ખીસો)

નમું તિલ રાગપાપ, વંદુ સારભાવ,
આધાર રાખું સદાય, ગુરરાજ તમારો;
દિન દિવાળી આજ, મન્યા મહિમહારાજ,
સર્ગી સરવ હાજ, ધન્ય બાબ હમારો.
શુભ ગુણથી સોદાય, વંદન કરવા જાય,
શુદ્ધ બોધ અપાય, કમ દૂર કરે છે;

જો કેઈ જૈન બંધુ બહેન વ્યાખ્યાન સાંભળવા ત્યાં આવે, તેઓ સ-
ધજાને ત્યાં જઈ વસેલા ઝાલાવાડીઓએ બહુજ સરસ આગતા સ્વા-
ગતા કરી, સંતોષ આપ્યો હતો.

શ્રી ચિત્રપોકલી જૈન સ્થાનકમાંથી ચાતુરભાસ પૂરું કરી તેઓ
શ્રી બ્યારે દાહિયાવાડ તરફ પધાર્યા ત્યારે શ્રી મુંબઈ ઝાલાવાડી જૈન
સમાજના સેક્રેટરી સાયલાકર તરફથી મુંબઈના સ્મરત શ્રી સ્થાનકવાસી
જૈન બંધુ તરફથી મદારાજશ્રીનો મોગ્ય સપ્તદોમાં આભાર માનતાં
નાચે પ્રમાણે દાવ્ય ગાઈ જતારી હતી. જે હાજર રહેલાઓને બહુજ
પ્રિય લાગી હતી.

(રાગ-હતાંતી બનાવેલી નવિન દાવ્ય.)

મણિ હૃદય મદારાજ, કંઈ અર્થ હું આજ, સર્વો સર્વેનાં દાજ,
શિરનાજ; વહેલા પધારજો.— મણિ. (૨૩)

આપે અમુદય ખોધ, દાપ્યો હાગ અને કોધ વહો ધર્મનો ધોધ,
કોધ લેવાને; વહેલા પધારજો.— મણિ. ૧

અમે હૈયે અજ્ઞાન, નયી ધર્મનું ધ્યાન, દેવા શસ્ત્રનું યાન,
માનવતા; વહેલા પધારજો.— મણિ. ૨

હવે હાથ પાળ, શુભવંતા કૃપાળ, અમે હૈયે સૌ બાળ,
બાળ લેવાને; વહેલા પધારજો.— મણિ. ૩

જમર પુષ્પને નિષ, મયુરમેહની રીત, મંદ્યકોર પ્રિત,
ચિત્ત આદિને; વહેલા પધારજો.— મણિ. ૪

સર્વ સુવર્નાં જાણ, આપ અસનવાણ, ગુરુ શુભની ખાણ,
લાણ કંઈકું; વહેલા પધારજો.— મણિ. ૫

ધરી ધર્મમાં ધીર, જીવ જકાય પીર, લણી નમાવું શીર,
શૂરવીર, વહેલા પધારજો — મણિ. ૬

ચિયપોકલી ધામ, નક્કી મનમાં છે હામ, થશે ધર્મનાં કામ,
શ્યામ " જીવા "ના, વહેલા પધારજો — મણિ. ૭

આમ્મે શ્રાવક સાથ, વંદે જોડી હી હાથ, અમે છીએ અનાથ,
કૃપાનાથ, વહેલા પધારજો — મણિ. ૮

આપ વિયોગે આજ, કાંઈ મુજો ન કાજ, વટે છે "જીવરામ",
મુ નરાજ; વહેલા પધારજો — મણિ. ૯

(દ્રાહરો)

નુભાવ આપ્યો સવંતે, પ્રેમ ધરી હરનિશ;

અ વૃન્ધા લાગુ આપજે, કલણુ જી જગદિશ

મહાન તપસ્વિજી શ્રી કેતમચંદ્રજી સ્વામિ.

વડવાળા જે હૃદય કી, સુખજી પામવા ન્યાનકતા મહા
જીવનકરો જી, કેતમચંદ્રજી નાં મન કી, સમ ત તપ જનમદેરપદે
મેલજીવે શોભા જી, કી જી જીવન ત સમજાવી, મુનિપદે દે
કરારે નેમજીવન નાં જી, નેમજીવન વડેન જી, નેમજીવન
જીવનજી, કેતમચંદ્રજી નેમજી, નેમજીવન કી, નેમજીવન
કેતમચંદ્રજી નેમજી, નેમજી, નેમજીવન કી, નેમજીવન
કેતમચંદ્રજી નેમજી, નેમજી, નેમજીવન કી, નેમજીવન

ધનજીના કુટુંબવાળા તરફથી અચ્છી રીતે કરવામાં આવી હતી દર
વરસે શીવાળામાં જિનાળામાં અને વર્ષા રત્નમાં કાચમ તેઓશ્રી તપશ્રર્પા
કર્ષાજ કરે છે. તેઓશ્રી સાથે રહેલા મહાપુરુષ શ્રી કુલચંદ્રજી સ્વામિ
શ્રી સદ્ગુણિ છે. તપશ્રર્પા પ્રમંજે બનાવેલી કાવ્ય.

(રાગ-નવિન.)

યયો આજે આનંદ અધિક. (૨) } ટક.
આધક કર્યું ઠીક, ગાંધી બીક-યયો.

મમ્મા મહાગુણિ મુનિરાજ, (૨)

મુનિરાજ, વંદી આજ, અહીં શાનની નીક.— નયો.

વાદ ! વદવાજ મુદિર શેહેર,

ચૂર મહેર, વિદ્યા હહેર, જોઇ તપશ્ચાની ઝીક.—યયો.

નર નારી મુજો ધરી-પ્રિત, (૨)

ધર્મ પ્રિત, રાખો ચિત, વાંચી બુક રસિક.— યયો.

વરે “ છવો ” ધરીને ઉમંગ, (૨)

ઉમંગ અતિ અંગ, આતો હજીહું જરીક— યયો.

(દોહરો)

તપસ્વિજી ધન્ય આપને, ધન્ય ધડી પત્રવાર;

મેગવશે આ-મુનિવર, સ્વર્ગ, સુખનું દાર.

મહારૂપ પૂજ્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી હીરાચંદ્રજી સ્વામિ.

સદરહુ મહાત્માશ્રી હીરાજી સ્વામિ બોટાદ સંપ્રદાયના મુપ્રસિદ્ધ સાધુજી છે તેઓશ્રીની નીતિ રીતિ દરેક પ્રકારે વખાણવા યોગ્ય છે. આખા કાઠિયાવાડમાં તે મહાત્માશ્રીની ધાર્મિક વિદ્વતા, અને શાંત સ્વભાવની તારીફ થાય છે. તેઓશ્રીના બોધથી સ્થળે સ્થળે જીવદયાના અને પરોપકારના સુકાર્યો થાય છે. ધર્મિક વાતસિવાય તેઓશ્રી બીજી કંઈ ખટપટમાં કદી પણ ઉતરતાજ નથી. તેઓશ્રીના વડીલ શિષ્ય શ્રી મુળચંદ્રજી સ્વામિ પણ વખાણવા યોગ્ય છે. તેઓશ્રી વિંછીયાના શ્રાવકોના આગ્રહથી સુબોધ આપવા વિંછીયા પધાર્યા હતા. ત્યારે સદરહુ પુસ્તકનો કર્તા ખાસ ત્યાં દર્શન કરવા ગયો હતો અને લાગલાગટ બાર દિવસ સુધી જુદા જુદા વિષય ઉપર બાપજો આપીને ત્યાંના શ્રાવકોને સંપૂર્ણ સંતોષ આપ્યો હતો અને ઘણાંક ધાર્મિક સુધારા કરાવ્યા હતા. ત્યાંના શ્રી સંઘ તરફથી હર્ષપૂર્વક એક સારી પાઘડી માસ્તર સાયલાકરને બક્ષિસ કરવામાં આવી હતી, ત્યાંથી સદરહુ મહાત્માશ્રી પાળીયાદ પધારતાં, વિંછીયાના શ્રાવકો સાથે માસ્તર સાયલાકર ત્યાં પણ દર્શન કરવા ગયા હતા ને ત્યાં પણ ઉપરા ઉપર છ દિવસ સુધી બાપજો આપી ત્યાંની જન શાળા માટે અમુક પ્રકારને લાગો કરાવી આપતાં, શ્રાવકોએ ત્યાં પણ તેઓશ્રીને એક સારી પાઘડી બક્ષિસ કરી હતી. વિંછીયાથી વિહાર કરતી વખતે ત્યાંના શ્રીસ્થાનકવાસી જન સંઘ તરફથી નીચે પ્રમાણે કાવ્ય બતાવી હતી.

(રાગ ધોળ.)

“ હિરાજી ” મુનિ પધારતાં, આજે સંઘ સહજ છે, ઉદાસ;

મનુ આવ. — દર્શન વહેણા આવળે. — ૧

આતિ અતી અપને હતી, રતી ગડતી ચર્ચ ગચ્છમાંહી;

કુખમાં — દર્શન વહેણા આવળે. — ૨

સુખોચ અમનેરે આપના, મનુ કાપના તોપ સંતાપ;

પકો આપ. — દર્શન વહેણા આવળે. — ૩

ગચ્છંદ ” મુનિયાને નિર્મિતે, નરનારી ચતાં રણિયાત;

ધમને વાત — દર્શન વહેણા આવળે. — ૪

પ્રેમ વધારીને વિચરે, કર્તા વિહાર મર્યે નિરાસ;

કરે કામ — દર્શન વહેણા આવળે. — ૫

દિ સંગીને સંભારશે, શેવ તણી લેવાને સંભાળ;

આપ બાળ. — દર્શન વહેણા આવળે. — ૬

ધારા ઉદાશીથી ઘાળ છે, ગુણ ગાવે સેવક “ હવરાજ ”

શિરનાજ. — દર્શન વહેણા આવળે. — ૭

(દોહરો)

દિને તે દિરો નહિ, ખરો “ દિહરો ” તુજ નામ;

દિરો જન્ય પાતંગમાં, એવું કરું શુભ કામ.

સોરઠના મુખસિદ્ધ તપસ્વિજી શ્રીમાળેકચંદ્રજી મહારાજ.

સદરુ પ્રનાપી મહાત્માથી સોરઠ જીવરાંત પોરબંદર, વેરાવળ,
મોરંગ, બગસરા, જોતપુર આદિ અનેક ગામોમાં ચત્રમાસ કરીને

ત્યાંના શ્રાવકોને અમૂલ્ય ગોધ આપ્યો છે. રાજ્ય રજવાડાં
તેઓશ્રીની વિદ્વતા બાણીતી છે છાપરીયા ભાઈઓ અને
સંઘના પત્રયા મુંબાઈમાં ચાતુરભાસ રહી, સુગોધ આપી,
સુંબારા તેઓશ્રીએ કીધા છે. તેઓશ્રીના ગોધથી ધોરાજી ખા
વખત થયા “ ધોરાજી પુસ્તક બંધાર ” નામની સુપ્રસિદ્ધ
આલે છે. દર વરસે તેનાં મેળાવડા પણ થાય છે. આ કામ
આ મહાત્માએ સુનિપાત્ર કીધું છે.

૧૫.

ગામમાં મહા

ચાતુરભાસ હોવાથી ત્યાં તપસ્વિજી શ્રી જયચંદ્રજી સ્વામિજી
ઉપવાસ કીધા હતા. પારણાં પ્રસંગે દર્શન કરવા તપ દગ્ગર
ત્યાં એકત્ર થયા હતા. ત્યાંના દરબાર સાહેબ તરફથી રાજા
એનો ભાગે સન્નિધર રજવાનાં આવ્યો હતો જે પ્રસંગે પુરત
આને પાંચ દગ્ગર રૂપીયા થયા હતા. જ્યાં જ્યાં મહાત્મા
ભાસ અથવા ઉપદેશ દેવા પધારે છે, ત્યાં ત્યાં સેક્રી માનક
શ્રીનાં દર્શન કરવા પધારે છે, અને સ્વામિવત્સલ આદિ અને
વિગેરનાં મુખ ગર્વો થાય છે એવા આ પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ છે
કેવલવત્સલ છે.

તપસ્વિજીએ મુંબાઈમાં ચાતુર ભાસ કીધું તે પ્રસંગે
અનાવેલી કાવ્ય.

(રાજ-મહાકવિની કાવ્ય રૂપાંતરી)

કવિ “ ભાગ્યકવિ ” ના કાવ્યને, એક જાણે અતિ કવિ
નિદાની કરીને રજવાનાં મહારાજાને—કવિ. (૧૯૧૬)

શી તુલ્ય દિલગના ધારે. બવસિંધુથી ગુંદ લંગારે,
 હાથમાંથી રહ્યા છે ન્યારે, - વદો માર, ધરી ખ્યાર, નરનાર,
 મરનાર; વ્યાખ્યાન વાણિ સારી. — મુનિ

દ શ્રદ્ધાથી જે નામ જાપે, નામ લેતાંજ આનંદ વ્યાપે,
 ત્રિવિધીનાં તેહ કાપે, - મુનિરાય, ગુણુગાય,
 સુખ જાપ, સુખ ચાપ; - મજા મુજો મહારી. — મુનિ.

જ છડાવના રખવાળી, કંચન કામનીને દૂર ટાળી,
 તપથી દે દેહ ગાળી, — “ જીવરાજ ” વદે આજ,
 કો કાજ, મહારાજ; - જાઉં વારીવારી. — મુનિ.

(દોહરો)

તપસ્વિ માણેકચંદણ, સદ્ગુણનાં બંડાર;
 સિવકારગ્રો જીવરાજની, વંદન વાર દગર.

ખંભાત સંપ્રદાયના પૂજ્ય શ્રી ગીરીધરલાલજી સ્વામિ.

સરદુ મહાત્મા પુરુષ શ્રીની વિદ્વતા સુપ્રસિદ્ધ હોવાથી તેઓ
 જે ધર્મોત્તર ધાર્મિક પુસ્તકો રચ્યાં છે. “શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન
 ધર્મ.” તેઓશ્રીએ ધણી મેદનતથી તૈયાર કરી મુખ્યમાં પ્રગટ
 છે. જેથી દરેક આવકો અને સ્વપુણ્યો તેઓશ્રીને અદેશ્ય
 છે, જે વખતે તેઓશ્રી મુખ્યમાં ચાતુરભાસ દતા તે વખતમાં
 કંઈ શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન અગ્રેસર અને શ્રી કચ્છી દસાધીમાંથી

જ્ઞાતિના શ્રીમંત શેઠ શ્રી દામજીભાઈ લક્ષ્મિચંદ જે. પી વાળા સ્વર્ગવાસ પામતાં; તે પ્રસંગે સદરહુ મહાત્મા શ્રીના શેઠ દામજીભાઈ સ્મારકફંડ મુંબઈ અને અમદાવાદમાં સ્થાપન છે. જેમાંથી ઘણાંક સ્વધર્મિ ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને મદદ મળે છે. ઉપરાંત તેઓશ્રીના બોધથી મરહુમ શેઠ દામજીભાઈના ધર્મ શ્રીમતી શેઠાણી ડામજીભાઈએ આશરે એક હજાર રૂપીઆનાં ધર્મ ખરીદ કરી કાઠિયાવાડ, કચ્છ, ગુજરાત વિગેરે સ્થળે શુદ્ધ સ્થાનક ખાતે મરહુમની યાદગીરીમાં બક્ષિસ કીધાં હતાં. અને રાના કસાઈ ખાનામાંથી ખોતના ડાયામાં જતી સેંકડો ગાયોને કરી સદરહુ ગાયો પોતાના મુનીમ સાયલાકરની મારફતે સાચી ગૌબ્રાહ્મણ પ્રતિપાળ નાં યુવરાજ કુમારશ્રીને તે ગાયોને બચાવ બક્ષિસ આપી હતી.

ધર્માત્મા શેઠાણી ડામજીભાઈએ પણ પોતાના પતિના સ્મરણ પછી થોડા વરસમાં કચ્છમાં દિક્ષા ગ્રહણ કરી હતી અને હજાર કરી માત્ર ૧૧ વરસમાં સ્વર્ગસ્થ સંપાદન કરવા આ અસ્મિત સારને સદાયને માટે છોડીને ચાલ્યા ગયા છે. મરહુમ શેઠ દામજીભાઈએ મુંબઈ ખાતે શ્રી ચીચપોકલી જૈન સ્થાનકમાં વીસ રૂપીઆ બક્ષિસ આપ્યા હતા. તે ઉપરાંત બીજા અનેક ધર્મિ અને સાર્વજનિક શુભ ખાતામાં પોતાના વહાલા મિત્ર મરહુમ લખમશીભાઈ નપુભાઈ જે. પી ની સલાહ મુજબ શુભ મદદ કરી છે. તેથી તેઓશ્રીના નામનું ચીચપોકલી જૈન સ્થાનક છે. મુંબઈમાં શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન સંઘમાં મરહુમ શેઠ શ્રી દામજીભાઈના નામ સદાયને માટે સુવર્ણમય દરકતોથી ચણકી

દિદમાં વરતા સ્મરત આવક વર્ગ, અને સાધુજીઓ હંમેશાનાં
માટે ઘમંડભાષના નામને માદ કરે છે. કારણ - આવકો અને સાધુ-
જીઓ પ્રાપ્તે તેઓથી અનહદ પ્રેમ ધરાવતા હતા. ધન્ય છે ! એવા
પ્રતાપી પુરુષને. !!! મહારાજશ્રી મુંગઈ પધાર્યા તે વખતે સ્વચામાં
આવેલી ધાવ્ય.

(રાગ એવીરે રંભા જાણી.)

ગિરીધર સ્વામિ, અર્જ સુણેને અમારી. (૮૬)
આનંદ પામી, અમે શિરનામી, દર્શન પ્રિતે કરીયે;
વિદ્યા વિદ્યાસી મુનિવર નીર્મિ, અંધ શ્રદ્ધાને હરીયેરે.—ગિરી.
કૃપા કરી જલ્દ બારી ગુર, દિન દિવાળી આજ;
સુખોષ દેવા, આપ પધાર્યા, મથિયુ તુમ્ય મહારાજરે.—ગિરી.
અને અજ્ઞાની, આપ હો જ્ઞાની, શુભવંતા ગંભીર;
મેહ માવાથી દૂરે મો હો, તપસ્યામાં શરવીરે.—ગિરી.
જેમ ચાહના પુષ્પ કરી, નિત્ય કરે જામર;
તેજ મિસ્રાણે આપ ચાહના, કરતાતા કરકરે.—ગિરી.
સંજનમમાં રહીને નિત્યે, ગાવે ગુણ જીવરાજ;
અખંડજ કિંહર પું-સદા, એજ વરે છે આજરે.—ગિરી.

(દોહરે.)

વિદ્યા વિદ્યાસી મુનિવર, ગિરીધર ગુણ જાણ;
સુખોષ આપે સર્વને, અમન જેવી વાણ.

ખંભાત સંપ્રદાયના મહા મુનિશ્રી છગનલાલજી મહારાજ.

—XX—

સદરહુ મહા પુરુષશ્રી જૈન શાસ્ત્રનો ગુજરાતી ભાષામાં તરજુમો કરીને તે તપાસવા અત્રેના જાણીતા જૈન ડાક્ટર. છવરાજભાઈ ધેલાભાઈ, એલ. એમ. એન્ડ. એસ. ની સલાહ અનુસાર જર્મનમાં જાણીતા જૈન પ્રોફેસર. હર્મન જે કોખી પાંસે મોકલાવી, ત્યાંથી તે શાસ્ત્ર તપાસ થઈ આવતાં છપાય છે. આ પ્રમાણે કેટલાંક જૈન શાસ્ત્ર ગુજરાતીમાં (અર્થ સાથે) છપાઈ ગયાં છે તેઓશ્રીએ પણ મુંબઈમાં ચાતુરભાસ કરી, સારી નામનાં મેળવી છે. જૈનોત્કર્ષ કરવાને તેઓશ્રીનો પ્રયાસ સ્તુતિપાત્ર છે. અમદાવાદના ચાતુરભાસમાં રચેલી કાવ્ય.

(રાગ-થયાછોરે પતિ તેજ પ્યારી.)

મથ્યાછોરે મુનિ મણિસમ મુજને, પ્રિત ધરી વંદી આજે. ટેક.
ગુણવંતા ગંભીર ભક્ષેરા, છવદ્યા પ્રતિપાળ (૨)
પ્યાર લાવ્યા, આપ આવ્યા, મન ભાવ્યા, જ્ઞાને કાવ્યા;
કાપી કુમતિને સુમતિ તમે આપી, અતી યશ રહ્યો ગાજે.—મથ્યા.
આવકની સ્તુતિને સ્વિકારી, પધાર્યા ધરો બહુ વડાલ;
નરનારી, પ્રેમ ધારી, વંદે ભારી, વારી વારી;
વંદે મુખ યકી સૌ ચત્રમાસાની કૃપા કરી મુનિરાજે.—મથ્યા.
લાયક છે સૌ શિષ્ય તમારા, વનિતને વિદ્વાન;
એક ચિત્તે, નભિ નિત્યે, પુરી પ્રિતે, શુભ રીતે,
પર્યુશણ તણી ઓણસાલની શોભા, સરી રવિ સમ હાજે.—મથ્યા.

અમે અજ્ઞાની આપે હો. જ્ઞાની, શુભતંત્રી બંડાર;
 “ હવરાજ, ” વહે આજ, સર્વો કાજ, વધી લાજ;
 દેવ બોધ અમોને આપે લીધી તરદી અમ કાજે—મથ્યા.

(હોંડરો.)

ફળન મુખમાં ફલેયન, સજ્જન મુખ મિહાસ;
 જે મુખ સંગગાવીએ, આપે સરસ મુવાસ.

“ સાયલા સંપ્રદાયના પૂજ્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી મેઘરાજશ્ચ સ્વામિ. ”

—X—X—X—

સદરદુ મહા પુરુષથી બાળ બલ્લભારી છે. ધણાં વરસની દિક્ષા છે. બ્યાખ્યાન વાળિ આપવામાં ધણાંજ દાખેલ અને વિદ્વાન છે. જૈન શાસ્ત્રનો ધણો અનુભવ મેળવી, કેટલાંક શુરોના તરજુમા તેઓથી બાળમેલ લીધીમાં દબા સાપે કરે છે. સાયલા અને મુળીનાં ઉપાધ્યયમાં જૈન પુસ્તક બંડાર છે. સાયલામાં તેઓથીના બોધથી ઉપાધ્યયમાં કામદાર. મુંદરજ બાવાબાઈ દેશાઈ તરફથી પોતાનાં મરદુમ પુત્રીના સ્મરણાર્થે “ મોંધીયાઈ જૈન પુસ્તકાલુપ ” યોગ વખત ઉપર રજાપેલ છે. જેમાં પણ સારાં સારાં નોવેલ અને ધર્મનાં પુસ્તકો છે. સ્વભારના ધણાંજ દવાળુ અને ચાંન્ન છે. યોગ વખત થવા શી “ મેધ મુનો જૈનશાળા ” ચાલુ થઈ છે.

તેમાં વિદ્યાર્થીઓ તથા બાળાઓ અભ્યાસ કરે છે. આસપાસ નાગરદાસ લવજબાઈ સિદ્ધાજી મંતોરવારક આપે છે. દરેક કામમાં રા. રા. મુંદરજબાઈ મંદરજબાઈ આચાર્યની બરેકો બાગ લહે છે.

(રાગ-જ્યેષ્ઠ જંગલ આભારી.)

“ મેઘ ” મુનિ મહારાજ, મેઘ મુનિ મહારાજ;

વંદે-સમાજ. — મેઘ. (૨) ટેક.

ગુણનાં છો દરીયા, સાગર તરીયા, ભરીયા જ્ઞાન જહાજ. (૨)

ભરીયા જ્ઞાન જહાજ; વંદે-સમાજ.—મેઘ. ૧

સદ્ગુણિ સ્વામિ, અમૈ શિરનામી, જામી વિશ્વમાં લાજ. (૨)

જામી વિશ્વમાં લાજ; વંદે-સમાજ—મેઘ. ૨

દર્શન આપી, દુર્ભતિ કાપી, સર્વનાં કાજ. (૨)

સર્વનાં સર્વના કાજ; વંદે-સમાજ.—મેઘ. ૩

મોહ માયા ત્યાગી, ધર્મના રાગી, સજ્યા મુક્તિનો સાજ. (૨)

સજ્યા મુક્તિનો સાજ; વંદે-સમાજ.—મેઘ. ૪

સાયલા ગામે, યુભ દુગધામે, ગુણગામે “ જીવરાજ ”

ગામે જીવરાજ, વંદે-સમાજ.—મેઘ. ૫

(દોહરો.)

સદગી મેગતથા સદે, ભજાજનો દુઃખ માર;

મોહના મેગતથા, ખાવ ખાડોના માર.

સાવનગર સંપ્રદાયના મહા મુનિ કવિરાજ શ્રીકેમદેવેન્દ્ર
મહારાજ. ”

—૪૪—

સદરૂ મુનિરાજની વિદ્યા પ્રસિદ્ધ છે, તેજાવાએ વણાંક પુસ્તકો,
લીતિમય સુભોધ આપે દેવતાં નિષ્ઠ ગાયનાથી જનાનાં છે. અમુક

પ્રકારના દર્દથી નેઝાથી ધણી વરસ થયા બાવનગરમાં સ્થિર વાસ
રહ્યા છે. પર્યુગળ પર્યમાં બાવનગર ખાતે મોકલાવેલી કામ્ય.

(રાગ-ડરમાં, ડરમાં, ડરમાં રે.)

રંગમાં રંગમાં રંગમાં રે, આવો ઉપાસરે ઉમંગમાં;
શું! ચક્ષુ વિન્ધી પડ્યા જંગમાં રે, આવો. (ટક.)
પુરુષ પુણ્યે મુનિ મહ્યા છે;
(છતાં) અપો નદિં અપંગમાં રે. આવો—રંગમાં. ૧
બોધ પ્રદિ આપુખ્ય મુધારો;
(એ) અર્ગ કંઈ સદુ સંધમાં રે. આવો—રંગમાં. ૨
ધર્મ પ્રત્યેની યત્તિ જોઈને;
(મુને) વધ્યો આનંદ અનિડરમાં રે. આવો—રંગમાં. ૩
સર્વ સંજાધે સ્નેહ ધરીને;
(આ) હૃદય રાખો સત્સંગમાં રે. આવો—રંગમાં. ૪
પ્રેમ ધરીને વડે છે “જીવો;”
(મન) એનો વખત આ તંગમાં રે. આવો—રંગમાં. ૫

(રાહરો.)

ચિન ધરી પરનાર્થનાં, કરો દાવં દમેદ;
નિનમેપુના યાનમાં, જોખ ન કરશો ભેદ.

“ ખરવાળા સંપ્રદાયના મુનિત્રી હરખચંદ્રજી સ્વામિ. ”

સદરહુ મહાત્માશ્રીએ જૈન ધાર્મિક તત્ત્વજ્ઞાનનો સારો અનુભવ મેળવી, જૈનસમાજને તેનો લાભ આપે છે. ગદ્ય સાક્ષમાં સિદ્ધપુરમાં આતુરમાસ હોવાથી અત્રેથી ખનાવીને મોકલાવી કાવ્ય.

(રાગ-વટ સાવિત્રી વ્રત આજ.)

ધન્ય ધન્ય દિન આજ, મુનિ મળીયાં રે,
જેથી ભવોભવના પાપ સરવે ટળીયાં રે. (ટેક.)
એ પૂરણ પુણ્ય નિશાન મનમાં જાણો રે;
સહુ ધર્મ તણી નેક ટેક ઉરમાં આણોરે. (૨)
વૃત્તિ સુનીતિ તણી સાચવો તમો; (૨)
તેથી મંગળ તમારું થાયરે, ધ્યાન ધરમ તણુંરે વધારશો;
શાસ્ત્ર વૃત્તિ રાખી સદા ચાલજો તમો;
તેથી તમારું શુભ થાયરે, ધ્યાન ધરમ તણુંરે વધારશો.
પરભવ પુણ્યનાં તેજો તમારા, મલ્યા છે મુનિ મહાગુણિ સારા;
રહેશો કદિ નહિં ન્યારા, નીતિની રીતિ સંભાળો (૨)
પવિત્ર થઈ નિજ આત્મ સુધારો, લટકો મટકોને ચટકો નિવારો;
ખટકો ધર્મનો ધારો, કલેશ ને કુમતિ ખાળો.—ધન્ય.

(દોહરા).

ન્યાય નીતિમાં રહી સદા, કરો અત્યુત્તમ કાજ;
સત્ય વૃત્તિને આપશે, ધન્યવાદ—“ હવરાજ. ”

મહા પ્રતાપી મારવાડી મહાત્મા પૂજ્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી
 “ શ્રી લાલજી ” મહારાજ.

સદરહુ મહાત્મા પુરુષ શ્રી લાલજી મહારાજની વિદ્વતા મારવાડ
 યુગરાન, અને આખા હાદિયાવાડમાં સુપ્રસિદ્ધ છે.

સદરહુ મહાત્માશ્રીની વિદ્વતા સાંભળી સદરહુ પુસ્તકનો કર્તા ખાસ
 ખ્યાવર (નવા શહેર) દર્શન કરવા ગયો હતો ત્યાં ધાર્મિક વિષયો
 ઉપર લાગટ લાગટ પંદર દિવસ બાપણો આપી, ત્યાં જીવદયાના કેટ-
 લોક કાયો કરાવવા કર્તા બાગ્યશાળી થયો હતો. ખ્યાવરના શ્રી સાધુ
 મારખી જૈન સંઘ તરફથી ખાસ્તર. સાયલાદરને એક ચાંદ (મેડલ)
 બહિસ કરવામાં આવ્યો હતો. અજમેરમાં બરાયેલી કોન્ફરન્સ વખતે
 પણ “ સાયલાદર ” હાજર હતો અને જીવદયા ઉપર બાપણો આ-
 પવાથી અજમેરના શ્રીમંત ગૃહસ્થ મરહુમ રામ શેઠ ચાંદમલજી સાહેબ
 તરફથી એક સરસ સર્ટિફિકેટ અને મેડલ આપવામાં આવ્યો હતો.
 તેમજ કોન્ફરન્સના પ્રેસિડેન્ટ સતારા વાળા શેઠ શ્રી બાગમુકુંદજી સા-
 હેબે પણ સંતોષ પામી, ખાસ્તર સાયલાદરને એક સોનાનો ચાંદ
 આપ્યો હતો. સદરહુ મહાત્માશ્રી પોતાના સોળ સાધુઓ સાથે હાદિયા-
 વાડના આવડોના આમંત્રણથી પાંચ વરસ પહેલાં હાદિયાવાડમાં પધાર્યા
 હતા તેઓશ્રીએ રાજકોટ-મેદરખી એ બે સ્થળે આનુર ખાસ કરી
 આખા હાદિયાવાડના શ્રી સ્થાનકવાસી જૈન બાદશોખ પ્રત્યે મહાન
 દિવસાર કયો છે. રાજકોટમાં આનુરખાસ દતા ત્યારે ખાસ્તર સાયલાદર
 અને કન્ફરન્સના સ્વીકૃત શેઠ બવાનજીબાઈ કુંગરજીબાઈકે જોએ હાલ
 સુન્દર રહે છે તેઓશ્રી સાથે દર્શન મારે ગયા હતા. ત્યાં પણ કેટલાંક
 બાપણો આપ્યાં હતાં. રાજકોટમાં તે પ્રસંગે બનાવેલી કાન્વ.

(રાગ—મને સહાય કરશે મોરારીરે.)

ધન્ય ધન્ય શ્રી લાલજી સ્વામિરે

દીન દાસ વંદે શિરનામી.— (ટેક)

અમે અજ્ઞાની, છો આપજ્ઞાની, ગુણધામી;

ગંભીર ગુરાંજી.—

ધન્ય ધન્ય

મોહ માયા ટાળી, છો મોક્ષના માળી, બાળી નિંદાની ટેવ
નહારી. (૨) અજ્ઞ મહારી, ઈયો સ્વિકારી;

અંતર માંહે કિતારી.—

ધન્ય ધન્ય

ધર્મ કાર્યમાં ધ્યાન લગાવી, સદુ દુર્મતિ દૂરે નિવારી; (૨)

પાય લાગે, જ્ઞાન માગે, સેવક “જીવો” આચારી.

ધન્ય

નથી નિહતા તાપરી કેવલ દાસે, નથી તાપરી પાદે દેવ લોક કામે
નથી કાન કાયા વળગાવનાની, ત્યાં જન્મ આવે કરી શી કમાણી.

ધાર્મિક કાર્ય હજુ ચાલ્યાજ કરે છે. એક વરસ પછી ફરી વાર ત્યાં તપાસ માટે ત્યાંના આવકોના આગ્રહથી અને પારેખ દીપચંદભાઈ મુળીચગાનાં માતૃશ્રીનાં વરથી તપનાં પારણે સાચલાકર ગયા હતા તે વખતે પણ ત્યાંના આવકોને ઉપર મુજબ સંતોષ આવ્યો હતો. ગોધરાના થી સંઘ તરફથી એક ચાંદ (મેડલ) મી. સાચલાકરને જનરલ મેજાવણ વચ્ચે ઐનામત કરવામાં આવ્યો હતો. મોરબીમાં ચાતુરભાઈ ત્યાંના જાણીતા સ્વધર્મી શેઠ શ્રી સુખલાલભાઈ મોનજીભાઈના વિચાળ મકાનમાં પૂજ્ય સાહેબ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી લાલજી સ્વામિ પોતાના શિષ્ય સાથે રહ્યા હતા તે વખતે બનાવેલી કાવ્ય.

પૂજ્ય મહાત્મા શ્રી લાલજી સ્વામિ દાણાં ૧૬.
મોરબી ચાતુરભાઈ પધારતાં રચાયેલી કાવ્યો.

(દાહરો.)

“શ્રીલાલજી” સ્વામિ સદા, સદ્ગુણનાં બંધાર;
મયૂરપૂરી પધારતાં, આનંદ હરે અપાર.

(કવિત.)

માગવદેવ પવિત્ર કરી, “શ્રીલાલજી” મોરબી માંડે પધાર્યા;
મોરબી સંઘ તળી વેનઈ લાગળી, દિનદયાળ દિલે દરખાયા.
“ધીલાલ” સ્વામિજી વિદ્યા વિચારદ, શાસ્ત્ર તળા પ્રભુ પારને પામ્યા;
અધમ ઉધારી કરીને કૃપા, મુનિ આચરવાદ અનેકના પામ્યા. ૧૧૧૧
મદાન આખાર મયૂરપૂરી સંઘ, આપ તળો સ્વામિ દિલમાં માને;

દર્શન આપ તણા શિષ્ય મંડળી, સહિત થયાં ગણે પુરવ દોને.
 પટ શિષ્ય કરે નિત્ય સેવ ગુરૂ તણી, પામતા ધર્મનો લાભ મહાને;
 “રાજમલજી” હો ધર્મ ધૂરંધર, વંદીએ આપને બહુ વિધમાને. ॥૨૥॥
 તપશી ધનરાજ વળી છગનલાલજી, તપો તણા તમો પારને પામ્યા;
 “તારાચંદજી”, “મૂળચંદજી”, “દયારામજી”, શાસ્ત્રે મુકાયા.
 શોભાગ્યચંદજી ગુણના ગ્રાહક, ચાંદમલ મોટા સહુ મન ભાવ્યા;
 હંસરાજ, પત્રાલાલ, કિશનજી, ચાંદમલજીએ જન્મ મુધાર્યા. ॥૩૥॥
 મેઘરાજજી હો ગુણસાગર, ગુલાબચંદજી મહાન અભ્યાસી;
 મોતીલાલજી પૂર્ણ વિવેકી હો, વર્તતા પૂજ્યની મરજી તપાસી.
 એવા ગુરૂ રૂપ શિષ્ય મંદ્રાને, મંદ્ર તુલ્ય ગુરૂ પૂર્ણ પ્રકાશી;
 મોરબી મંદના હૃદય કુમુદો, દર્શનથી પ્રભુ થાય વિકાશી. ॥૪૥॥
 પાવન કરી ભૂમિ પદમપાદથી, સદગર દયાળુ દયા દિશે લાવી;
 ધર્મકુરો કરો કરી છત્રીન, ઉપદેશામૃત પારી વરસાવી.
 એજ દેવો આગમનથી આપતા, કલ્યાણકારક અગર હર ભાવી;
 સંતારે સત્ય તને નોતરે, આરંધ્ર, અરિંદ્ર મુખ મગની. ॥૫૥॥

તપસ્વિયશ્રી છગનલાલજી સ્વામિએ મોરબીમાં “અંકસઠ”
 ઉપવાસ કર્યા, તે પ્રસંગે રચાયેલી કાવ્ય.

(રાગ-કલ્યાણ.)

શ્રી હનુમાચરણ, તપ આદ્યુ તમે;
 અનિ ઉમંગે દર્શને, આ આવીઆ સ્મરે. (ટક.)
 કામ, ક્રોધ ને લોભ મોહનો, માયાનો વિકાર;
 દૂરે કીવા જોજો તપથી, સંદગુણનાં બ્રહ્મર. શ્રીહનુ.
 એક ટેક રાખીને કીધાં, એકસક ઉપવાસ;
 તે નપથી છે અવધી મુનિ, શું વર્ણવે આ દાસ.
 યોગ્ય પાણી જોને ખપતું, ફલંબ નમવી કાય;
 દરજી આવીદેખી, ઉઘાત, ધર્મ તરો અતી થાય.
 દર્શન માટે દેશાવરંધી, આવે જૈન અપાર;
 અચરણ પામે તમને દેખી, વંદીએ વારંભવાર.

સાખી.

આશ્રિય આપો મદા મુનિ, મોરબીના અમ બાગ;
 પ્રિતેથી મુર વિનવીએ, રાજા દુઃખ દરાગ.

ઉપરની બનાવેલી બમે કાળો અને મોરબીથી ત્યાંના જાણીતા
 મુરદાર દરતરી વનેવંદ પોપટબાઇએ સદરદુ પુસ્તકમાં પ્રગટ કરવા
 મોકલાવેલી હોવાથી; તેઓથીની ઇચ્છા અનુમાર પ્રગટ કરેલ છે.

વર્તા "સાયલાકર."

પાંચમા સુમતિ કૃપાળવે, „—તપમાં લેજો મહારી બાળવે.—,
 છઠ્ઠા પદમ ગુણ બાળવે, „—૬૬ જેનોમાં જેની આણવે.—,
 સાતમા સુપાર્શ્વ મહારાજવે, „—અખંડિત કરો માર્ગ દાગવે.—,
 આઠમા અંદ્રપ્રભુ દેવવે, „—કરો કરણાં તત્ત્વ ખેવવે.—,
 નવમાં સુવિધી પ્રભુ નાથવે, „—ધ્યાન ધરૂં સૌ સંગાથવે.—,
 દસમાં ચિત્રજી જનરાયવે, „—વ્યાધિ સમયે મુખદાયવે.—,
 ૧૧મીમાં જીજ્ઞેશ્વરદયાળવે, „—તપ કરૂં છોડી આ જંતવે.—,
 ૧૨વામ પૂજ્ય, ૧૩વિમળ કરણાળવે, „—ગપું હું વિભુની નિત્ય માળવે.—,
 ૧૪શ્રીઅર્જુન, ૧૫ધર્મનાથદેવવે, „—તપસ્યાની પાકું પ્રભુ દેવવે.—,
 શ્રી ૧૬શાંતિ શાંતિના દાનવે, „—મેં રાખ્યો છે તારો આધારવે.—,
 ૧૭કૃષ્ણ, ૧૮અર, ૧૯મતિ જિનરાયવે, „—કદ નહ નિત્ય માયવે.—,
 શ્રી ૨૦મુનિસુવર્ત મહારાજવે, „—(આ) રંક તણી રાખો સાગરવે.—,
 ૨૧નર્મી, ૨૨નેમિ, કરોને દસ્તાણવે, „—હિયોત કરો જેમ બાળવે.—,
 ૨૩શ્રીપાર્શ્વ, ૨૪વિર, જિનરાયવે, „—જીવણજી જિન ગુણ ગાયવે.—,

(રાગ—બળામાં વાદીને કરજો વાદવે.)

તપસ્યાને રાજો: શાંતિ રાખી છે સદાયવે, —તપસ્યા. (રેક.)
 મોદ માધનો કર્યો ત્યાગવે, તપસ્યા. મન પ્રત્યે છે જેનો રાગવે. —તપસ્યા.
 કાયા ખેર ખેર થાયવે, „—જેને છે જિનજીના સદાયવે.—,
 રાગ દેશનો કર્યો દાયવે, „—કર્મ યજુનો આંખો બાયવે.—,
 નિર્મળ રાજી રાખી નિત્યવે, „—શ્રી વિર પ્રત્યે જેની પ્રિયવે.—,
 જનપો અંજા અસારવે, „—ધારી ધીરજ અપારવે.—,
 દાસ તરો જનપો સારવે, „—તમ બાવે તપાં બવ પારવે.—,
 જીવણજી જગાં જામે પાયવે, „—ધન્ય છે નાન તમ ખાયવે.—,

(૧૦૮)

(રાગ—લાવી લાવી લાવીરે એક વધામણિ.)

દધએ, દધએ, દધએરે, ધન્યવાદ તપસ્વિને દધએ. (ટક.)

નૈયાર થાઓ જૈન અંધુઓ, સરસપુર શેરમાં જાધએરે,—ધન્ય.

સુખશાતા સમ ભાવે પુછીને, સત્ય સિંધુમાં નધએરે.—

કામ “અમુક્ષણ” જોણે કર્યું છે, ગુણ તેનાં નિત્ય ગાધએરે.—

સંત તૃપ્ય અમૃત્ય અન્યા છે, વંદીત પાવન થધએરે.—

અમૃત્ય અવસર આંતે ન મગશે, આતેતે લાવો લધએરે.—

સરસપુરમાં આજે દિવાળી, જીવરાજ એવું કધએરે.—

(રાગ પીતળા લોટા જળે ભર્યા રે.)

તપસ્વિ નરો તપસ્યાંતો મોડમાં વિદ્યોયોરે.— (ટક.)

કામ, પિ, નોદ માનેવાને, રાગ દેવતાં કર્યો હાયરે. તપસ્વિ.

પુત્ર્ય ગુણો પ્રતાપથીને, ખાસ્તાગરોડ કર્યો ભયરે. ”

કામ કેમ એવે તા હવેને, તા પુત્ર કેમ હવેને. ”

પરિત્ર નુકોડે રાગેને, રાગેને એવા કર્યોગરે. ”

તાપ વિવરણમાં તાપ રે, તાપે ભગવા ભગસતરે. ”

પુત્ર્યાર્થને પ્રયત્નસાગરે કર્યુ પ્રયત્નસાગરે. ”

કામ અટકાવતુ કામરે, કામ રાગેને કામરે. ”

કેમ રાગેને કુને રાગેને કામરે, કામરે. ”

ખાતુ માત્ર રાગેને રાગેને, રાગરે. ”

જાન રાગેને રાગેને, રાગરે. ”

વચ્ચ રાગેને રાગેને, રાગરે. ”

વચ્ચ રાગેને રાગેને, રાગરે. ”

અમલકામુદ્રાજ નામનેરે, મધ્યપિપ્પીની રૂપ મેરેરે,	નરેરે
ધનં પેરળ કુરુચીનેરે, ગોદા જાગમ તીર્થ દયરે.	"
સમગ્રાવ અંદા રાખીનેરે, આરી બંડે કાળુ વાપરે.	"
કેમ દીપો દેવ દેવમારે, અંતર તથા અભિમાનરે.	"
ધ્યાન ધર્મુ જિનરામનુંરે, મંબીર યજ્ઞ મુખરાનરે.	"
કમળા કાદના કમ્બા નદિરે, મનજૂન રાખ્યું છે મનરે.	"
એને સોના સુન્દ પૂછીનેરે, વાદ વાદ કદી વદે મન્યરે.	"
ધન્ય સુખચંદ્રાખ સુનનેરે, વિશ્વે વધારી છે સાગરે.	"
માના મધુખાખ કુખનેરે, દિપારી દીપી છે આગરે.	"
ગોરડી મુખની આરડીરે, બક્ષિ કરી ઘડે બાગરે.	"
કુંડળ સેવા કરે બાવધારે, ધર્મનો રમે રમે રાગરે.	"
તમે તર્પા અમને તારજોરે, દર્પુ કિતમ મદા કાગરે.	"
ધન્યવાદ આપે છે સદારે, નિમચંદ સુત જીવરાજરે.	"

(દોહરા.)

દર્મ ખપાવા કારણે, તપસ્વા કરી ઉમેગ;
 અડતાલીસ ઉપવાસમાં, મોક્ષ ગયા તથા જંગ.
 સંધારો સુખ શાન્તિમાં, થયો અનિ સુખકાર;
 દેશ દેશથી આવીયા, પ્રેમ ધરી નર નાર.
 “તપસ્વાઐશ્વર્ય” રનેહયા, રચી દર્પો તૈયાર;
 વિશ્વ વિશે જૈન માર્ગનો, થયો ધણો જ્યકાર.
 ધન્ય માત તુમ તાતને, ધન્ય ધડી પજવાર;
 બસિદારી જાએ સદા, જીવરાજ આ વાર.

તપસ્વી શ્રી અમુલખભાઈનું દુંદુ જીવનચરિત્ર.

—X—X—X—

તપસ્વિશ્રી અમુલખભાઈ અત્રેના સરસપુર ગામના ભાવસાર જ્ઞાતિના શ્રી સ્થાનકવાસી ધર્મ પાળનાર ખાનદાન કુટુંબના ગૃહસ્થ હતા. તેઓશ્રીના પિતાજીનું નામ રાયચંદભાઈ અને માતાજીનું નામ મધુબાઈ હતું. તેઓશ્રીનો જન્મ સંવત ૧૯૧૬ ના આસો શુદ્ધ ૧૦ (વિન્ધ્યા-દસમી) ના પવિત્ર દિવસે સવારમાં ચાર વાગતાં થયો હતો. આજ વય-થીજ તેઓશ્રીને ધર્મ પ્રત્યે અપૂર્વ શ્રદ્ધા હતી. હમેશાં જૈન સાધુજી યા સાધવીજીનાં દર્શન કરવા ઉપાશ્રયમાં જવાની તેઓશ્રીની આદત હતી. મહાપુરુષશ્રીનો બોધ નાની વયથીજ હૃદયમાં તેઓ સંભારી રાખતા હતા.

ચૌદ પંદર વર્ષની ઉમ્મરમાં તો સામાયિક, પ્રાતઃક્રમણુ તેઓશ્રી શીખવાને ભાગ્યશાળી નિવડ્યા હતા. જૂઠું બોલવાની રીતને તેઓશ્રી ધિક્કારતા હતા.

પોતાને ત્યાં રંગાટીનો જખરજસ્ત વ્યાપાર હતો તે છતાં હમેશાં ગ્રાહકોને તેઓશ્રી દરેક રંગાટી માલમાં વ્યાજખીજ ભાવ કહેતા. તેઓશ્રીનાં ધર્મપત્નિનું નામ પારવતીબાઈ છે. તપસ્વિજીને બે દીકરા છે મોટાનું નામ હરજીવનભાઈ અને નાનાનું નામ મોહનલાલ છે. બે પુત્રીઓ છે. તેઓશ્રીના આખા કુટુંબમાં ધર્મનો રંગ લાગેલો હોવાથી અમુક પ્રકારની ધાર્મિક ક્રિયા તો હમેશાં ચાલુજ રહેતી હતી. યોગ્ય ઉમ્મર પછી વખતો વખત એક માસમાં પાંચ પાંચછછ પોસાઓ પોતે કરતા હતા. ઉપરાંત છ પરખી ઉપવાસ તો ચાલુજ હતા.

હમેશાં વ્યાખ્યાનમાં (મહારાજશ્રીનાં બોધ વખતે) તેઓશ્રી હાજર

રેત દના. દમેલાંના પાર્શ્વિક પરિવ્રવથી ખર્ચે સાલના યજ્ઞાઃ રાખ-
 સામે તેઓથીએ છાપામે કર્યા દના. છાપના બોલ, નવતત્ત્વ, રૂંક,
 ઉપરાંત થી બહુમર રતોત, થીકમ્યાળુમંદિર રતોત આદિ યજ્ઞાંકસ્તવનો
 પણ તેઓથી દમેલાં સત્તરમાં આ સાંજના પ્રતિકમળ પ્રસંગે બોલતા
 દના. જેન ધર્મની મજાનુત શ્રદ્ધા દોવાથી ઉગ્ધાં દરેક વરસ યજ્ઞો તે-
 યોથી સંસારમાં રજા છતાં એકે સાધુ જીવન ગાગતા દના. ઉનુ પાણી
 'પીતું, આદિ કુટલીક તપસ્યાઓ પણ પર્યુસજીમાં દરેક વખતે તપસ્વિજી
 અધુ રાખના દના. સારો ખોરાક ખાવાની, તેઓથીએ પાછળથી દેવ
 પાડી દની. તેઓથીના હૃદયમાં વખતો વખત આ સંસારની મોહબળ
 અસ્થિર છે. એમ નરંગો થયા કરતા દતા. અને કુટલીકાર વૈરાગી
 થયા હિંજા કરતા દતા.

અજુમળ (સંચારો) કરવા અગાજ તેઓથીએ એ માસ અગાજ
 શ્રીવિરખરમાત્મા (ગિરેશ્વર) દેવ પાસે નીચે પ્રમાણે પ્રાર્થનારણુ કર્યું
 હતું. હે ભગવંત ! આપ તણ જગતના ઉપર અહીંતિય કૃપા કરવાને
 સમર્થ છો. મ્હારા જેવા મોહમાયામાં ખુંચેલા દુઃખી પ્રાણિને તારવા;
 અને સંસારના ચિકારને મટાડનાર સમર્થ વૈદ્ય સમાન છો. આપ તો
 અચિન્ત્ય છો, તોપણ બોળી બુદ્ધિએ આપને નમ્રતાપૂર્વક કાંઈક વિનંતિ
 કરું છું; તે હે દયાળુ દેવ ! કૃપા કરી શ્રવણ કરશો. એવી આશા છે.
 જેમ છોકરા પોતાના પિતાથી આગળ વિવેક વિનાનું આ કાલું ઘેલું
 બોલે; તેમ હું પણ આપની આગળ બોલું છું તે ખાતે ક્ષમા કરશો.
 હે કૃપાળુ પ્રભુ ! મેં જ્ઞાન (પરોપકાર) કીધો નથી; રૂઝાં આચરણ
 પાળ્યાં નથી; આ જન્મમાં મેં રૂડી બાવનાઓ બાવી નથી માટે હે
 નાથ ? મ્હાઈ હવે શું થશે; તેનો મને બહુ બય લાગે છે. હું કોધરપ
 અગ્નિમાં બળું છું. લોભરપ ઝેરી સાપ મને હમેલાં લાગુ પડ્યો છે,

મુશ્કેલી છે કે, પુણ્ય આ પાપ સમજી શકતો નથી, મરુપૂરોનો મરકેગ કરતો નથી, શૂદ્રસ્થ ધર્મ-કે સાધુધર્મ નેમાંથી એક પણ પાગતો નથી. એટલે મળેયો મળિયમાન મનુષ્ય બનદોવાછતાં; એક જંગલી વાંદરાની ખાશ, મેં આગરજી કર્યું છે. પવિત્ર કામીનું (કલ્પટક) રૂપ જૈનધર્મ મળવા છતાં; તે કૃતમ માર્ગને, અંગિકાર કરવા બાત્કારાળી થયો નથી. રાગ દેવ અને અદેખાઇના ઉધા પડજી મારી સમુમાં ફરી વળ્યાં છે. જાન રૂપ દિપકને બળવા છતાં, મિથ્યાત્વ (અજ્ઞાન) અંધકારમાં પરિ-
વર્તી કરે છે.

હે દયાળુ દેવ! મેં પૂર્વજન્મમાં પુણ્ય કર્યું નથી, આગલા જન્મના માટે પુણ્ય કરતો નથી, આ બધામાં તો હું ચોરાણીના ચોગાનમાં એ-
મનો એમ રખાયાજ કરે છે. માટે, હે નાથ! મારા તો ત્રણે બવબગડયા; આજથી મ્હારા અંતઃકરણમાં હવે એમજ તરંગ ઊડે છે કે, અણસણની ઉમ' તપશ્વર્યા આદરી; સમાન બાવ સાથે તે તપશ્વર્યા પૂર્ણ કરવા ધારે છે. દયાળુ દેવ! તું મને સહાય થજે !

ગઇ સાલ એટલે સંવત ૧૯૭૧ ના જીન વૈશાખ વદી ૧૩ ના દિવસે તપસ્વિજી થી અમુલ્યઅમ્મજી અંતરમાં ધારી રાખેલ અણસણની હિંમ તપશ્વર્યા શરૂ કરી એટલે તે દિવસથી આમ તણુ ઉપવાસ) આદર્યા.

આમનાં પારણાં પ્રસંગે તપસ્વીજીની જ્ઞાપ્યાએ પારણું કરવા અત્યંત વિનયપૂર્વક સ્મૃતિ કરી, ત્યારે તપસ્વિજીએ જણાવ્યું કે, હે ધર્મપતિ ! આ જીવે ધણે વખત ખાવા પીવામાં અને ગુમ્મત રુમ્મતમાં વખત કાઢ્યો છે. માટે હવે, આ શરીર અણસણ (સંયારો) કરવા ધારે છે, મનમાં કિંમિત્ત પણ કોઇ ન કરતાં શાંતિથી ધર્મ પ્રત્યે શ્રદ્ધા રાખો ! જેના પ્રતાપથી સર્વેનું કલ્યાણ થશે.

આ હકિકત સંજ્ઞાનાં જેઓનીનાં સુમંત્રિ, એકદમ સ્વપ્ન મલ

સૌંદર્યપ્રાપ્તિને ૫૫૫ નવમિ દિવસે ખજા મંજુવાસી મેઘોએ ૫૫૫ તે દિવસથી તપસ્યા પૂર્ણ થતાં સુધી હમેશાં સ્વામી દેવગામી બ્રહ્માના હરિયા અભિષેક કર્યો. આ દિવસોનું બીજા અનેક ધાર્મિક જંપુઓ અને કહેનોએ ૨૫ ૫૫૫૫૫ આપ્યાં. મહાપુરુષ ધીનાના કૃતમયંદર મહા-ગુરુ ત્યાં એક ૫૫૫૫૫૫ રોજાના હતા. અને આખો દિવસ તપસ્યા-કર્તા ધાર્મિક જ્ઞાન મંજુવાસીના હતા. તેઓથી વખત બસાઈ જતાથી મયમાત્રુ દ્વારા વિરમગામ ૫૫૫૫, અને તેઓની જગ્યાએ પૂજ્યધીનાં દરબાન અનુસાર મુનિથી હરજીવનસ્વામિ ઠાણાં બે ત્યાં (સરમપુરમાં) મોમાત્રુ દ્વારા ૫૫૫૫. તેઓથીએ ૫૫૫ તપમયા પૂર્ણ થતાં સુધી આખો દિવસ તપસ્યાકર્તા અને સુખદાતા પૂજ્યા આવનાર સંકટો માણ્યોને ધાર્મિક બોધ આપ્યો હતો. તપસ્વિજીનો સંત્ત સ્વભાવ જોઈ હાજર રહેલાઓ (સાતા પૂજ્યા આવનાર બાઈઓ, બાઈઓ.) બહુજ ખુશાલી જાહેર કરતા હતા અને ધન્યવાદ આપતા હતા. રાજનગરનાં દરેક ધર્મનાં માણ્યો સુખદાતા પૂજ્યા રાત્રી દિવસ આખ્યાજ કરતા હતા. સદરજુ મુરતકનો રચનાર માસ્તર સામલાકર ૫૫૫ ઓછામાં ઓછા ત્રીસદિવસ સુધી હમેશાં એક કલાક ત્યાં ધાર્મિક સ્તવનો માવાને હાજર રહેતો હતો. અને તપસ્વિજીની સંત્તપ્રકૃતિ માટે ખુશાલી જાહેર કરતો હતો. દરિયાપુરી સમુદાયના આગેવાન ગૃહસ્થોએ ધણી કિતમ પ્રકારની સગવડતા તપસ્વિને કરી આપી હતી. સુખદાતા પૂજ્યા આવનાર કોઈપણ (દરેક) માણ્યને બપોરના વખતમાં સાકરનાં પાણી હમેશાં પાવાની સગવડતા કરવામાં આવી હતી.

બહારગામથી આવનાર માટે રસોડું ખુલ્લું રાખ્યું હતું. ૭ કોટી થી રથાનકવાસી જૈન જંપુઓ એ ૫૫૫ આવા ઉત્તમ પ્રસંગે સારી મદદ કરી હતી. તેઓથીના કુટુંબીઓ ૫૫૫ રાત્રી દિવસ સેવા બક્તિમાં હાજર

રહેતા હતા. મિં હરગોવિંદભાઈ, મિં મનસુખભાઈ, મિં છગનભાઈ
ભાઈ, કેપરંત બીજા ત્યાંના ભાવસાર બંધુઓની આગતાસ્વાગતા ખો
ખાન વખાણને પાત્ર હતી. લીંબડીવાળા ભાવસાર મોતીલાલ-તેમ
મી. પોપજીસે પણ આ તપશ્રયીના કામકાજમાં ઘણી તકલિફ લીધી હતી.

તપશ્રયીના કામમાં એવી હતી કે લીંબડી સંપ્રદાયના પંડિત
નાથના નામને અત્યે સાનુભાસ પધારનાર છે તેઓશ્રી ત્વગો આવી
તે. તેઓશ્રીને એવું માનવા પાત્ર થકે, અને દર્શન કરી સાર
આપવા હવાઈ કામકાજમાં એવી ધારણા તપશ્રયીની પાર પડી
આપવા માટે તપશ્રયીના કામમાં આવી આમકાજમાં એમાંથી કંઈક
આપવા માટે તપશ્રયીના કામમાં આવી આમકાજમાં એમાંથી કંઈક

દા. મોના રૂપાનાં ફુલો, રૂપાનાં છુલ્લું અને ગાંભાનાં છુલ્લું રસ્તામાં દેઃ-મુધી મરીખોને આપવામાં આવ્યું હતું. “જયજય નંદાં,” અને “જય જય ભદ્રા” ના અવાજો વચ્ચે છેવટની ક્રિયા ચાલુ થઈ હતી. સરસ-પુરથી તે દેઃ શાદપુર દરવાજા બહાર સાબરમતી નાદના પવિત્ર સ્થળે છેવટની અગ્નિ સંસ્કારની ક્રિયા કરવામાં આવી હતી, આ વખતનો ઐત્તરિક દેખાવ ખરેખાર નિદાગ્રવા જેવો હતો, મોખરે ગરીબોને લાડવા, મિઠાઈ, અને બીજી વસ્તુઓ છૂટથી આપવામાં આવતી હતી. મુંઝી પદાર્થો બરેલી નાની દીવીઓ સાથે શુભાંશુ, બદામોનો તો વરસાદ વરસી રહ્યો હતો. સેંકડો સ્ત્રીઓ ઉડાવેલા પૈસા લેવા રસ્તામાં ત્રુટી પડતી દરિયોચર થતી હતી. જ્યારે કેટલીક બાઈઓ શુભ શુકન માટે પાલખી નીચેથી વારમવાર જતી આવતી જોવામાં આવતી હતી.

આ વખતે વીરમગામ, કલ્લોલ, વડવાણ, વિસલપુર, વિગેરે સેંકડો ગામનાં માણસો છેવટનું તપસ્વીજીને નમન કરવા હાજર હતાં. રાજ-નગરમાં ખરેખાર આ પ્રસંગે શ્રીસ્થાનકવાસી જૈન બંધુ-બહેનોની કેટલી સંખ્યા છે તે જાણી શકવાનું સૌને જ્ઞાન થયું હતું. અન્ય ગામનાં માણસો તો આ દેખાવ અને દગ્ગરો મનુષ્યોથી અજાણ થતા હતા. દરેક રસ્તા પર પુષ્કળ માણસો નમન કરવા હાજર રહેલા જોવામાં આવતા હતા. અગ્નિ સંસ્કારની ક્રિયા સુખડના લાકડાથી મોટા બાગ્યે કરવામાં આવી હતી. જે પ્રસંગે તપસ્વીજી ઉપર ઝોટાટોલી સાલ ભાવ-સાર પુનઃજાન્યો મોથું વ્રત પાળવાની શરતે મેળવી હતી. તે વખતે તેઓથીને સૌ કોઈ નરહથી ધન્યવાદ આપવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રસંગે જીવદયા અને બીજાં ધાર્મિક દાર્થો કરવા મોટી રકમનું સાફ રૂંદ પણ થયું હતું. આશા છે કે આગેવાન ગૃહસ્થો તેનો સદ્વ્યવહાર કરશે.

તેઓશ્રીનાં કુટુંબીઓ સાથે તપસ્વિછના બન્ને પુત્રો પણ છેવટની ક્રિયા પ્રસંગે હાજર રહ્યા હતા.

દરિયાપુરી જૈન આગેવાનોએ પણ છેવટની ક્રિયામાં ઠેઠ મુખી ભાગ લીધો હતો. તેમજ છ કોટી સ્થાનકવાસી બાઈઓની તકરાર પણ ધણી હતી. આ પ્રસંગે શ્રી સ્થાનકવાસી કોમમાં કેવો સંપ સભાષ છે તે સૌ કોઈ જાણી રાકવાને બાબતશાળી થયા હતા. તપસ્વિછના નામ અમુલ્કપ્રભા-દેવાચાર્ય તેઓશ્રીની વાદગીરી રાખવા આ પુસ્તકમાં કવિએ અંચલુ નામ-“અમુલ્ય-શિક્ષા રાખેલું છે.

(દોહરો.)

પ્રાપ્ત ભાગ મળ્યું કેવલ, જ્ઞાતી મન કુપાત.
મુદ્ધ વચ વાંચી રહ્યા, કવિ નવિના વાત.

ગ્રાહકાને નમ્ર વિનંતિ.

આ પુસ્તકમાં આપણે જોયું છે કે જૈન આગેવાનોની તકરાર પણ ધણી હતી. આ પ્રસંગે શ્રી સ્થાનકવાસી કોમમાં કેવો સંપ સભાષ છે તે સૌ કોઈ જાણી રાકવાને બાબતશાળી થયા હતા. તપસ્વિછના નામ અમુલ્કપ્રભા-દેવાચાર્ય તેઓશ્રીની વાદગીરી રાખવા આ પુસ્તકમાં કવિએ અંચલુ નામ-“અમુલ્ય-શિક્ષા રાખેલું છે.

भाग-४ था.

भक्तामर स्तोत्रम्.

(घसंततिलका वृत्तम्)

भक्तामरपणतमौलिमणिप्रभाणा-मुद्योतकं दलितपापतमो वितानम्,
मय्यकृपणम्यजिनपादयुगं युगादा-बालंवनं भवजले पततां जननाम्. १
मः संस्तुतः सकलबाह्मपतस्त्रयोधा-दुद्भुतपुद्गिपदुमिः मुरलोकनाथैः,
स्तोत्रैर्नगाग्रतयाचित हरैरुदारैः, स्तोप्ये किल्लाहमपि तं प्रथमं जिनेन्द्रम्. २
मुध्याविनापि विबुधांचितपादपीठ, स्तोतुं समुद्यतमतिविंगतत्रपोऽहम्.
तालं विहाय जलसंस्थितानन्दुर्विव-मन्यः क इच्छति जनः सहसाग्रहीतुम्. ३
यत्कुंगुणान्गुणसमुद्रशशांककांतान्कस्तेसमः मुरगुरुमतिमोऽपिबुद्धया
कल्पांतकालपवनोद्धत नक्रचक्रं, को वा तरीतुमलमंबुनिधिं भुजाभ्याम्
सोऽहं तथापि तव भक्तिवशान्मुनीश, कर्तुं स्तवं विंगतशक्तिरपि प्रवृत्ताः,
पीतात्मवीर्यमविचार्यमृगीमृगेंद्रं पनाभ्येति किं निजशिशोः परिपालनार्थम्
अल्पश्रुतं श्रुतयतां परिहासयाम, त्वद्भक्तिरेव मुखरीकुरुते बलान्माम्,
यत्कोकिलः किल मयी मधुरं विरौति, तच्चारुचाग्रकलिकानिकरैकदेतुः ४
त्वत्संस्तवेन भवन्ततिमान्निवद्धं, पापं क्षणान् सवमुपैति शरीरभाजाम्,
आक्रांतलोकमलिनीलमशेषमाशु, सूर्याशुमिन्नमिव शर्वरमंधकारम्. ७
मत्वेति नाथ तव संस्तवनं मयेद-मारभ्यते तन्नाधियापि तव प्रभावात्,
चेतो हरिष्यति सतां नलिनीदलेषु, मुक्ताफलधुतिमुपैति ननूदाविभुः ८

शर्वेषु शशिनाऽहि विवस्वता वा, युष्मन्मुखेदुदालितेषु तपस्सुनाय,
 नपन्नशालिवनशालिनि जीवलोके, कार्यं कियञ्जलधरैर्जलभारनघ्नैः १९
 न यथा त्वयि विभाति कृतायंकाशं, नैवं तथा हरिहरादिषु नायकेषु,
 नः स्फुरन्मणिषु याति यथा महत्वं, नैवं तु काचशफले किरणाकुलेऽपि
 न्ये वरं हरिहरादय एव दृष्टां, दृष्टेषु येषु हृदयं त्वयि तोषमेति,
 के वीक्षितेनमवता भुवि येन नान्या, कश्चिन्मनोहरति नायभवांतरेऽपि-
 व्रीणां शतानि शतशो जनयंति पुत्रान्, नान्यासुतं त्वदुपमं जननीमसूता,
 सर्वादिशोदयति मानिसदृशरादिम, प्राच्येवादिगजनयति स्फुरदंशुनालम्-
 त्वामापनंति मुनेयः परमं पुमांस-मादिस्ववर्णममलं तममः पुरस्तात्,
 त्वामेव सम्पगुपलभ्य जयंतिमृत्युं, नान्यः शिष्यः शिवपदस्य मुनींद्रिपंथाः
 त्वामव्ययं विभुमर्चित्यमसंख्यमाद्यं, ब्रह्माणमीश्वरमनंतमनंगकंतुम्,
 योगीश्वरं विंदतयोगमनेकमेकं, ज्ञानस्वरूपममलं प्रवदंति संतः २४
 बुद्धस्त्वमेव विबुधार्चितबुद्धिबोधात्, त्वंशं करोऽसि भुवनत्रयशंकरत्वात्,
 घातासिधीराशवमार्गविधेर्विधानात्, व्यक्तं त्वमेव भगवन्पुरुषोत्तमोऽसि
 तुभ्यं नमोऽस्त्रिभुवनार्तिहराय नाय, तुभ्यं नमः क्षितितलामरुभूषणाय,
 तुभ्यं नमोऽस्त्रिगतः परमेश्वराय, तुभ्यं नमो जिनमयोदधिशोषणाय-
 कोविदमयोऽत्र यदिनाम गुणैरशेषै-स्त्वंसंश्रितो निरवकाशतयामुनीश,
 दोषैरुपाचाविधिधाश्रयजातगर्भैः, स्वमांतरेऽपि न कदाचिदपीक्षितोऽसि
 उद्यैरशोकतरुसंश्रितमुन्मयूख-यामाति रूपममलं भवतोनितातम्,
 सशोऽसत्किरणमस्ततमोवितानं, विवं रवेरिव पयोवरपार्श्ववर्ति २८

માગકની પ્રીતિને આધિન થઈને ત્હેનું રક્ષણ કરવાને પોતાના બળનો વિચાર હોડી દઈને પણ સિંદની સામે ધાપ છે તેમ, હું પણ (ત્હારી શક્તિનો વિચાર નહિ કરતાં) ત્હારી સ્તુતિ કરવાને પ્રવૃત્ત થયો છું.

(૧) જેમ ચેત્ર માસને વિષે આંખાના મોરના પ્રભાવથી કોયલ મધુર સંગે કુચ્ચારે છે તેમ; અને પણ, હું યોહું બાલુનાર (મૂર્ખ) અને વિદ્વાનોના હાસ્યનું પાત્ર છતાં ત્હારી ભક્તિ જ બળાહારથી બોધાવે છે,

(૭) જેમ સૂર્યના પ્રકાશથી, રાત્રિને વાગે વ્યાપેલું બમરાના જેવું કાળું અંધારું તત્કાળ નાશ પામે છે; તેમજ, ત્હારી સ્તુતિ કરવાથી, દેવધારીઓનાં જન્મપરંપરાનાં બાંધેલાં તમાગ પાપો, ક્ષણ માત્રમાં નાશ પામે છે.

[તેથીજ રીતે મ્હારાં પાપ પણ, હે પ્રભો ! ત્હારા ગુણગ્રામથી દૂર થાઓ !] †

(૮) એ પ્રમાણે સમજીને, જો કે હું અલ્પ બુદ્ધિવાળો છું તો પણ, ત્હારી આ સ્તુતિ કરવાનો આરંભ કરું છું; તે જેમ કમળપત્રની અંદર પોણું પાણીનું દીપું કમળપત્રના પ્રભાવથી મોતીના જેવી શોભા પામે છે તેમજ આ સ્તોત્ર પણ ત્હારા પ્રભાવથી સજ્જનોના મનને બાવનું થઈ પડશે.

(૯) જેમ સૂર્ય ધણે ઊંડે રહ્યો છે, તો પણ ત્હેનાં કિરણો વડેજ સગવડને વિષે રહેલાં કમળો પ્રકૃષ્ટિત થાય છે; તેમજ, સર્વ પાપોનો

† અત્રે એવી બાવના બાવની કે પ્રજુના મુજો સંવર્ષે ત્હમને દેખાય છે. અને તે સૂર્યના તેજથી ત્હમણાં પાપોનો અપહાર આરંભ થયે જાય છે. એક પછી એક અંધારી લીડીએ દૂર થતી ત્હમે બુદ્ધિ દો એવી કરખા કરો.

નાશ કરનારું ત્હમારું સ્તવન ભલે (દુર) હો, પણ ત્હમારી કથા માત્ર
પણ લોકોનાં પાપોનો નાશ કરે છે !

[હું કમળ છું; આપ સૂર્ય છો. આપનું તેજ મ્હને વિકસાવનાર
થાઓ ! મ્હારા આનંદને ઉલ્લાસાવનાર થાઓ !]

(૧૦) હે પૃથ્વીના આશુપણ ! હે ભૂતનાથ ! ત્હમારા અનેક સર્વ
ગુણો વડે કરીને ત્હમારી સ્તુતિ કરનાર આ લોકમાં જ ત્હમારા સર્ગો
થાય, એમાં વિશેષ આશ્ચર્ય શું છે ? કેમકે લોકમાં પણ પોતાનો આશ્રમ
લેનારને શું આશ્રયદાતા પોતાની સંપત્તિવડે પોતાના સમાન નથી
કરતો ? (કરે છે જ.)

(૧૧) હે ભગવન ! એકી નજરે જોઈરહેલા યોગ્ય આપનું જ્ઞાન
સ્વરૂપ (એકવાર) જોયા પછી, માણસનાં તેજ બીજે કેદાણે સંતોષ
મામતાં-હરતાં નથી; કેમકે ચંદ્રના કિરણ જેવું ઉજ્જવળ કિરણામય
દુધ પીવા પછી જળના સમુદ્રના ખારા પાણીને પીવાને ટાણું દબાઈ
(કાઠિય નહિ.)

[હે પ્રભો ! કિર્તિભર્ય પુરુષો વડે આપનું શરીર જનેશુદિવાથી
તેજ, સૂર્ય, ચંદ્ર-ચંદ્રની આબરૂમાં પણ તે અદ્ભૂત જ હોય આત્મિક
છે. મ્હને જાત કરનારને કેવા અદલી તાપે છે એ પ્રત્યક્ષ સમગ્રવચન
ત્હમારા સ્તુતિ દેહને પણ હું નમન કરું છું.]

પરમાત્મા હોવાનું જાણનારને વિશે એકજ માત્ર આશુપણ ! જે સર્વ
સમાન : સર્વના પરમાત્મા વડે આપ નિર્માણી છો તે પરમાત્મા
જેમને વિશે નેત્રાંજલિ લેવાથી, ત્હમારા સમાન બીજાનું કપર નથી.
(૧૨) કેવળ, મનુષ્ય અને જન પ્રમુખના નેતાનું દરજ્જા કરનાર

એવું; અને ત્રણે જગતને વિશે રહેલાં ચંદ્ર, કમળ આદિક ઉપમાનને
જવનારૂં એવું; ત્વમારૂં મુખ ક્યાં ? અને દિવસને વિશે ખાખસનાં
પનાના જેવું શીકું પડી જનારૂં એવું; તેમજ વળી કસંકવાળું; એવું
ચંદ્રમાનું બિંબ તે ક્યાં ?

(૧૪) સંપૂર્ણ ચંદ્રની કાંતિ જેવા ત્વમારા ઉજ્જવળ શુભો, ત્રણે
જગતને હિંચન કરીને વ્યાપી રજા છે; કેમકે ત્રણે જગતના આપ
એકલાજ સ્વામી છો; તેથી ત્વમારો આશ્રય કરીને રહેલા તે શુભોને,
કવિ પ્રમાણે વર્તાતાં કાણ અટકાવી શકે એમ છે ?

[ત્વમાર તે શુભોને કવિ પ્રમાણે ગતિ કરતાં કાંઈ અટકાવન
શરતું નથી તો પછી હે પ્રભો ! તે શુભોને મ્હારામાં પ્રવેશ કરવા દો.]

(૧૫) હે પ્રભો ! દેવાંગનાઓ ત્વમારા મનમાં કિંચિત્ ભાવ પણ
નિહારવારી શકે નહિ, તેમાં શું આશ્ચર્ય છે ? કેમકે પ્રલયકાળના પવનથી
તમામ પર્વતો ડોલે છે તોપણ મેર પર્વતનું ચિખર કદાપિ ડોલે છે શું ?

[વીરના ખળનારૂપ હે દેવ ! ત્વમે મ્હને એવો બનાવો કે જેથી
હું મુંદરમાં મુંદર સ્ત્રીનાં નખરાને પણ દમી શકાઉં.]

(૧૬) દેનાવ ! જેની અંદરથી ધુમ્મસ નીકળતો નથી, જેને દીવેટની
ચર નથી અને તેણની પણ જર નથી, જે આ સમય ત્રણે જગતને
પ્રદામીન કરે છે, અને પર્વતોને પણ ડોલાવી નાખે એવો પવન પણ
જેની પાસે જઈ શકતો નથી; એવા વિલક્ષણ દીવારૂપે આ જગતને
વિશે તું પ્રદામી છે.

૧ અને એવા દીવાની કમ્પના કરી આ યોગ કરી કરી ત્રણ
જગતને એવારો અને સખી આવી આવેને ઉચ્ચારવા.

નાશ કરનારે ત્વમારું સ્તવન ભણે (૬૨) હો, પણ ત્વમારી કથા માત્ર
પણ લોકોનાં પાપોનો નાશ કરે છે !

[હું કમળ છું; આપ સૂર્ય છો. આપનું તેજ મ્હને વિકસાવનાર
થાઓ ! મ્હારા આનંદને વિકસાવનાર થાઓ !]

(૬૩) હો પૃથ્વીના આનુયાયી ! હો ભૂતનાથ ! ત્વમારા અનેક સત્ત્વ
નુસાર હું કર્મોને ત્વમારી સ્તુતિ કરનાર આ લોકમાં જ ત્વમારા સરભો
ધારી રહેનાર છું. આજે ત્વમારા કૃપાથી હું કર્મોને લોકમાં પણ પોતાનો આશ્રમ
લેવાનો છું. ત્વમારા કૃપાથી હું મંપતિવડે પોતાના સમાન તથી

મંત્રો પામે છે. આ લોકમાં તદ્દમને જોવાથી, બવાન્તરને વિશે પંથુ
અન્ય કોઈ દેવ મ્હાઈ મન હરણ કરી શકનાર નથી.

(૨૨) જેમ તારાઓના સમૂહને સર્વે દિશાઓ ધારણ કરે છે, પણ
તેજસ્વી સૂર્યને તો માત્ર પૂર્વ દિશા જ જન્મ આપે છે; તેમજ સંકડો
જીઓ ધણાએ પુત્રને જન્મ આપે છે. છતાં તદ્દમારા સમાન પુત્રને
તો બીજી કોઈ જન્મેતા (સ્ત્રી) ઉત્પન્ન કરતી જ નથી !

(૨૩) હે મુનીશ્વર ! તદ્દમને મુનિઓ પરમ પુરૂષ માને છે, અને તદ્દમે
અંધાર આગળ નિર્ભગ મૂર્ચ જોવા છો; વળી તદ્દમને રૂડે પ્રકારે પામ-
વાથી (જાણવાથી) મૃત્યુને પણ જીતી શકાય છે. અને (એ કારણથી)
તદ્દમારા સિવાય બીજાને (કાંઈ પણ) મોક્ષ (મુક્તિ) પામવાનો કલ્યાણ-
કારક માર્ગ નથી જ.

(૨૪) હે પ્રભો ! તદ્દમે અવ્યય,^૧ વિબુ,^૨ અચિન્ત્ય,^૩ અસંખ્ય,
આદ્ય,^૪ અદ્યા, દશર, અનંત,^૫ અનંગ-કેતુ^૬ યોગીશ્વર, યોગને જા-
ણનાર, અનેક, અને એક છે. સત્પુરૂષો તદ્દમને અનેક વિશેષલોથી
જાણે છે. જાનના તાક્ષાત ૨૪૩૫ રૂપે અને વળી નિર્ભગ પણ દહે છે. *

(૨૫) હે દેવતાઓના પુજનીક ! તદ્દમે ખુદ્દિનો બોધ કરી છે
તેથી 'ખુદ' જ છે. તદ્દમે તરો જમતનું કલ્યાણ કરનાર છે તેથી
'સંકર' રૂપ જ છે. અને કલ્યાણકારક માર્ગના વિધિને ધારણ કરે-

૧ અવ્યય-જોખું થઈ શકે નહિ એવા. ૨ પરમેશ્વર. ૩ ચિંત-
ન કરી શકાય નહિ તે. ૪ સંવંધી પદોએ. ૫ જોનો અંત નહિ તે.
૬ કામ-માનનો નાશ સુચવનાર તારા રૂપ.

* આ શ્લોક પણ ૩-૪ વાર પાંચી પાંચીને બોલવેલ.

(૧૭) હે મુનીશ્રિ ! જગતને વિષે ત્હમે સૂર્યના કરતાં પણ વધારે
મહિમાવાન છો; કેમકે [સૂર્યની પેઠે] રાહુ ત્હમને ઘેરી શકતો નથી,
ત્હમે કદી પણ અસ્ત પામતા નથી, મેઘ ત્હમારા પ્રભાવનો અવરોધ
શકતો નથી, અને એકી વખતે ત્હમે ત્રણે જગતને પ્રકાશીત કરો છો.

(૧૮) જેનો કિલ્લો ત્હમેરાં છે, જેણે મોડકી અંધકારનો નાશ કર્યો
છે, જેનો રાહુથી ઘાસ થઈ શકતો નથી, જેને મેઘ પણ ઘેરી શકતો
નથી, તેમજ જેની કાંતિ કદી પણ ઓછી થતી નથી; એવું ત્હમને
મુખ કમળ જગતને વિષે સન્મુખ ચક્રવિંચતી પેઠે શોભી રહે છે.

(૧૯) હે નાથ ! ત્હમારા મુખમાં અંધકારનો અંધકાર
નાશ થાય છે, ત્હારે પડી શકે તેવું વિષે કમળાં નંદમાનું શું કામ છે ? તે
જ દિવસે કિલ્લો પામતા સર્વને પણ શું કામ છે ? કેમકે શોભાપાત્ર
કોંચનું પાન્ય પાકી મુક્યા પડે. આકાશમાં ચક્રી આવેલા વર્ષા
શું પ્રયોજન રહે છે ?

['હે પ્રકાશના દેવ !'] તું મહાન હોવામાં એવો પ્રકાશી રહે
કે જ્યાં અંધ-અર્જુનનાં નંદમા પડે તે જગત.

(૨૦) હે જગતનાં ત્હમાનાં વિષે જાણ કરી રહે પરિપૂર્ણ શોભા
રહે છે, તેનું હાર હર અંધકાર દેશની તરફ શોભતું નથી જ. હે
પ્રકાશનાં સ્વભાવનાં સર્વને તરફ જાણવાનું પાત્ર્ય જાણે છે,
કાચનાં નામકાં કદાંતે તરફ પણ જાણતું નથી જ.

(૨૧) હે નાથ ! તાર, હર અંધકાર દેશનાં અંધકારી પ્રકાશી
તે નાથ જ થયું છે. કેમકે જ્યાં તારા નાથ કિલ્લો ત્હમારે
[તે સર્વને દેશથી અને તે સર્વે ત્હમે એક જ એક જગત]

* અને એવી પ્રવચ્ન સૂર્યના કલ્પના કરવી.

ધર્મિય પામે છે. આ લોકમાં ત્દમને જોવાથી, બંવાન્તરને વિષે પણ અન્ય કોઈ દેવ આદિ મન હરેજી કરી શકનાર નથી.

(૨૨) જેમ તારાઓના સમૂહોને સર્વે દિશાઓ ધારણ કરે છે, પણ તેમજી સૂર્યને તો માત્ર પૂર્વ દિશા જ જન્મ આપે છે; તેમજ સેકડા-લીંગો પ્રજાઓ પુત્રોને જન્મ આપે છે. છતાં ત્દમારા સમાન પુત્રને તો ખીજ કોઈ જન્મેતા (સ્ત્રી) ઉત્પન્ન કરતી જ નથી !

(૨૩) હે મુનીંદ! ત્દમને મુનિઓ પરમ પુરુષ માને છે, અને ત્દમે જોમકાર આગળ નિર્ભજ સૂર્ય જેવા છે; વળી ત્દમને રૂઝે પ્રકારે પામવાથી (જાણવાથી) મૃત્યુને પણ છતી શકાય છે. અને (એ કારણથી) ત્દમાગ્ર સિંચાપ ખીંજે (કોઈ પણ) મોક્ષ (મુક્તિ) પામવાનો કલ્યાણ-કારક ભાગ નથી જ.

(૨૪) હે પ્રભો! ત્દમે અગ્નિય,^૧ વિષ્ણુ,^૨ અચિન્ત્ય,^૩ અસંખ્ય, આર્ય,^૪ જ્ઞાતા, દમિર, અર્નન,^૫ અર્નમ-કુતુ^૬ યોગીશ્વર, યોગને જાણનાર, અનેક, અને એક છે. માત્રુરપો ત્દમને અનેક વિશેષજ્ઞાતી યોગ્ય છે. જ્ઞાનના સાક્ષાત સ્વરૂપ રૂપે અને વળી નિર્ભજ પણ હશે છે. *

(૨૫) હે દેવતાઓના પુજનીક! ત્દમે મુદ્ધિને જોપ કરો છો તેથી 'કુદ' જ હો. ત્દમે ત્રણે જગત્તુ કલ્યાણ કરનાર છે. તેથી 'કોર' રૂપ જો. અને કલ્યાણકારક ભાર્તના વિધિને ધારણ કર-

૧ અગ્નિય-જ્ઞાતુ થઈ શકે નહિ એવા. ૨ પરમેશ્વર. ૩ અિત-જન કરી દેશના નાદ તે. ૪ સર્વથી પરેશ. ૫ જેનો અંત નહિ તે. ૬ કમ-મનનો નાદ મુચવનાં નાદ રૂપ.

* આ એક પણ ક-જ વાર સૌથી સૌથી જોસવે.

નાર-અણુનાર છો તેથી ત્હમેજ ' ધાતા ' છો. અને હું
ત્હમેજ સ્પષ્ટ ' પુરુષોત્તમ ' એટલે ' નારાયણ ' રૂપ છો !

(૨૬) હે નાથ ! ત્રણે જગતની પીડાને હરણ કરનાર
મહારા નમસ્કાર હો ! પૃથ્વીના તળ ઉપર અમલ અથવા
ભૂપણ રૂપ આપને મહારા નમસ્કાર હો ! વળી ત્રિલોકના
એવા આપને મહારા નમસ્કાર હો ! હે છત્ર ! આ મંસાર રૂપ
શોપણ કરનાર-નહિ સરખો કરી દેનાર-આપને મહારા નમસ્કાર હો !

(૨૭) હે મુનીન્દ્ર ! તમામ ગુણોજ ત્હમારામાં પરિપૂર્ણ
આશ્રય કરીને રહેલા છે, ત્હમાં શું આશ્રય છે ? કેમકે અનેક
આશ્રય મળ્યાથી જાહેમને ગર્વ ઉત્પન્ન થએલો છે એવા દોષો
ત્હમને સ્વપ્ન-સ્વપ્નમાં પણ જોયેલાજ નથી !

(૨૮) હે હનેશ્વર ! જેમ મેઘના સમીપમાં રહીને, અંધાર
નાશ કરીને, અને સ્પષ્ટ કેવા કિરણો પ્રસારીને, સૂર્ય શોભી રહે
તેમજ અશોકકાંતની નીચે રહેલું આપનું સ્વરૂપ (પાપ રૂપી
રોગ નાશ કરીને અને કેવા કિરણ પ્રસારીને, અર્ચન થઈ
શોભા નેક છે)

જેમ મેઘની નીચે કેવા કેવાવગ પર્વતના ઉપર, અંધાર
દૂરો નાશ કરીને, અને સ્પષ્ટ કેવા કિરણો પ્રસારીને, સૂર્યનું શિખર
છે, તેમજ મેઘ હે હનેશ્વર નાનુઆના કાળજીની પત્તિઓને કરી

જેમ મેઘની નીચે કેવા કેવાવગ પર્વતના ઉપર, અંધાર
દૂરો નાશ કરીને, અને સ્પષ્ટ કેવા કિરણો પ્રસારીને, સૂર્યનું શિખર
છે, તેમજ મેઘ હે હનેશ્વર નાનુઆના કાળજીની પત્તિઓને કરી

જેમ મેઘની નીચે કેવા કેવાવગ પર્વતના ઉપર, અંધાર
દૂરો નાશ કરીને, અને સ્પષ્ટ કેવા કિરણો પ્રસારીને, સૂર્યનું શિખર
છે, તેમજ મેઘ હે હનેશ્વર નાનુઆના કાળજીની પત્તિઓને કરી

તેમ દેખાતા મિદાસને વિષે, સુવર્ણ જેવું મનોહર આપતું શરીર,
તેમ શોભે છે.

(૩૦) જેમ ઉદય પામેલા ચંદ્રમાના જેવી, નિર્મળ પાણીનાં
જુની ધારાઓ વડે, મેર પૃથ્વીનું સુવર્ણમય હૃદય સિખર શોભી રહે
તેમ મોંઘરાના પુષ્પ જેવા ધોળા વીળતા (ફરતા) 'આંખરા'વડે,
માના જેવું મનોહર આપતું શરીર શોભી રહે છે.†

(૩૧) હે ભગવન ! (તારા સદીત) ચંદ્રના જેવાં મનોહર,
માના કિરણના તાપનું નિવારણ કરનાર, અને મોતીઓના સમૂદયની
માથાથી શોભાપમાન, એવાં ત્વમારા ઉપર રહેલાં ત્વમારાં ત્રણ છવો
માની રહ્યાં છે; ને જનરો ત્વમારું ત્રણે જગતનું અધિપતિપણું જ જાહેર
લાં દેખ નહિ શું તેમ શોભે છે.

(૩૨) હયા અને ગંભીર શબ્દ વડે જેણે દિશાઓના વિભાગો
સી રીધા છે, ત્રણે જગતના સોડાને શુભ સમાગમની સંપત્તિ આપ-
નારો જે કુશળ છે, અને સત્ય ધર્મના રાગના જયના શબ્દને જે
જાહેર કરે છે; એવો ત્વમારો જે હુંદમિ તે આદારને વિષે મર્જના
સી રહ્યો છે ।

(૩૩) મંતાર, સુંદર, નમેર, પારિજાત અને સંતાનક ઇત્યાદિ
દેવતાનાં કુસોની જે દિવ્ય વૃદ્ધિ, સુગંધીદાર પાણીના જિંદુ વડે શીતળ

---

† આ વર્ણન, માત્ર મ્હોંથી બોલી ન જતાં એ કથના દર્શિ
સમજાવા કોશીય કરવી.

અને મંદવાંયુએ પ્રેરાએલી સ્વર્ગમાંથી ઘણીજ પડે છે; તે બધું બાપણની દીવ્યમાળાજ પડતી હોય નહિ થું ! ‡

(૩૪) હે વિભો ! શોભાયમાન છે પ્રભામંડળ તે જેવું ઘણીજ તેજસ્વી ત્હમारी કાંન્તિ, ત્રણે જગતના તેજસ્વી તેજને ઝાંખું પાડે છે તે. ત્હમारी કાંન્તિ અસંખ્ય સૂર્યના સરખા તેજસ્વી હોવા છતાં ચંદ્રના જેવી શીતળ પ્રભાવથી રાત્રિને પણ છતે

(૩૫) સ્વર્ગ અને મોક્ષનો માર્ગ જતાવવામાં ઘટ, તેમજ લોકને વિષે સત્ય ધર્મનું તત્વ દહેવામાં જે એકજ માત્ર નિષ્કર્ષ એવો ત્હમારો જે દિવ્ય ધ્વનિ તે નિર્મળ અર્થવાળો હોવાથી બાપાના સ્વભાવના ગુણને પામીને (સર્વત્ર) થાય છે.‡

(૩૬) હે જીનેંદ્ર ! સુવર્ણનાં નવાં ખીલેલાં કમળોનાં કાંન્તિ જેવા પ્રસરી રહેલા નખોનાં કિરણોની પંક્તિ વડે જે સુંદર છે એવા ત્હમારા પગો, પૃથ્વી ઉપર જ્યાં જ્યાં ડગલા ભરે તે કંદારે દેવતાઓ કમળની દરપના-રચના કરે છે.

(૩૭) હે જીનેંદ્ર ! એ પ્રકારની (પાછળ જણાવેલા અટક હાર્વની) ત્હમને જે જે સંપત્તિઓ ધર્મનો ઉપદેશ કરતી વખતે

‡ ભગવાનની વાણીનું આ વર્ણન છે. હજી ૩૫ માં વિશેષ વર્ણન છે. એવી વાણીથી ભગવાન ત્હમારી સમક્ષ ઉપદેશ કરે છે એવી દરપના કરો.

‡ તીર્થંકરના ધ્વનિ તેમજ અર્થની આ ખુબી સદામાં તેજ ભગવાન ત્હમારી સમક્ષ ત્હમારા તારણનો રસ્તો દર્શાવે દરપના કરો. એનું પરિણામ એ આવશે કે ત્હમને કાંઈક રસ્તો

ધર્મ, તે પ્રમાણે અન્યને (હરિદશાદિક નામથી દેવાતા ને કંઈ પણ) ધર્મ નથી, કેમકે અંધકારનો સમજનો નાશ કર-
મૂંઝાની જેવો પ્રભા છે તેવી પ્રકાશ પામેલા મહોની પણ કદા-
દોષ ?

(૩૮) * જેવું મંદસ્થળ કરતા મહવડે કરીને ખરડાએલું છે,
જે માયું ધુણાધ્યા કરે છે, અને આગુખાંતુ ભગવા ઉન્નત
મંદસ્થાન મુંઝવે વડે જેનો દોષ શ્વેતને પામેલો છે, વળી જે
તે મુંઝવે જેવો છે એવો હાથી પણ જો કદાચ સામો આવે
પણ તેને દેખીને હુમારો જે આગ્રિત દોષ છે તેને બધ ઉપ-
તો નથી.

(૩૯) જેણે હાથીઓનાં કુંભસ્થળ છેડીને, તેમાંથી ગજતાં
બળ અને લોહીથી ખરડાએલાં મોતી વડે પૃથ્વી શોભાવી છે.
તે બગવાન દોડતા સંકટની દોડમાં જે માણસ આવી પડ્યો હોય,

* ૩૭ શ્લોક સુધી ભગવાનનાં શરીર, સંગોક્ષરણ, ગાનપ્રભા-
વેનું વર્ણન કર્યું, કે જેથી દેશના દેના પ્રજાજી આપણી આંખ આ-
ગ કાઢી શકીએ. હવે ૩૮ માં શ્લોકથી, એ પ્રજામાં દૃઢ શ્રદ્ધા
પરનારનાં સંકટો નાશ પામે છે એ વર્ણન છે. પાઠ કરનારે અહીં
પર ધવું. આ શ્લોક દરતાપૂર્વક અને જુસ્સાથી બોલવાના છે.
પણ વખતે મનમાં એવો ખ્યાલ ધવે જોઈએ કે: મ્હારે માથે
પ્રમાણું દોષ સંકટ આવી શકેજ નહિ અને આવે તો મ્હારા સમર્થ
કર્તા નામ માત્રથી તે અદશ્ય ધવુંજ જોઈએ. પોતાના હૃદયથી
જે આવી કાંપના વડે દરદ અને સંકટને માટે નાલાયક બનાવવું
જે આ તથા હવે પછીના શ્લોકની ભાવનાનું તાત્પર્ય છે.

તે પણ જે તમારા ચરણ રૂપી પર્વતનો આશ્રય લે, તો લેને તેનો
 મિલ પણ પંજામાં લઈ શકતો નથી.

(૪૦) પ્રલયકાળના પવનથી ઉદ્ધત થયેલા અગ્નિ જેવો, જેની
 અંદરથી ઘણા જોદા (તનખા) ઉડે છે એવો, અને ઘણાજ પ્રકાર-
 વાળો એવો હાવાનળ-વનનો અગ્નિ, જાણે જગતને જાણી નાખવાની
 જ ઈચ્છા કરતો હોય નહિ તેમ જોરમાં સળગતો સળગતો જે સંમુખ
 આવે તો લેને પણ તમારા નામનું કીર્તન રૂપી-તમારા સ્તવન રૂપી
 તથા અગ્નિ મમારી દે છે-સમગ્ર ખુઝાવી નાખે છે.

(૪૧) લાલચોળા આંખો વાળો, મદોન્મત કોયલના કંઠ જેવો
 ધ્રુવો, અને કાંધે કરીને ઉદ્ધત, (હંછેડાયેલો) એવો સર્પ ઉંચી ફેંચ
 કરીને સામે ધરી આસનો હોત લેને પણ, જે માણસની પાસે
 તમારા નામ એવા નામ-દમની (સર્પનું દમન કરનાર ઔષધી) હોય
 છે, તે માણસ નિઃશય પણ આંગળો જાય છે! (એવો સાપ પણ
 તમારા જલને કમી શકતો નથી.

(૪૨) જેના અંદર ઘોડાઓ ફરી રહ્યા છે અને હાથીઓની
 ચિત્તનાના અવાજો ધ્રુવો થઈ રહ્યા છે એવા અને વિશે રહેલા
 અજ્ઞાન જીવનના સ્વરૂપે પણ જેમ જેમ પાનેલા ગુપ્તતાં કિર્તિની
 શિખાઓ વહે અંધકારનો તાર કરી નાખે તેમજ તમારા કીર્તન
 નથી ને. તમારું છે તમારું મહાદેવ જેમ મેં પણ કહ્યું
 શકાય છે.)

(૪૩) આકાશની અનુભૂતિ વડે તમારું નામ તમારું
 સ્થિતિને પ્રસાદ જલ્દા આપના રહે છે અને તમારું નામ તમારું
 શ્રદ્ધાથી કરવાનાં આજુ કદ નેવેલાં છે જેમ તમારું નામ તમારું

જોઈએ ત્હમ્હારા ચરણકમળે રૂપી વનનો આશ્રય હોય છે તેઓ અ-
હતં ચતુષ્કોણે પણ હતી શકે છે.

(૪૪) ભવંદર મગરમગ્ધ આદિ—નકચક જળચર વંતુઓ જેની
અંદર ઉછળી રહ્યા છે. અને ભયાનક વાડવાસિ જેની અંદર અતિ-
શય પ્રલયવિત થઈ રહ્યા છે, તથા મોટાં મોટાં મોઝાંઓ જેની અંદર
ઉછળી રહ્યાં છે, એવા તોફાની, સમુદ્રની અંદર જે વહાણો (વહા-
ણની અંદરનાં મનુષ્યો) આંધી પડેલાં હોય છે, તે પણ ત્હમ્હારા સ્મર-
ણથી નિર્ભયપણે જઈ શકે છે !

(૪૫) ભવંદર જળોદર રોગના ભારથી નખી ગયેલા અને તેથી
કરીને જેમણે હવતરની આશા છોડી દીધી છે એવી મહા દુઃખદ
અવસ્થાને જેઓ પામેલા હોય છે તેઓ પણ ત્હમ્હારા ચરણકમળની
રસ રૂપી અમૃતનું જો પોતાના શરીરને સેવન કરે તો (રોગથી
રહિત થઈને) કામદેવ જેવા સુંદર શરીરવાળા થાય છે !

(૪૬) પમથી તે ગળા સુધી જાડેલી બેડીઓ વડે જેનાં અંગ
વિંટાઈ ગયાં છે, અને ને મોટી બેડીઓના માર બંધનથી તેની કાટી-
ઓની ઝીંઘી આજુઆ વડે જેમની મંજો પત્તાપા ફરે છે, તે આજુસો
પણ જો ત્હમ્હારા નામનું નિરંતર સ્મરણ કરે છે તો કિનારગા પોતાની
મેજેજ બંધનના બપથી મુક્ત થઈ જાય છે.

(૪૭) જે જુદિમાન આજુસ ત્હમ્હારૂં આ સ્તવન બોલે છે તેના
મંદાન્નન દાંધીધી, મિંદથી, કાચનગ અમિથી, યુદ્ધથી, સમુદ્રથી અને
જાલોદર તથા બંધન એ સર્વથી ઉત્તમ અએલા બવ; બપથીજ જેમ
નામ પામવા હોય તેમ (આ સ્તોત્રના પાઠ માવથી) જર નાશ
થામે છે કે

જોઈએ તદ્દમારા ચરણકમળ રૂપી વનનો આશ્રય હોય છે તેઓ અ-
શ્વત યજુઓને પણ છતી શકે છે.

(૪૪) બંધકર મગરમગ્ધ આદિ-નદયંક જળચર જંતુઓ જેની
અંદર ઉછળી રહ્યા છે. અને બપાનક વાદવાંસિ જેની અંદર અતિ-
શય પ્રવૃત્તિ થઈ રહ્યા છે, તથા મોટાં મોટાં મોજાંઓ જેની અંદર
ઉછળી રહ્યાં છે, એવા તોષાની સમુદ્રની અંદર જે વહાણો (વહા-
ણની અંદરનાં મનુષ્યો) આવી પડેલાં હોય છે, તે પણ તદ્દમારા સ્મર-
ણથી નિર્ભયપણે જઈ શકે છે !

(૪૫) બંધકર જળોંદર રોગના ભારથી નખી ગયેલા અને તેથી
કરીને જેમણે શ્વતરની આશા છોડી દીધી છે એવી મહા દુઃખદ
અવસ્થાને જેઓ પામેલા હોય છે તેઓ પણ તદ્દમારા ચરણકમળની
સ્પર્શ રૂપી અમૃતનું જે પોતાના શરીરને લેપન કરે તે (રોગથી
રહિત થઈને) દામદેવ જેવા સુંદર શરીરવાળા થાય છે !

(૪૬) પગથી તે ગળા સુધી જડેલી બેડીઓ વડે જેનાં અંગ
વિંટાઈ ગયાં છે, અને તે મોટી બેડીઓના ગાદબંધનથી ટેની કાટી-
ઓની ઝીળી અણીઓ વડે જેમની ગંગો પસાયા કરે છે, તે માણસો
પણ જે તદ્દમારા નામનું નિરંતર સ્મરણ કરે છે તે ઉતાવળા પોતાની
મેજેજ બંધનના બપથી મુક્ત થઈ જાય છે.

(૪૭) જે પુદ્ગિમાન માણસ તદ્દમારૂં આ સ્તવન બળે છે તેના
મદોન્મત હાર્ષીર્થી, મિંહથી, દાવાનળ અગ્નિથી, પુદ્ગથી, સમુદ્રથી અને
જળોંદર તથા બંધન એ સર્વથી ક્ષીણ થયેલા બપ; બપથીજ જેમ
નાથ પામતા હોય તેમ (આ સ્તોત્રના પાઠ માત્રથી) યદ નાથ
પામે છે !

રૂપી દોરાવડે, વિચિત્ર અક્ષરરૂપી રંગવાળાં પુષ્પો થકી ભક્તિવડે
 ગુંથેલી છે; હેને જે માણસ હમેશાં પોતાના કંદને વિષે ધારણ કરશે,
 તે સન્માન થકી ઉચ્ચ થયેલા એવા (હોદ્દને) સ્વતંત્ર લક્ષ્મીને પામશે.

આહી ભક્તામર સ્તોત્ર પુરૂં થાય છે. કોઈ સખસ એકાગ્રહ
 ચિત્તે એકાંતમાં સમ્પૂર્ણ દૃઢતાપૂર્વક જે આ પાઠ કરે અને લાગણા-
 ગટ ત્રણેક માસ એકજ ટાઇમે તેમ કર્યા કરે તો ઈચ્છીત કાર્ય સફળ
 કરી શકે, એમાં કોઈ શક નેવું નથી. એવા અખતરા અજમાવેલા
 છે. આ સ્તોત્રથી વળી ચિત્તની એકાગ્રતા રૂપી લાભ થાય છે, હીપ્નો-
 ટીક શક્તિ આવે છે અને પ્રભુસ્મરણથી થતી આત્મશુદ્ધિનો પણ
 લાભ થાય છે. અર્થ સમજી સમજીને, શબ્દોના ઉચ્ચાર સાથે તેનીજ
 કલ્પના કરતા નવું નેધએ.

બ્રમરીના ‘ધ્યાન’ થી યેળ બ્રમરી બને છે. મારે ને ‘ધ્યાન’
 ખરેખર દૃઢ હોય તો કશું અશક્ય નથી; બાકી માત્ર પાઠ બોલી
 જવડી તો કશો આત્મિક લાભ થતો નથી.

એક ન માણે શરીરાં; મેર અથગાં જિભ અંતર જામી, પણ ન રહે
 પ્રભુ એકજી હામી. ૧૦ લોક કહે જનજી સખ દેખે; પણ સુખનાંતર
 કળદુ ન પેખે; રીસ વિના બારીસ પરીયા, સેના છતી તે જગદીયા-
 ૧૧ માન વિના જગ આજી મનાઇ, માયા વિના શિવ સું સપ લાઇ;
 ભોજ વિના ગુણ સંધિ મદિજે, બિશુ બાવે યિગદે સેવિજે. ૧૨
 નિર્મથપણે શિર જન ધરાવે, નામ યતિ પણ ચમર દગાવે; અજાય
 દાન દાતા સુખ કારણ, આગળ ચક્ર ચાલે અરિદારણ. ૧૩ શ્રી
 જિનસાજ દયાળ બણીજે, કર્પ સર્વેકા મૂળ ખણીજે; ચક્રવિદ સંપદ
 તિરથ થાપે, લગ્નદી ધણી દેખે નરિ આપે. ૧૪ વિનયવંત બગવત
 કહાવે નાંદિ ડીસીકું સિદ્ધ નભાવે; અકંચનકા ખીરદધરાવે; પણ સોવન
 પદ પંકજ હાવે, ૧૫ રાગ નદિ પણ સેવક તારે, દેવ નદિ નિયુજા
 સંગ વારે; તજી આરંબ નિજ આતમ ધ્યાવે, શિવ રમણીકા સાથ
 ચલાવે. ૧૬ તેરા મદિમા અદ્ભુત કહીએ, તેરા ગુણકા પાર ન સ-
 દિએ; તું પ્રભુ સમરથ સાહેબ મેરા હું મન મોહન સેવક તેરા. ૧૭
 તું રે ત્રિલોક તજો પ્રતિપાળ, હું રે અનાથ ને તું રે દયાળ; તું
 શરણાગત રાખણ ધીરા, તું પ્રભુ તારક છે વડ વીરા. ૧૮ તુંડી
 સમે વડ જાગમ પાપો, તો મેરા કાજ ચડપો રે સતપાપો; દરગેશી
 પ્રભુ વીનવું તમચું, કરો કૃપા જિનવરજી અમચું. ૧૯ જનમ મરખુતા
 બપ નિચારો, બવ સામરથી પાર કનારો; શ્રી હાથીખાપુર મંડન સોડે,
 ત્યાં શ્રી ગાંધિ સદા મન મોડે. ૨૦ પદસાગર ગુરંગમ પસાવા, શ્રી
 ગુણસાગર કહે મન આવા; જે નર નારી એક ચિત્ત ગાવે, તે મન-
 જાંઘિન નિમે પાવે. ૨૧ હનિ.

શ્રી સિદ્ધારથ કુળ શણુગાર, ત્રિશલા દેવી સુત જગ આધાર;
 શાભે સુંદર સોવન વાન, શરણુ તમારું શ્રી વર્દમાન. ૧ તુમ નામે
 લહિયે સંપદા, તુમ નામે મેન વાંછિત મુદા; તુમ નામે લહીયે સન-
 માન, શરણુ ૨ દુર્જન દુષ્ટ વૈરી વિકરાળ, તુમ નામે નાસે તતકાળ;
 તુમ નામે દિન દિન કલ્યાણ, શરણુ ૩ તુમ નામે નાવે આપદા,
 ભૂત પ્રેત વ્યંતર નહિ કદા; રોગ શોગ ચિંતા નવી જાણુ, શરણુ ૪
 શ્રદ્ધાદીક પીડા નવી કરે, નામ તમારું જે અતુસરે; ધર્મસિંહ મુનિ
 ભાવ પ્રધાન, શરણુ ૫ ધતિ.

મહાવીર છંદ.

ચોવીસમા મહાવીર શ્રવણીર મહાધીર, વાણી મિઠી દૂધ ખીર
 સિદ્ધારથ નંદહે; નાગિણીસિ નારી જાણી, ઘટમાં વૈરાગ આણી યોગ
 લિયો જગ ભાણુ; ટાળ્યા મોહદંદહે, ચૌદલગર મંત તાર દિયા ભગ-
 વંત; કર્મકો કિયો અંત, પામ્યા સુખ દંદહે, કહે કવિ ચંદ્રભાણુ, મુણો
 હો વિવેકવાન; મહાવીર કીયા ધ્યાન ઉપજે આનંદહે.

શ્રી ગૌતમ સ્વામિનો છંદ.

શ્રી ગૌતમ નામે ગામે ગામે, નવનિધિ હામે હામે. એ આંકણી.
 વીર પટ્ટધર રૂપે સુંદર, સંઘ સકળ સિરદાર;
 મોહું મંગળ નામ તુમારું, ભવ્ય ઇવને કિતકાર. શ્રી ૦ ૧

વન રણુ રાત્રુ જાગે દવં માંડી, સાગર પવંત શીશ;
 પ્રમનપજાધો સંકટ સવળાં, નાસે વિસત્રા વીશ. શ્રી૦ ૨.
 માત પીતા નીજ કુળ અજરાજ્યું, અજવાસ્થો નીજ વંશ;
 મુનિ મંડળી માંડી ખેડા સોજે, રાજ સમામાં ઇમ હંથ. શ્રી૦ ૩
 સદૃશ ચતુર દય મુનિચર માંડી, પ્રસંસ્થા વર્ધમાન;
 તન વચર તર્લું પદ સોંપું, મદીમા મેકું સમાન. શ્રી૦ ૪
 વીર ઇજેશ્વર મુક્તિ પધાર્યા, તિષ્ઠ હાજ દિન પ્રભાત;
 ધર્મ શુકળ મન ધ્યાન તજે બળ, કેવળ જ્ઞાન વિખ્યાત. શ્રી૦ ૫.
 ખાર વર્ષ લમે કેવળ પાળી, બલિકે ઇવને તારી;
 ઇવ દવા શુંદ્ર ધર્મ બતાવી, દીધાં પાર ઉતારી. શ્રી૦ ૬
 કલ્પતર સમ નામ તુમારું, વંછિત શુભ ફળ દાતા;
 પ્રદ હૃદીને જે કોઈ જપશે, તે લેશે સુખ શાતા. શ્રી૦ ૭.
 કરજેની જનદાસ પ્રભુને, અરજ કરે ચિરનામી;
 સમય સમય મુજ શરણુ તુમારું, હૈ રાખું શિવ ગામી. શ્રી૦ ૮

શ્રી જીવ રાશિની સર્જાય.

હવે રાણી પદમાવતી, જીવરાશી ખમાવે; જાણપણું જગદોપહું,
 એણીવેળાયે આવે તે મુજ મિચ્છામિ દુકું. ૧. અરિહંતની સાખ,
 જે મેં જીવ વિરાધિયા; ચોરાશી લાખ, તે મુજ ૦ ૨. સાત લાખ
 પૃથ્વી તજા, સાત અપકાય; સાત લાખ તેડે કાપના, સાતે વળી
 વાઉકાય. તે મુજ ૦ ૩. દશલાખ પ્રત્યેક વનસ્પતિ, ચડે સાધારણ
 સાર; જીનિ ચૈત્રદ્રિય જીવના, જે જે લાખ વિચાર. તે મુજ ૦ ૪.
 દેવતાતિર્થ નારકી, ચાર ચાર પ્રકારી; ચડે લાખ મનુષ્યના, એ

લાખ ચોરાશી. તે મુજબ ૫. ઇણુ ભવે પરભવે સેવીયાં, જે પાપ
 અદાર; ત્રિવેધે ત્રિવેધે કરી પરિહરે, દુર્ગતિના દાતાર. તે મુજબ ૬.
 હિંસા કીધી જીવની, ખોલ્યા, મૃયાવાદ; દોષ અદત્તાદાનના, મૈથુન
 જનમાદ. તે મુજબ ૭. પરિગ્રહ મેળ્યો કારમો, કીધો કોધ વિશેષ;
 માન માયા લોભ મેં ક્રિયાં, વળી રાગ ને દ્વેષ. તે મુજબ ૮. કલક
 કરી જીવ દુહવ્યા, દીધાં કુડાં કલક; નિંદા કીધી પારકી, રતિ અરતિ
 નિશંક. તે મુજબ ૯. ચાડી કીધી પારકી, કીધો થાપણુ મોસો; કુચર
 કુદૈવે કુધર્મનો, ભક્ષો આણ્યો ભરોસો. તે મુજબ ૧૦. ખાટકીને ભવે
 મેં ક્રિયા, જીવના વધ ધાત; ચડીમાર ભવે ચરકલાં, માર્યાં દિન રાત.
 તે મુજબ ૧૧. કાજી મુક્તાને ભવે, પઠી મંત્ર કઠોર; જીવ અનેક જીભો
 ક્રિયા, કીધાં પાપ અધોર. તે મુજબ ૧૨. માછીને ભવે માછલાં,
 ઝાલ્યાં જળવાસ; ધીવર ભીલ કોળી ભવે, મૃગ પાણી પાસ. તે મુજબ
 ૧૩ કોટવાળને ભવે મેં ક્રિયા, આકરા કર દંડ; બંધીવાન મરાવિયા,
 કોરડા છડી દંડ. તે મુજબ ૧૪. પરમાધામીને ભવે, દીધાં નારકી
 દુઃખ; છેદન ભેદન વેદના, તાડન અતિ તિષ્ઠ. તે મુજબ ૧૫ કુંભા-
 રને ભવે મેં ક્રિયા, નીભાડ પચાવ્યા; તેલી ભવે તજ પીલીયા, પાપે
 પિંડ ભરાવ્યા. તે મુજબ ૧૬. હાળી ભવે હળ ખેડીયાં, ફોડ્યાં પૃ-
 થ્વીનાં પેટ; સૂડ નિદાન ક્રિયાં ઘણાં, દીધા બળદ અપેટ. તે મુજબ ૧૭
 માળી ભવે રોપ રોપિયા, નાનાવિધ વૃક્ષ; મૂળ પત્ર ફળ ફુલનાં, લાગ્યાં
 પાપ અલક્ષ. તે મુજબ ૧૮. અધોવાધ્યાને ભવે, ભરયા અધિકા ભાર;
 ચોટી ઉંટ કીડા પડ્યા, દયા નાણી લગાર. તે મુજબ ૧૯. છોંપાને
 ભવે છેતર્યા, કીધાં રંગણુ પાસ; અગ્નિ આરંભ કીધાં ઘણા, ધાતુર્વાદ
 અભ્યાસ તે મુજબ ૨૦ શુરપણે રણ જુઝતાં, માયા માણસ વૃંદ;
 અદિરા માંસ માખણુ ભખ્યાં, ખાધાં મૂળ ને કંદ. તે મુજબ ૨૧.

ખાણુ ખાણી માનુની, અતિ પાણી ઉશ્ચેર્યાં; આરંભ કીધા અતિ
 ધણા, પોને પાપના સંખ્યાં તે મુજબ ૨૨. અંગાર કમ કીધા વળી,
 ધરમે દવજ કીધા; સમ ખાધા વીતરામના, કુદા દોસના કીધા. તે
 મુજબ ૨૩ ત્રિશી બેઠે હંદર મળ્યા, ગિરોળા દત્તારી; મૂઠ ગમાર
 તણે બેઠે, મેં છું કીધા મારી. તે મુજબ ૨૪. બાડબુંલ તણે બેઠે,
 એકદ્રિષ જીવ; જાત મજા પડે રોક્યા, પાંડા રીવ તે મુજબ ૨૫.
 ખાંડણ પીમળ ગારના, આરંભ અનેક; ગંધણ ઉધણ અગિનાં, કીધા
 પાપ ઉદગ. તે મુજબ ૨૬. રિક્ષા આર કીધી વળી, સેવ્યા પંચપ્રભાદ;
 હટ વિયોગ પદાવિયા, રૂદન વિપ્રાદ તે મુજબ ૨૭. સાધુ અને આવક
 નખાં, મન સેવન બાગ્યાં; મુજબ અને ઉત્તર તણા, મદા દુપણ લાખ્યાં.
 તે મુજબ ૨૮. સાપ વોંછી સિંદ્ર સીનરા, યદરાં ને સમગી; દિંસક
 જીવ તણે બેઠે, દિંસા કીધી સમગી. તે મુજબ ૨૯ સુવાવડી દુપણ
 મળ્યાં, વળી ગર્ભ ગળાજ્યા, જીરાણી દેગયાં પણાં, યીગવત બંબળ્યાં
 તે મુજબ ૩૦. બવ અનંત બમનાં થઈ, કીધા દેહ સંબંધ; ત્રિવિધે
 ત્રિવિધે કરી વોસિદ, દેં જન્મ પવિત. તે મુજબ ૩૧. બવ અનંત
 બમનાં થઈ કીધા પરિમદ સંબંધ, ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસિદ,
 તિલુગુ પ્રતિબંધ, તે મુજબ ૩૨. બવ અનંત બમનાં થઈ, કીધા
 કુંડળ સંબંધ; ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસિદ, તિલુગુ પ્રતિબંધ તે મુજબ
 ૩૩. કળિપરે દેહ બવ પરમવે, કીધાં પાપ અખવ; ત્રિવિધે ત્રિવિધે
 કરી વોસિદ, દેં જન્મ પવિત. તે મુજબ ૩૪. એભિ વિધે એ
 આશપના, બાવ કરી ગેદ; સમય સુદર કરે પાપથી, વળી પુરો
 લેદ. તે મુજબ ૩૫. સમ વેણડી ને મુજે, એક વીજ દાગ; સમય
 સુદર કરે પાપથી, પુરે વગમગ. તે મુજબ ૩૬. દનિ મુદામ

ઉપદેશક દોહરા.

દયાળ સુખની વેલડી, દયાળ સુખની ખાણ; અનંત જીવમુક્તે
 ગયા, દયા તણા ફળ જાણ. ૧. હિંસા દુઃખની વેલડી, હિંસાદુઃખની
 ખાણ; અનંત જીવ નરકે ગયા, હિંસાના ફળ જાણ. ૨. ચેતારે ભવ
 પ્રાણીયા, એ સંસાર અસાર; થીરતા કોઈ દીસે નહીં, ધન જોવન
 ખરીવાર. ૩. ધર્મ કરો તમે પ્રાણીયા, ધર્મથકી સુખ હોય; ધર્મ કરતાં
 જીવને, દુઃખી ન દીકા કોય. ૪. જીવ દયા પાળી સહી, પાલન કરી
 છે છકાય; વસ્તા ધરનો પ્રાહુણો, મીઠાં ભોજન ખાય. ૫. જીવ દયા
 પાળી નહીં, પાળી નહીં છકાય; યુના ધરનો પ્રાહુણો, જેમ આવ્યો
 તેમ જાય. ૬. રત્ન પડેલ જાગરમાં, રહ્યો ગરદલપટાય; મુરખ જાણે
 કાંકરો, ચતુરે લીયો ઉડાય. ૭. ચતુર જનો યોગાનમાં, લાંબા પાન
 ચળુર; ચડે તો ચાખે પ્રેમરસ, પડે તો ચકના ચુર. ૮. એ શીક્ષા
 સાચી કહી, સર્વને હીતકાર; કાંઈકે કરણા રાખજો, તોહ ઉતરશે
 ભવપાર. ૯. ખરો મારગ ચીતરાગનો, સુક્ષ્મ જેના ભેદ; સમગ્રુ થઈને
 સરધજો, મનમાં ધરી ઉમેદ. ૧૦. ઘીસ ન કીજો ધર્મની, તપ જપ
 લીજો કુટ; જંતી નાશી કાચકી, જાવ પત્રકમેં કુટ. ૧૧. દુસમ આરો
 પંચમો, નિશ્વળ રાખો મન; થોડામાં નેકો ઘણો, (જેમ) કુંડા માંહી
 રતન. ૧૨. સાધુ ચંદન આવના, શીતલ જનકો અંગ; લેહેર ઉતારે
 ભુવંગકી, દેવે જ્ઞાન કો રંગ. ૧૩. સાધુ ગડે પરમારથી, મોટો જીવ
 કો મન; ભર ભર મુટ્ટી દેતડે, ધર્મ રૂપીયો ધન. ૧૪. હળવા કરમી
 જીવને, એ એ ઉપદેશ; ખરો મારગ ચીતરાગનો, કુંડનહીં લવણેશ ૧૫-

આત્મહિત ચિંતક દોહરા.

- પરજોડે સુખ પામવા, કર સારો સંકેત;
દહ બાહ છે હાથમાં, ચેન ચેન નર ચેન. ૧
- જેર કરીને છતતું, ખરેખરું રજુ બેન;
દુસ્મન છે તુજ દેહમાં, ચેત ચેન નર ચેત. ૨
- મારૂં રહીય ગમાર તું, દોગડ યર્ધય કળેત;
કરે બહાર દોઢીવાર ધર્ષ, ચેન ચેન નર ચેન. ૩
- નન ધન તે તારાં નથી, નથી પ્રિયા, પરજોન;
પાછળ ઓ રહેશે પડયા, ચેત ચેન નર ચેત. ૪
- પ્રાણ જગે ત્યાં પીડી, પીડ ગજારો ચેત;
મારીમાં મારી ધરો, ચેન ચેન નર ચેત. ૫
- રજા ન રાજા રાજયા, મુર નર મુનિ સમેત;
તું તો તરજા તુજ છે, ચેન ચેન નર ચેત. ૬
- રજકણ તારાં રખાશે, જેમ રખાતી રેત;
પછી નર નન પામીય ક્યાં, ચેન ચેન નર ચેન. ૭
- હાજાં કેવ મરી ગયા, સર્વે ખરીયા ચેત;
જોખન જેર જાતું રજું, ચેન ચેન નર ચેન. ૮
- માટે મનમાં સમજીને, વિચારીને કર વેત,
કપાથી બાળ્યા ત્યાં જાવું, ચેન ચેન નર ચેન. ૯
- મુખ ગિખામન સમજ તો, પ્રભુ સાથે કર દેન;
અંતે અવિચળ એવ છે, ચેન ચેન નર ચેન. ૧૦

કરો હંસના કામ.

દોહરા.

- ઉજવળતાને આદરો, શરીર ન કરશો શ્યામ; ૧
કર્મ તથા દર્ધ કાગના, કરો હંસના કામ.
- બુદ્ધ થઇ બનશો નહીં, ગોબર તણા ગુલામ; ૨
નીર ક્ષીર ન્યારા કરો, કરો હંસના કામ.
- મુક્તાશ્વ મુકી દઇ, ચુંચો નહિ કદિ ચામ; ૩
દુધતણા દરિયે વસો, કરો હંસના કામ;
- સ્થાન તળે સમજાતણું, કરો હંસના કામ; ૪
બગ જેવા ઠગ ના બનો, કરો હંસના કામ
- અધર્મને અડકો નરીં, રહો ધર્મના ધામ; ૫
રમો હંસના રાજ્યમાં કરો હંસના કામ.
- પામર સેવા પરહરી, રટો હૃદયમાં રામ; ૬
શ્વાનપણું છોડી દીયો, કરો હંસના કામ.
- હુદ્ર બની ખાશો નહીં, હકને તથા હરામ; ૭
હુંડ મંગ ભળશો નહીં, કરો હંસના કામ.
- અવગુણને અળગા કરો, ઘડો મુગુણનાં ગ્રામ; ૮
પ્રવેશ ન કરો પાપમાં, કરો હંસના કામ.
- આરોગો અમૃત કળા, વિમળ કરી વિગ્રામ; ૯
ધુતપાણું ધર્યાં તને, કરો હંસના કામ.
- રગને તથા અગને ભગે, નિત્ય નિરંજન નામ; ૧૦
સંત શિષ્ય સુખ પામવા, કરો હંસના કામ.

બાર ભાવનારૂપ આત્મગોષ્ઠી.

(પ્રાતઃકાળમાં એકાંત જગ્યા અને શુદ્ધ ચિત્તે અલ્પપૂત્રી ગણી, એ સાધનથી મનને એકાગ્ર કરી, પછી બાર ભાવનારૂપ આ આત્મ-ગોષ્ઠી કરવી.)

(૧) હે હૃદય ! તારી આસપાસ નગર કર. જે જે પદાર્થો તું જુએ છે તે અને તારા પોતામાં કાંઈ તદ્દાવત ત્હને જણાય છે ? તારી આસપાસનો દરેક પદાર્થ-તારી સદમી, તારો વૈભવ, અરે તારું પોતાનું શરીર પણ વિગ્નણી કે પરપોટા જેવું વિનાશી છે અનિત્ય છે. તું મને તેટલું રખોપુ કરીશ તો પણ તે દરેક પદાર્થ વિનાશી તે વિનાશી જ છે, નાશ પામવાનો એનો ધર્મ જ છે. એ સર્વ વિનાશી-અનિત્ય વસ્તુઓના વચ્ચમાં તું એક અવિનાશી-નિત્ય, બૂંઝો પડવાથી આવી રહ્યો છું; માટે એ નાશવંત વસ્તુઓમાં મોહ ન પામતાં તું અવિનાશી એવા ત્હને પીછાન. આ કષ્ટના પ્રસંગમાં ન રાય.

ભરત રાગને વીંટીના પ્રસંગ ઉપરથી આવી “અનિત્ય ભાવના” માં દુખડી મારી હતી, જેના ફળ તરીકે સમુદ્ર તળેથી એ તો કેવલ મૌકિતક પામ્યા હતા.

(૨) હે હૃદય ! તું અવિનાશી-નિત્ય એવા ત્હને પીછાનના શ્રમ નહિ એ તો નકી માનજે કે, નાશ માટેજ નિર્માયત્રી એ વસ્તુઓના નાશ કે વિયોગથી ત્હને થતાં દુઃખોમાં દિલાસો કોઈ રીતે નહિ મળે. અને જ્યારે તું એ બધી ચીજોને છેલ્લી સલા

(૪) ખડેતો ? ક્રોધને ક્ષમાથી, માનને વિનયથી, માયાને સર-
ળતાથી, અને લોભને સંતોષથી છતાય છે.

(૫) “ પુરાણ ”માં પણ કહ્યું છે કે, જેણે ચિત્તને સમાધિથી,
શુદ્ધ કર્યું છે; વદનને સત્ય ભાષણથી શુદ્ધ કર્યું છે; અને કાયા બ્રહ્મ-
ચર્યથી શુદ્ધ કરી છે; એવા મનુષ્યો ગંગાસ્નાન વિના પણ સદાય
શુદ્ધ ન છે.

(૬) જુદાજુદા પદાર્થોનો સ્વભાવ, અને તેમનો અરસપરસનો
સંબંધ; એ બેનાં જાણપણાની ખામીને લીધેજ દુઃખ ઉત્પન્ન થાય છે.
દુઃખનું મૂળજ આપણી અજ્ઞાનતા છે. ખરેખાત-દુઃખ એજ અંધકાર
છે. અને મુખ્ય એ પ્રકાશ છે.

(૭) શ્રી વિરપ્રભુ જણાવે છે કે, ક્રોધથી પ્રીતિનો, માનથી
વિનય (નમ્રતા)નો માયાકપટથી મિત્રતાનો અને લોભથી સર્વ સદ્-
ગુણનો નાશ થાય છે. (ઉપરના શબ્દો હમેશાં યાદ રાખવાનાં છે.)

(૮) ડાભની અંણી ઉપર જળમિંદુ-વાદળાનો રંગ, અને પવનના
ઝપાટા વચ્ચે રહેલો દીવો, એ ત્રણેની જેની સ્થિતિ છે. એથી પણ
થોડી આ મનુષ્યજીવનની સ્થિરતા છે. માટે પરમાર્થિક કે ધાર્મિક
કાર્યો કરવાનું મુક્તતરી ન રાખતાં; એવાં ઉત્તમ કાર્યો તુરત કરશે.

(૯) ધ્યાનમાં રાખજો કે, જો તમે પ્રજાને ઉત્તમોત્તમ
બતાવવા ઇચ્છતા હોતો; પ્રથમ તમે આચરણવાળા

બનો ! (એટલે પ્રજા પણ તેની થશે)

(૧૦) ધર્મના મુખ્ય ચાર રસ્તા
(૩) તપ. (૪) ભાવ. એ ચાર મુખ્ય
રસ્તો મનુષ્ય એકલા જ ને તો

(૨) વિ-
ધિપર-
છે.

(૧૯) મનુષ્યને જે જ્ઞાન અને એક-છલ બક્ષિત થવાનું કારણ જો છે કે, વિચાર પૂર્વક થોડું બોલી, સહજાન વધારે સાંભળવું.

(૨૦) મસાણમાં (સમશાનમાં) મનુષ્યની જેવી વૃત્તિ થાય છે તેવી વૃત્તિ જે કાયમને માટે રહે, તો કોણ બંધનથી મુક્ત ન થાય.

(૨૧) જે ઝરાનું પાણી વહેતું નથી તે છેલ્લે ગંધાવા માંડે છે તેમ પ્રમાણે જે મનુષ્યો પોતાને મજેલા જ્ઞાનનો અને લક્ષ્મીનો ગ્રામ ખીન્નને આપવા (પરમાર્થમાં ઉપયોગ કરવા) ઇચ્છતા નથી તેવી પણ ભવિષ્યમાં તેવી જ સ્થિતિ થાય છે.

(૨૨) વેર કદાપી વેર લેવાથી નાશ પામતું નથી. પણ પ્રેમથી નાશ પામે છે. આ મહાન પુરોનોનું અમલ્ય રાઝ્ય છે.

(૨૩) કહેવત છે કે, “ વધાર્યું વધે, અને ઘટાડ્યું ઘટે ” તેના સાત રસ્તા છે. (૧) આહાર વધાર્યો વધે, અને ઘટાડ્યો ઘટે. (૨) નિદ્રા વધારી વધે, અને ઘટાડી ઘટે. (૩) આગમ વધારી વધે અને ઘટાડી ઘટે. (૪) ઉદ્યોગ વધાર્યો વધે, અને ઘટાડ્યો ઘટે. (૫) કામ વધાર્યો વધે, અને ઘટાડ્યો ઘટે. (૬) કળ્યો વધાર્યો વધે, અને ઘટાડ્યો ઘટે. (૭) જલ વધાર્યો વધે ને ઘટાડ્યો ઘટે.

(૨૪) સ્ત્રીઓને નીચેના દસ વાંચ્યો સ્મરણનાં ગમવા. (૧) પતિના સુખે સુખ અને દુઃખે દુઃખ સમજ, પોતાના પતિને પરમેશ્વર તુલ્ય લેખવા. (૨) સુવૃત્તે જલ નદિ રાખવા, મન્ય અને નીચિ નાર્યે શિવવતું સ્વપ્ન કરવું. (૩) સ્ત્રીઓએ મીઠી વાણીસળા થવું. (૪) સ્ત્રીઓએ કપડાં વગર ના થવું. (૫) સ્ત્રીઓએ વાના નરના સમજ થવું. (૬) સ્ત્રીઓએ ખંતીયા થવું. (સદ્સર્વના.) ૧૨ વાળાંજ વન માગ થવું. (૭) સ્ત્રીઓએ કિારના સાથે દેંગીયા થવું. (૮) સ્ત્રીઓએ સદ્સર્વોપી, મઠ, કુંડ વગર પોતાના પતિને મદદગાર થવું. (૯)

ત્રીઝાઝે શો પશુ કૃત્યે એવું ન કરવું કે જેથી જનિ અથવા તો શો પશુ માણુમ એ કૃત્યથી નારાજ થાય.

(૨૫) બહેનો ! ઘાડ મુખને કે માન્ય દિવસોના રોડીઝાની પરિણા પડના દિવસમાં થાય છે (મનુષ્યમાં ખરી ખાનદાનીની કમારી પડતીમાં જાહેર થાય છે.)

(૨૬) સંકટ સમયે સમય સુચાન્ય રાખતી ઝેજ વિદ્યાન સ્ત્રી પુરુષનું કૃત્ય છે.

(૨૭) કુદરત પાસે કરામત અને તમદિર પાસે તાબિર આપતી નથી માટે દિગ્મત રાખો.

(૨૮) પરમાર્થમાં બહેણા પેસા અખિને પ્રભંમે કપયોગી થઈ પડશે તે ખાતરી રાખજો.

(૨૯) પરાપકારમાં વાપરેલું નિત (નાણું) એ એક પરમાત્માની માર્મિક બેંકમાં મુકવા જરોબર છે. જે વખત આવ્યે ચક્રદિ વ્યાજ સાથે તમેને આવરવ મળશે.

(તેની ગેરદી આ ગરીબ સેવકની છે.)

(૩૦) સર્પને દાંત (દાઢ) માં ઝેર હોય છે, પણ ફૂગાં અને નીચ માણુસમાં તો સર્વ અંગમાં ઝેર વ્યાપેલું છે.

(૩૧) દાન કુંડળથી શોભતા નથી, પણ સદૃશાસ્ત્રના પ્રવણથી જ શોભે છે. હાથ કંકણથી શોભતા નથી, પણ દાન દેવાથી શોભે છે. તેજ પ્રમાણે મનુષ્ય દેહ પણ પરાપકારથીજ શોભે છે.

(૩૨) જેમ પડી રહેલું લોદું કાટથી ખવાય છે. તેમ સરીર આગસથી ખવાય છે. માટે લોકોપયોગી ઉત્તમ કાર્યો કરતાં કદી પાશુ આગસ દરશો નહીં.

(૩૩) અનદાન કરતાં વિદાદાન અતિશ્રેષ્ઠ છે. કારણ કે અન્નથી ક્ષણિક તૃપ્તિ થાય છે ને વિદારૂપી દાનથી તો જીંદગી પર્યંત સુખ મળે છે.

(૩૪) બુદ્ધિવાન મનુષ્યો પોતાનો વખત વ્યવહારિક અને ધાર્મિક શાસ્ત્રોના વિનોદમાં ગાળે છે અને અજ્ઞાની મૂર્ખ, મનુષ્યોત્તો પોતાનો વખત નિદ્રા, વ્યસન, અને મિથ્યા વાદ વિવાદ અને કુથલીમાં ગાળે છે.

(૩૫) યુદ્ધમાં હજારો યોદ્ધાઓને જીતવા સ્કેલા છે, પણ મનને જીતવું એ સૌથી મુશ્કેલ છે કહેવત છે કે “મન જીત્યું તેણે સર્વસ્વ જીત્યું.”

(૩૬) મારે સર્વ સાથે મૈત્રી છે, મારે કોઈ પણ પ્રાણિ સાથે વેર નથી. સર્વ જીવોને હું ક્ષમા આપું છું. અને તે પ્રમાણે સર્વ જીવો મને ક્ષમા આપે. એવી હંમેશાં અંતઃકરણમાં ભાવના રાખવી.

(૩૭) આપણે આ સંસારરૂપી નાટકમાં નટની પેઠે અનેક પ્રકારના વેશ લાવી થાક્યા હવે તો એવો વેશ લાવો કે જેથી મુક્તિ રૂપી સ્ત્રીનાં વસ્ત્ર થઈએ.

(૩૮) દ્રવ્ય રોગ મટાડનાર જેમ વૈદ છે, તેમ ભવરોગ (ભાવ-રોગ) મટાડનાર સદ્ગુરુ છે. માટે સદ્ગુરુની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું એજ આત્માને કલ્યાણકારી છે.

(૩૯) કોઈપણ કાર્યનો આરંભ કરતાં પહેલાં તેનાં પરિણામનો વિચાર કરવો. વાદ નાખવું કે કંટીપણ સદસા કાર્ય કરવું નહિ.

(૪૦) દેહની જેટલી ચિંતા રાખો છો, તેટલી નહિ પણ તેથી અનંતગમ્પી ચિંતા આત્માની રાખવી કારણકે અનંત ભવ એક ભવમાં યાગવાં છે.

(૪૧) હું કર્મ કરું છું તેથી હું કર્મના ફળ કેવાં છે, તેના આટે પ્રયત્ન કરું છું. વિચાર કરું છું.

“ પતિવૃતાનો ધર્મ. ”

(પુનમચાંદની ખીલો—એ રાગ.)

સેવે તન મન ધનથી નિજ પતિને પ્રેમે કરીરે.
 ત્યાગી આજસ ને કંકસ કપટ કુંહંદ,
 તેવી વનિતાને મુજ ખેલે નિરંતર ધન્ય છે રે.
 બધે પ્રાણ ભલે પણ શીયળવૃત ચૂકે નહીરે;
 પાળે સાસ્ત્ર વિષે દર્શાવ્યા છે જે તેમ,—તેવી વનિતાને
 કુશળ રહી ગૃહકાર્યમાં, ભજે સદા કિરતાર,
 વિષયતણી ઉર વાસના, નવ રાખે તલભાર.
 આડી આંખ કરી નવ જુવે કો સામું કદીરે;
 ઊંચા સ્વરથી બોલે નહીં વળી કોયની સાથ—તેવી વનિતાને
 નીતિને નવ પરહરે, ન કરે નિંદા લેશ,
 કરે નહીં બેનતાં લગી, કોયની સાથે દેશ.
 ખેરે નહીં પટ આછાં, લાજ વધારે નાથનીરે;
 ચાલે નહીં વળી કદી ચતુરા ચંચળ યાત્ર—તેવી વનિતાને
 ગુરજન કરે સર્વદા રાખે પુરણ માન,
 સુખ દુઃખને સરખાં મણે, ધરે પતિનું ધ્યાન.
 ધારે નહીં અભિમાન વદે વાણી વિવેકથીરે,
 રાખે હિંમત સુવશ વધારે જગ મોહાર—તેવી વનિતાને
 સદા રહે આનંદમાં, ધરે નહીં ઉર રોષ,
 આપે સર્વ પ્રકારથી, વડીલોને સંતોષ.
 ચાલે સમય મુજબ વસ્ત્ર વિનયવડે પતિને કરેરે,

પતિને પુછ્યા વિણ નહીં કાપે કરે જે નાર—તેથી વનિતાને •
 પતિતણા દુઃખ કહી કહે નહીં કો પાસ,
 આશ્રતમાં પણ સદાયતા કરે પતિની ખાસ.
 રાખે શુદ્ધ હૃદય સદ્બોધ અંદરનિય સાંભળેરે,
 કુસરાની કહી ઝેરગતિ કરે ન સ્વામા જેઠ—તેથી વનિતાને •
 પતિ વિણ પરનરને ગણે મુત પિતૃ જ્ઞાત સમાન,
 રહે વિમુક્તા જગનમાં સદા વળી ગુમતાન.
 પાળે પ્રાચિન સતીઓ સમજી પતિવત ધર્મનેરે
 રાખે સમદ્રષ્ટી સમતા મુદ્ધ સાથે નિત્ય મુખ—તેથી વનિતાને •

શ્રીમંત શ્રાવકોનું કર્તવ્ય.

—૪૪—

(રાગ—શ્રીગિરિનેધરા દયાળુછા પ્યારા પ્રભુ.)

- શ્રીમંત શ્રાવકો વિચારી “વિત” વાપરો,
 ધર્મ, કર્મને વિજાણી, કાંઈ આદરે;—શ્રીમંત (૮૪.)
 નિચાળ, જૈનચાળને વિચાળ બાંધીને,
 સ્વધર્મિ બાળ કુળવેા મુ રીત સાંધીને.—,, ૧
 અનાથ બંધુઓને નિત્ય ઓથ આપી,
 સદા મેજાળ સેષ પિણ તેની કાપી.—,, ૨
 પરસ્ત્રીને સદાય નિજ માતૃ જ્ઞાણી,
 છ કાપ છવ પ્રત્યે સદા દયાળ આણી.—,, ૩
 કલ્પ દેશનો થવા સ્વદેશી માસને,
 વાપરો વિચારી વિટ, લાવી ખ્યાલને.—,, ૪

“ પતિવૃતાનો ધર્મ. ”

(પુનમચાંદની ખીલો—એ રાગ.)

સેવે તન મન ધનથી નિજ પતિને પ્રેમે કરીરે.
 ત્યાગી આજસ ને કંકસ કપટ કુંઠંદ,
 તેવી વનિતાને મુજ ખેન નિરંતર ધન્ય છે રે.
 બાપે પ્રાણ ભલે પણ શીયળવૃત ચૂકે નહીરે;
 પાળે શાસ્ત્ર વિષે દર્શાવ્યા છે જે નેમ,—તેવી વનિતાને
 કુશળ રહી ગૃહકાર્યમાં, ભજે સદા કિરતાર,
 વિપયતણી ઉર વાસના, નવ રાખે તલભાર.
 આડી આંખ કરી નવ જુવે કો સામું કદીરે;
 જોયા સ્વરથી બોલે નહીં વળી કોયની સાથ—તેવી વનિતાને
 નીતિને નવ પરહરે, ન કરે નિંદા લેશ,
 કરે નહીં ખંનતાં લગી, કોયની સાથે દેશ.
 ખેરે નહીં પટ આછાં, લાજ વધારે નાથનીરે;
 ચાલે નહીં વગી કદી ચતુરા ચંચળ ચાત્ર—તેવી વનિતાને
 ગુરજન કેરું સર્વદા રાખે પુરણ માન,
 સુખ દુઃખને સરખાં મણે, ધરે પતિનું ધ્યાન.
 ધારે નહીં અભિમાન વહે વાણી ત્રિવેકથીરે
 રાખે હિંમત સુયશ વધારે જગ મોઝાર—તેવી વનિતાને
 સદા રહે આનંદમાં, ધરે નહીં ઉર રોપ,
 આપે સર્વ પ્રકારથી, વડીલોને સંતોષ.
 ચાલે સમય મુજબ વશ વિનયવડે પતિને કરેરે,

પતિને પુછ્યા વિષુ નહીં કારે કરે જે નાર—તેથી વનિતાને ૦

પતિનથા દુર્ગુજુ હતી—કયે નહીં કો' ખાસ,

આશતમાં પશુ સહાયતા કરે પતિની ખાસ.

ગમે શુદ્ધ હૃદય મહાભાષા અંતરનિષ્ઠ સાંભળેરે,

કુસયાની હતી યંત્રણી કરે નં સ્યામા જેલ—તેથી વનિતાને ૦

પતિ વિષુ પરનરને મળે સુત પિતૃ જ્ઞાન સમાન,

રહે વિમુક્તા બળનમાં સદા વળી ચુમતાન.

પાળે પ્રાચિન સતીઓ સમજી પતિવ્રત મનનેરે

રાખે સમગ્રી સમતા સદુ સાથે નિત્ય સંપ—તેથી વનિતાને ૦

શ્રીમંત આવકોનું કર્તવ્ય.

(રાગ—શ્રીગિરોધર રાગાણુદા પ્યારા પ્રભુ.)

શ્રીમંત આવકો વિચારી "વિત" વાપરે,

પરે, કર્મને પિત્રાણી, કાર્ય આરે;—શ્રીમંત ૦ (૧૮૬.)

નિશાળ, જનસાગરને વિશાળ પ્રાંધીને,

સ્વર્ધન જાળ કમરે સુ રીત સોધીને.—, ૧

બનાવ ખેતુઓને નિત્ય ઓષ આપી,

સદા સંજાળ લેહ પિય તેની કાપી.—, ૨

પરચીને નદાય નિજ મનુ જનમુડી,

જ કાપ જવ પ્રત્યે મદા દવાજ આપી.—, ૩

સંપ રેગમેલ ધરા સરોવરી ખાલને,

સાપને વિચારી વિગ, કાચી ખાલાને.—, ૪

શ્રેષ્ઠ દાન જ્ઞાન છે એ જ્ઞાન રાખજો,
 સિદ્ધાંતના સુબોધનો, સુઃસ્વાદ ચાખજો.—,, ૫
 જ્ઞાન વૃદ્ધિ માટે ગ્રંથ તો રચાવવા,
 અજ્ઞાન અંધકારથી જરૂર બચાવવા.—,, ૬
 સુપાત્ર જોઈ સ્નેહથી સુદાન ચાપજો,
 કંચન કામનીનાં ત્યાગી ગુરુ સ્થાપજો.—,, ૭
 કપાય, ક્રોધ, મોહ, માન, કામ મારજો,—,
 જીવિતને જરૂર એ ભવે સુધારજો.—,, ૮
 નેક ટેક સત્યતા સદા ઉરે ધરો,
 પવિત્ર સાધુ સંતની સેવા બહુ કરો.—,, ૯
 ચિત્ત, પ્રિત, લાવી વાત ઉર ધારજો,
 યાદ લાવી “ જીવરાજને ” સંભારજો.—,, ૧૦

શ્રીમંત શ્રાવકોને અપીલ.

(રાગ—મામા આવો જીલમ શું સહન કરોરે.)
 શાણાં શ્રીમંત બંધુઓ દયા દિલે ધરોરે,—(૨)
 દયા દિલે ધરોરે, પર પિડા હરોરે;
 દુઃખી બંધુની વહાર કરો.—શાણાં (ટેક.)
 ખાવાના વાંધા, સુવાના સાંધા; (૨)
 આંધા, નબળા જણાયે તેની સાર કરોરે.—શાણાં
 શ્રીમંત શરા, પૈસામાં પૂરા; (૨)
 ખૂરા, હાલે મિચારાનો થાય દુકાળે મરોરે.—શાણાં
 દુધ ચોખા ખાઈ, નિરાંતે નાઈ; (૨)

ધુળ કાઢિયો સુનાં પ્રજ્વલિતી રૂપે.—શાસ્ત્રી
 મેલાં સમયે, અવધા અવે; (૨)
 આસનેમાં બેસાડે, નાં દોર ખોડે.—શાસ્ત્રી
 વિધવા બાપ, હિં દુઝાડા; (૨)
 મળાં રાખે ન સમજા, રાખે ધુલે હાડે.—શાસ્ત્રી
 વિધવા બાપા, લેખુરી લખા; (૨)
 ખેલી રાન રાં, આડી ધોડે ધુલે રાંડે.—શાસ્ત્રી
 બાપુ હે નાં, રાંડે તે દોર; (૨)
 “હિંનર” ઉત્તર આપ હિં અડે.—શાસ્ત્રી

હિન્દની હાલત માટે પ્રભુ પ્રાર્થના.

(હરિગીતા)

મળેલાંથીયે હશે હર દેવ ને આપણા અ.
 વળે વાલે એનાં રાખે હરિગીતા વાલે વાલે ના.
 હાં હિન્દની અડીએ નાંડાંને લેખું મન અ.
 અવધા અડીએ અડીએ હિન્દની અડીએ.
 મળેલાંથીયે હશે હર દેવ ને આપણા અ.
 વળે વાલે એનાં રાખે હરિગીતા વાલે વાલે ના.
 હાં હિન્દની અડીએ નાંડાંને લેખું મન અ.
 અવધા અડીએ અડીએ હિન્દની અડીએ.
 મળેલાંથીયે હશે હર દેવ ને આપણા અ.
 વળે વાલે એનાં રાખે હરિગીતા વાલે વાલે ના.
 હાં હિન્દની અડીએ નાંડાંને લેખું મન અ.
 અવધા અડીએ અડીએ હિન્દની અડીએ.

કામ, ક્રોધ ને ધર્મા થકી, મૃત્યુ પાન થઈ શુદ્ધ શાન જ્યાં,
અન્યુદય કરોતે ધર્મરા, પિણય હિન્દુસ્થાન આ.—૩
કારીગરી વિદેશમાં વખણાય હિન્દુસ્થાનની,
નહોતી કદી કાંઈ ન્યુનતા, થક માંહે તો ધનધાનની;
ચાલ બીકી ને હોટેલમાં વ્યસની થયા મંત્ર પાતમાં,
અન્યુદય કરોતે ધર્મરા, પિણય હિન્દુસ્થાન આ.—૪
હિન્દીઓ હતા હિંદારને પુરુષાર્થમાં પૂરા હતા,
નેક ટેક ને અલચર્ય સાથે સત્યમાં શરા હતા;
કમ્મલ રહી વનમાં હવે કન્યાવિક્રમ ગુસ્તાનમાં,
અન્યુદય કરોતે ધર્મરા, પિણય હિન્દુસ્થાન આ.—૫

(ધર્મ વિષે કાવ્ય.)

ધર્મ ન તરોતે ખારા, જૈન મંથુઓ
ધર્મમાં છે બહુ સાર, ધર્મ ન તરોતે ખારા.—(ટકા)
જૈન મારું અતિ સાર, ધ્યાન ધરો નાર,
મનુ સત્ય હ આચાર, ખોટું માનો ન લગાર;
તેથી થશે સુખકાર, મને મોક્ષ મેં દાર.—ધર્મ
નિદામન વાલિ રસાળ, આગ્નિ અતિશે વ્હાલ,
હવેનાં જુલોતે ખાલ, ટાળો આગ કંચાલ;
મને કનલિની ચાલ, થશે મેલી ન નાલ.—ધર્મ
કરો મેલી નાલ, તેથી મને નિલ લાલ,
મનુર્મ નેવ કિસ્તાલ, કોમ કને સાલનાલ;
કરો માનુ મનિગાલ, મને વલ "મનુનાલ"—ધર્મ

માયામાં ડાલતા અજ્ઞાની જનોને ચેતવણી

અજ્ઞાની જરા જોને કીણી આંખ ખોલી. (૨)

કેમ માયામાં રહ્યા ડાલી—અજ્ઞાની. (૨૪)

સીતા હરી જ્યારે રાવણે ગળ ક્યાં રામની સકિત અતોલી, (૨)

એજ રાવણ બળ ક્યાં ગણું જ્યારે રામે લીકા રોળી.—અજ્ઞાની.

દિશા કરે ત્યારે બુદ્ધિ કરે, ગુમ થાયે મહુ ચતુરાઈ, (૨)

દાઘ કેતી હથિવાર રહે દાઘમાં, એમનાં એમ કટાઈ.—અજ્ઞાની.

સદ્જ્ઞાન માટે.

જ્યમ જ્ઞાનસરોવર હસ વિના, રજની જ્યમ ચંદ્રનાં અંસ વિના;
શુભ્રિજા જ્યમ શોભિત જ્ઞાન વિના, ત્યમ દેહ ગમે સદ્જ્ઞાન વિના;
જન જોભિત છે પણ વસ્ત્ર વિના, વળી ટક્ક ગમે તમે પત્ર વિના;
મણિ દોય તથાપિ તે જ્ઞાન વિના. ત્યમ દેહ ગમે સદ્ જ્ઞાન વિના.

(મનુષ્ય ભવન સુધારવા અર્થે.)

(મનહર.)

રોડ મનુષ્ય, આંખ દોર, ને કતમ કળ,
સક્રિયતણી સ્તેર, સાંજુ આવજુ, પ્રમાણિએ;
પાંચે જાનપૂરા મળી, સરીર નિરોંખી વળી,
મજામજ સાપ તજોર, જોઈ માત્ર સુગીએ.—૧

પ્રતીતિ ધરમ કરી, ધરના તપ-સંયમની^{૧૦},
એવી દસ જોગવાઈ, દુરલભ જાણીએ;
મળ્યાં જે સાહિત્ય સારાં, કરીએ ન તે અકારાં,
રૂડા ઉપયોગ વડે, આતમને તારીએ.—૨

(પરત્રિયાથી થતી હાનિ.)

પર ત્રિયા સંગે નર ચાલમાં, ચાલમાં ચાલમાં ચાલમાં,
પર ત્રિયા સંગે નર ચાલમાં.....(એ ટેક.)
આચિંતો પડીશ કાળમાં, પરં નાહક જીવને બાળમાં. પરં
ક્ષણભંજુર સુખને માલમાં, પરં અરે જોલખાનું સંભાળમાં. પરં
પછી કહેવાયે કાળ દાળમાં, (પર.) વિના કારણ કૌવત ટાળમાં. પર.
પડે કોઈ દિન જોડા ટાળમાં, (પર.) ખરેખરો શત્રુ ઘેર ઘાલમાં. પર.
કૂળ નાશક ઔપધ જાલમાં, (પર.) નીચ ! નારીનો નેહ નિહાળમાં. પર.
ચેતી અમૂલ્ય અવસર ગાળમાં, (પર.) કરી કાવ્ય જીવે નિશાળમાં. પર.

(કન્યાવિક્રયની કૃતતા.)

(મહા જુલમ જગત માંહે—એ રાગ.)

મહા જુલમ જગત માંયે, કન્યા વિક્રય બહુ થાયે;

અરે હાં, અરે હાં, અરે હાં, અરે હાં હાં હાં—મ

પુનિતણું જે - વિત, થશે કિત,

જો છે ચિત, નરે જવા.

આં...

હાથ હાથ થાય છે અધર્મ, અને છે કુકર્મ,
 જરા નહિ શર્મ, બાળા વેચા...આં...આં...આં...યે—મદાં
 સું જૈનોમાં જૂલમ થાય, લાગે છે લામ,
 અપાન અવાય, દેવ તું ધા...આં...આં...આં...યે—મદાં
 ધરી રહે ધરા, કુમ શેષ, કુકર્મ કલેશ,
 ધર્મ નહિ હેય, પરમહત્યા...આં...આં...આં...યે—મદાં
 કન્યાવિક્રમ દાંડા વિર, મર્ધ શ્રરતીર,
 વરે આંખે નાર, જોયું ન જોવા...આં...આં...આં...યે—મદાં

કર્મના ફળનું દિગદર્શન.

—૪૪—

સદકર્મની ગતિ, અતિ વિચિત્ર છે અરે,
 સ્વધર્મી નર આશરે, કુકર્મી સી રહે.—સદ્ (૨૬.)
 દયાળુ દુઃખ પામતાં, દેખાય છે ખરે,
 પંડિત પામે રહ, મૂર્ખ છત ધિરધરે.—મદ્
 પાપિષ્ઠ પૈસો પામીયા, જે પાપ જરૂર કરે,
 કર્માર્થ કર કાર્યથી, ગાડી ચોડે રહે.—સદ્
 કૃપણ ધન, પાનપથી, બખી રૂબી રહે,
 ઉદાર નર અનુવદીને, ખૂબથી મરે.—સદ્
 સુરખ દિર માનથી, વેસ્વા રહે અતિ,
 ઉપાગ બંગે આશરે, ખિખાંડીઓ સન્નિ.—સદ્
 શેષવ્ય કાલે અંમ, અમ રૂપ જરૂર મરું,
 કેવાનું નિષ્ઠ નર, આઈ સમરે જમું.—મદ્

(૧૮૮)

મર્મિ ને ઘેર પાદ, ગેત સામગી રહે,
પાખંદીયો મુખ્ય, સત્પત્રાદીઓ સહે—સદ્‌
પ્રીતન સ્ત્રીઓ છોકરાંની આદના કરે,
બાખારી નાર હુંડ સમ બેમાં લઈ કરે.—સદ્‌
વિતરાગ વાણિ વિર એક ધ્યાનમાં ધરે,
કહે છે “અવરાજ” ક્યાં કર્મ બોગવો.—સદ્‌

(લોભને થોભ નહિ.)

(મનહર.)

હતી દિનતાઈ ત્યારે તાકી પટેલાઈ,
અને મળી પટેલાઈ, ત્યારે તાકી છે શેઠાઈને;
સાંપડી શેઠાઈ ત્યારે તાકી મંત્રતાઈ
અને મળી મંત્રતાઈ, ત્યારે તાકી ના...

પાપી વૃષ્ટતાઈ ત્યારે તાકી
પને દીકરી દેવતાઈ ત્યારે તાકી
હોવા ચુક બંધુ સહુ મળી
થાપી તે લોભીજન રહો

વડવાણ સંદેરમાં મહાપુરુષ શ્રી હાથીજી સ્વામિને
આપનામાં આવેલી પૂજ્ય આચાર્યની પદવી.

આવડેનો અપૂર્વ ઉત્સાહ.

વડવાણ સંદેરમાં દરિયાપરી સ્થાનકવાસી જૈનસમુદાયમાં ગર્હ
પિત્તી સંવત ૧૯૭૨-શક સુદ ૨ (મીઠ) સોમવારનો દિવસ
અત્યંતની સાથે મદાપને મારે સુખ મય અદરોથી કાતગ્રામ રહેરો !
મરણ કે એ દિવસે મહાપુરુષ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી હાથીજી સ્વામિને
“ પૂજ્ય આચાર્ય ”ની “ પદવી ” સંવારના સવા નવ વાગતાં
ગુજ મોપડીયામાં શ્રી ચતુરિધ સંપ તરફથી આપનામાં આવી છે.

આચાર્ય પદની ખાતી ખરેલ મારી પૂજ્ય શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી રમ-
નાથજી મહારાજના સિખ્મ અને સર્વ સાધુજીમાં વડિલ દાથીજી
સ્વામીને આપના મારે વડવાણ સંદેરના દરિયાપરી સંધે સર્વ સાધુજી
નથા સાપીજીને વિનતી કરી હતી જેથી સાધુજીના ઠા. ૨૬ તથા
આપોજીના ઠા. ૩૮ પધામાં હતા. આ વખતે લીંગડી સમુદાયના
મુનિ મહારાજ વિભવચંદન મુનિ આદિ ઠા. ૬ તથા ખેડાઈ સમુદાયના
મુનિ મહારાજ મળી કુલ ઠા. ૮૦ ખીરાળના હતા. તેવીજ રીતે
દેદ ગામના આવક આવકીઓને વડવાણના દરિયાપરી સંધે આગંત્રણ
કર્ષુ હતું. જેનાં અમલવાદ, કડી, કોણ, પ્રાંતિજ, વીરમગામ, છોલા,
ગોદરા સંદેર સુરત, જામનગર, વીપલપર, કોટર, સામઘા, સીતાપર,
તખનર, મુળી, વડવાણકાંપ રિગેરે આસપાસના ગામના આવક આ-
વીકાઓ પધાર્યા હતા. સંવત ૧૯૭૨ના શક સુદ ૨ અને સોમ-
વારના ગુજ દિવસે પૂજ્ય શ્રીહાથીજી સ્વામીને આચાર્ય પદ આપવામાં
આવ્યું હતું.

સાધુઓ મહેલા જાન, રત્ન, આંગાર, વિના, આગરિય આગિ, શ્રીશ્રી
અરુણ મહારાજ થી હાથીછ મહારાજને આ સંપ્રદાયનો મુનિ મા-
દારાજને તથા સાધ્વીઓ અને શ્રી સંપ, મંગલુ અધિપતિપાત્ર સમર્પ
શે મુનિશ્રી હાથીછ મહારાજ સેસારી નરીકે જાણવું માનના રહીય
શે અને તેઓએ સંગત ૧૯૩૦ની સાલમાં વિદ્યા લીધેલ છે. એટલે
આજે વિદ્યા લીધા તેમને સમગ્ર ૪૨ વર્ષ થયા છે. આટલા વર-
સના આચાર અને અનુભવથી તેઓ શ્રી સુત્રજ્ઞાનમાં અને ચાસ્તિમાં
એટલા જાણ સમર્થ થયા છે કે મહાત્મ પુણ્ય મહારાજ શ્રી શમ્ભુચંદ્ર
મહારાજની મારફત તેઓ શ્રી સદગે સાધુ સાધ્વીઓ અને શ્રી સંપનું
અનેક પ્રકારે સંસ્કાર કરી તેઓ થીતે પ્રાપ્ત થતા આચાર્ય પદને
સારી રીતે શોભાવશે. સાધુ સાધ્વી અને શ્રી સંપની આ ઇચ્છા અને
આશા શ્રી વીર બગવાન સદગ કરે!!!

પૂજ્ય મહારાજ શ્રી હાથીછ મહારાજ!

રાજ વિના પ્રજા શોભતી નથી, સેનાધિપતિ વિના લશ્કર શોભતું
નથી, ન્યાયાધિપ વિના ઇન્સાફની કોર્ટ શોભતી નથી, વર વિના જન
શોભતી નથી, અને વડીલ વિના પર શોભતું નથી એજ મિત્તાલે
આચાર્ય-વિના સાધુ સાધ્વી અને સંપનો સમુદાય શોભતો નથી.
જ્ઞાણને જેમ કમાવેલી જરૂર છે, આગગાડીને જેમ ફાઈવરની જરૂર
છે, પ્રજાને જેમ રાજની જરૂર છે તેજ પ્રકારે સાધુ સાધ્વી અને
શ્રી સંપને આચાર્યની જરૂર છે. આ નિયમ અમારા શાસ્ત્રોએ બહુ-
કાળના મુનિયોએ, આપોશ્રીઓએ અને અમારા વડીલોએ સ્વીકાર્યો
છે નેવીજ રીતે ધણા હર્ષથી મોટી આશાઓ ઉમલકા અને વિનય
સાથે આચાર્ય પદ આજે આપને સમર્પાય છે. સારા રાજથી, સારા

શ્રી સંધની અને મારી જાતની વતી તેમનો ઉપકાર માત્ર હું એકજ
સ્વયં સાધુ સાધ્વીનો આવો મોટો સમુદાય જાગી જ એકઠો થાય
છે. અને આપે અહીં આવી સાધુ સાધ્વીના દર્શનનો લાભ લેવામાં
મુશ્કેલી વાપરી છે. તેને માટે ફરીને આભાર માનું છું.

લી.

શ્રી સંધનો એક સેવક.

("ત્રીજા ગૃહસ્થનું વિશેષ વિવેચન")

ગૃહસ્થો મારા પ્રદેશના બોધનારે જે આચાર્યો અને વિચારો
દર્શાવ્યા છે તેની સાથે હું મળતો થાઉં છું. અને આજના દર્પ અને
આનંદમાં વૃદ્ધિ કરનાર એક સુખ ખખર જાહેર કરવા હું રજા લઉં
છું. સદગત મહારાજ શ્રી રૂઝનાથજી સ્વામીના સ્મરણાર્થે આપણા
માનવતા ધાવક શા મુંગભાઈ વેલશીએ અત્રેના શ્રી ફરીવાપરી સંધને
એક સંસ્કૃત પાઠશાળા સ્થાપના વાર્ષિક રૂ. ૨૨૫૦ની રકમ જાપુને
માટે આપવા દ્યુલન આપી છે. આ પાઠશાળાનું નામ "ધુલ્લય-શ્રી
રૂઝનાથજી સંસ્કૃત પાઠશાળા" રાખવામાં આવશે. સ્થાનકવાસી
સંપ્રદાયના સાધુ સાધ્વીઓ, ધાવક આચાર્યોએ એક સંસ્કૃત જાળનાર
શિક્ષક રાખી સંસ્કૃતનું શિક્ષણ આ પાઠશાળામાં આપવામાં આવશે.
શ્રી મધુકચંદ્રજીએ નવાગેશ કરેલ આ વાર્ષિક રકમ શ્રી સંધે ઉપ-
કાર સ્વયં સ્વીકારી છે. જ્ઞાન, દર્શન, આત્મિક, અને તપ એ મોક્ષ
મેળવવાના સાધનો છે. જ્ઞાનની વૃદ્ધિ માટે જ્ઞેયશાળાઓ અને સંસ્કૃત
પાઠશાળાઓ પછી ઉપયોગી સંસ્થાઓ છે. શ્રીકૃત શ્રી મધુકચંદ્ર

ઝુંઝાલાધને તેમની આ ઉદાર સખાવતને માટે શ્રી સંઘની અને અત્રે
પધારેલા શ્રાવક શ્રાવિકાઓ અને મારી જાતની વતી અંતઃકરણ
પુર્વક મુખારકળાદી આપું છું અને આભાર પ્રદર્શીત કરું છું.

લી.

શ્રી સંઘનો એક સેવક.

“ મુંબઈ ખાતે કાંદાવાડીમાં શ્રી સ્થાનક-
વાસી જૈન સંઘનો મેળાવડો.

—xx—

મી. સુન્દરજી દામજી લખમીચંદ અને મી. હેમચંદ
જાદવજીને આપવામાં આવેલો ધન્યવાદ.

—x*x—

પંડિત શ્રી રતનચંદ્રજીનું ભાષણ.

શ્રી મુંબઈ સ્થાનકવાસી જૈન સંઘનો એક મેળાવડો ગયા દેશુ-
વારી માસમાં કાંદાવાડીમાં શ્રી કચ્છી દશાશ્રીમાળીની “ વાડી ”માં
કરવામાં આવ્યો હતો જે પ્રસંગે ધણું સ્ત્રી પુરુષો હાજર હતા.
મહાપુરુષ શ્રી શુક્લાચંદ્રજી સ્વામિ તથા પંડિત શ્રી રતનચંદ્રજી સ્વામિ
દાણું તથા અત્રે પધાર્યા હતા. જે મહાત્માશ્રીએ માંગલિક પ્રસુ સ્તવન
સંમળાવ્યા બાદ શ્રી દશાશ્રીમાળી રાત્રિ તરફથી સેક્રેટરી મી. નરશી-
ભાઈ વીરજીએ આમંત્રણ પત્રિકા વાંચી બતાવી હતી.

જાણીના મુદરથ શેઠ. મેઘજીભાઈ ચોમજીભાઈ એ. હાજર રહે-
લાઓને માન પૂરેક જણાવ્યું હતું કે, મુદરથો ૧ સદરદવારી ધાર્મિક
રિવા કરવા માટે મી. મુદરથ દામજી લખમીચંદ અને મી. હેમચંદ
જાવજીએ જે ઉત્તમ સંગત સદરદવારીના કાર્યવાહકો સાથે ગોઠ-
વણ કરી; તેઓ સદની સંમતિ મેળવી, અને પધારતા જૈન મહાત્માઓ
માટે આનુર માસ તથા રોગકાળ કરવા કરી આપી છે તે ખાતે શ્રી
સંઘ એ જને મુદરથનો ઉપકાર માને છે. જે સીસા લેખ સદરદવારીમાં
ખુલ્લો મુકવા હું વિનંતિ કરું છું.

મુંબઈના શ્રી રયાનજીવાસી જૈન સંઘને મરદુમ શેઠ શ્રી દામજી
ભાઈ લખમીચંદ જે. પી. એ જે અણીને વખતે ઉદાર મદદ કરી છે
તે કદી પણ ભૂલાય તેવી નથી. મરદુમ શેઠ દામજીભાઈએ પોતાની
ઉત્તર અવસ્થામાં ધાર્મિક ઝુંડો ઉઠાવ્યો હતો ત્યારે તેમનાં ચિરંજવી
સુદરજી ભાઈએ મહેલી અવસ્થાથી ધાર્મિક કાર્યોની સરચાત કરી-
પોતાના પીતાશ્રીના પગને ચાલવાનું પસંદ કર્યું છે. એ જોઈ શ્રી સંઘને
બહુ ખુશી થવા જેવું છે. હું ફરીથી શ્રી સંઘ તરફથી તેઓશ્રીનો
ઉપકાર માનું છું. અને સીસાલેખ ખુલ્લો મુકું છું.

સીસાલેખ ખુલ્લો મુકતી વખતે જય ગિરનેદ્રની ગર્જના થઈ હતી
જે વખતે અગ્નિની આરિકાયાળામાં અંજયાસ કરતી એક જૈનબાજ
એ હાજર રહેલી બહેનો તરફથી અસરકારક શબ્દોમાં ઉપકાર માનતાં;
આવી ઉત્તમ સંસ્થાને વિશેષ કિત્તેજન મળે. એની પ્રત્યજ ઇચ્છા
બંધુર કરી, શ્રી ગિરનધર સ્તુતિ ગામ્ જોડક લીધી હતી.

મી. દેવીદાસ લક્ષ્મીચંદ ઘેવરીયાએ જયગિરનેદ્રના અવાજને વચ્ચે
ખુલ્લું અવાજે જણાવ્યું કે, કચ્છીકામ વ્યાપારમાં તેમજ બીજાં લોકો-
પણેગી કાર્યોમાં આગળ વધતી જાય છે. આ શહેરમાં કચ્છી ભાઈઓ

ધણાં શ્રીમંતો વસે છે, આપણી શ્રી સ્થાનકવાસી કોમના પ્રમુખ પદ મેળવવાનું માન પણ કચ્છીભાઈજીએ જ મેળવ્યું છે. મી. સુદરશ ભાઈ હજી આપણાં વિશેષ પરિચયમાં આવ્યા નથી. તોપણ તેઓ શ્રીની ધર્મ પ્રત્યેની લાગણી તેમના ધર્માત્મા પિતાશ્રીના જેવી જ છે. (જે આ કાર્યથી સાબિત થાય છે.) ભવિષ્યમાં તેમનાં હાથ સારાં કાર્યો થવાની આગાહી રૂપે આ કાર્ય છે; એમ માનીએ તો કોઈ બોલું નથી. નવા મકાન માટે જે ફંડ ઉભું કરવાની શરૂઆત થઈ છે તે હવે આ વાડી ધાર્મિક ક્રિયા માટે આ બંને ગૃહસ્થે શ્રી સંપત્તે અર્પણ કરી છે તેથી કેટલીક જરૂરીયાત આ મકાનની સગવડથી દૂર થઈ છે. પણ આ શહેરમાં હજી એથી પણ વિશેષ કરવાની જરૂર છે. માટે જે ફંડ થયું છે તે ચાલુ રાખી; એ ફંડને આગળ વધારવા હું આપ સહુને અરજ કરી; બેસી જવાની રજા લઉં છું.

પંડિત શ્રી રત્નચંદ્રજીનું વિવેચન.

મુનિમહારાજ પંડિત શ્રી રત્નચંદ્રજી સ્વામીએ જયજિનેદ્રની ચાકુ ગર્જના વચ્ચે મધુર ભાષણ કરતાં જણાવ્યું છે કે:—અંધુ બહેનો? આપણે માણસાઈના કામો કરીએ તોજ માણસ હોવાનો દાવો કરી શકીએ. કારણ કે મનુષ્યને બીજાં સર્વ પ્રાણી કરતાં વિચાર શક્તિ વધારે મળેલી છે. તે બીજાને છેતરવા માટે નહિ, પણ આત્મશ્રેયનો વિચાર કરવા માટે છે. હું કોણ છું? અને મ્હારું કર્તવ્ય શું છે? તે બે પ્રશ્ન પ્રાતઃકાળમાં દરેક શ્રી પુરૂષોએ પોતાના મનને પૂછવાનો છે? ધર્મ કોઈ પણ દેશમાં કોઈ પણ સ્થિતિમાં થઈ શકે છે. આયુ-

જુનો કાલુ મારનો ખાસો નથી. સદ્ભાગે, ગેજેત્રો પૈસો મુખ કાર્યમાં
પરોપકાર (દાન) અર્થે વાપરવા; પ્રભુ મદાકરિના જીવનચરિત્રપરથી
સાબિત થાય છે. મનુષ્ય જીવનનો એક સમય પશુ ધર્મ વિનાં ગુણ-
પંથો એ પોતાને મલેસો કિમતી લીધે (કાઢીનુર) ગુમાવ્યા બરાબર છે.
‘ચિય પોક્કી મંદાન’ દરેક પ્રકારે સગવડવાળું છે પણ ધણાં બંધુ,
જીવોને એ મંદાન, દૂર પડે છે તેથી તેરસો વખત ગેજેત્રી ચક્રતા
નથી ને (સાદમતા અભાવે) સાત્ર અવખેનો લાભ ગેજેત્રી ચક્રતા
નથી એમ તેઓ જણાવે છે તે બ્યાજખી છે. આ શંકાવાડીનું મંદાન
સાત્રાકારી છે. વળી શેદેરની વચ્ચેવચ્ચે હોવાથી આ વાડી એક
આશિર્વાદરૂપ ગણી શકાય. આવી હિતમ સગવડ કરવા માટે શેદ
મુદરજીભાઈ તથા હેમચંદ્રભાઈએ જે ગોઠવણ કરી છે તે ખરેખરાત
પ્રશંસનીય છે. આરંભ સમારંભ વિના આ વાડીથી મુખધનાથી સંધને
કેટલીક મુશ્કેલીઓ દૂર થઈ છે.

હિંદાર હંદયના મનુષ્યો પરોપકારનું કાર્ય કરે છે તે કીર્તિ, કે
માનપાનને માટે નહિ; પણ પોતાના આત્મત્રેપજ માટે હોવું જોઈએ.
જે જે શુદ્ધચેત્તો આ વાડી ધાર્મિક કાર્યો કરવા બક્ષિસ કરી છે તે
પણ પોતા માટેજ છે. ગુણાનુવાદ કરવો કે ઉપકાર માનવો એ અલ-
ખન હરદાન સત્તાનોત્તરી હરદાની છે. કે જેનો ધોડા બીજાઓ પશ્ચ
તેથી લેઈ શકે છે. બોલવા કરતાં કામ કરી બતાવવું એમાંજ કહા-
પણ છે. બાદ વ્યવર્તિનેદના અવાજો વચ્ચે ખુશાલી જાહેર કરી
વિખરાવા હતા:—

ભાગ-૬ ક્રો.

“ અહિંસા-પરમોધર્મ.
જીવદયા.

દોહરા.

સગળાને કહેવાય નહિ, નખળાનેજ નડાય;
“વાધ” તણી માગે નહિ, ભોગ “ભવાની” માય.
જોરાવરના જૂલમનો, કોણુ કરે દરિયાક;
વાધે માર્યું માનવી, તેનો શું ! ઇન્સાફ.

પ્રિય વાંચનાર !

આ જગતમા રહેલા સર્વ પ્રાણિયોનો આત્મા આપણાં આત્મા જેવો છે એક કીડીથી તે કુંજર (હાથી.) સુધીના તમામ પ્રાણિનો આત્મા સરખો છે. આપણાં શરીરને કોઈ પણ વાગે અને આપણને જેટલું દુઃખ થાય છે તેજ પ્રમાણે એ બિચારાં નિર્દોષ અવાચક પણ પક્ષિને પણ આપણી માફકજ પીડા થાય છે. શ્રી વિર પરમાત્મા ખુદા શબ્દોમાં જણાવી ગયા છે કે, “ વૈરાણી બંધાણી મહાભ-યાણી.” એટલે કોઈ પણ પ્રાણિ સાથે વેર બાંધવું-એ મહાભયનું કારણ છે. જેવાં કર્મો કરશે તેવાં ફળ અવશ્ય ભોગવવા પડશે. કોઈ

પણ પ્રાણિનું મન કુઝાપાય તેનું કામ કદી પણ મન, વચન, અને કોપાથી પણ કરવું નહિ. હમ્મતાં હમ્મતાં (ગમ્મતમાં) પણ કોઈ પ્રાણિને પ્રારથા પડે તેવા શબ્દો બોલવા નહિ. હિંસા મદો પાપનું કારણ છે. અને હિંસાથી નદેનાં મદાન કુઝો ભોગવવાં પડે છે.

દરેક ધર્મશાસ્ત્રમાં હિંસા અને માંસભક્ષણની વિરુદ્ધમાં શું જણાવે છે ?

“હિંદુધર્મ” શાસ્ત્રોનાં પ્રમાણ. “અહિંસાપરમોધર્મઃ” (વેદવાક્ય)

(૧) શ્રી મહાભારતના શાંતિપર્વના ૧૬૨ મા અધ્યાયમાં જણાવે છે કે:-

મન, વાણી તથા કર્મે કદી પ્રાણિમાત્રનો દોષ ન કરવો—
(જાંતું ન હન્યવું.) દયા રાખવી, નથા કપકાર કરવો, એ સત્યરૂપોનો સ્નાતન ધર્મ છે.

(૨) શ્રી મહાભારતના અનુસાસન પર્વમાં કહ્યું છે કે:-

જે પ્રારથા માંસે કરી, પોતાના માંસને વધારવા હન્યે છે, તેનાથી કોઈ વધારે અધમ નથી. અને તે અતિ દુર છે.

(૩) ધોમક બ્રામવનમાં શ્રી નારદમુનિ જણાવે છે કે:-

દમ, લટ, ખર, વાંદરા, કોર, સાપ, પક્ષી અને માંસા એ સર્વે પોતાના પૂત્રની જે જે જાણ્યાં, તેને કિયે અન્ય રાખવા નહિ.

(૪) ધોમકમુનિમાં જણાવે છે કે:-

કોઈ પણ પ્રાણિનો વધ કરી સિદ્ધિ માંસ ખવડવું નથી અને પ્રાણિને વધ કરાવવી સર્વે ખવડવું નથી. ખરે માંસ

આવાનો સર્વદા ત્યાગ કરવો જોઈએ.

(૫) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાના શ્લોકમાં જણાવે છે કે:—

દેવ, પવિત્ર વ્રાહ્મણ, ગુરુ અને જ્ઞાની એઓ
પવિત્રતા, શરણતા, યજ્ઞત્યય અને અદિ'સા એ
રત્ન તપ કરે છે.

(૬) શ્રી વિષ્ણુપુરાણમાં કહ્યું છે કે:—

જેમ આપણો પ્રાણ આપણને વહાલો હોય તેમ
જવ પ્રાણ વહાલો છે. જતાં પ્રાણિનો વધ કરનાર મોર
મૃત્યુ છે.

(૭) શ્રી રુદ્ર પરાશર સ્મૃતિમાં કહ્યું છે કે:—

જે પુરુષ પ્રાણિની દિ'સા કરીને તેનાં માંસપાંડુ પિ
વૃક્ષ કરે છે. તે મૂર્ખ મારા સુગંધીમાન ચંદનને જાળીને
ચાખતું પોતાના શરીરને લેખત કરે છે. (માટે યજ્ઞ તથા
વિશે ક્ષેત્રી જીવની દિ'સા કરવી નહિ.)

“ શ્રી જૈનધર્મન્યા સુવર્ણાંગ સ્તુ ” માં (માગધીમાય
કહ્યું છે કે:—

(૧) જાતી કુલના સુવર્ણાંગ સ્તુ એ છે કે, કલ્પિત જીવને કે
નહિ અને જીવદવા લેઈ પ્રધાન એવું વિવેકવન હોય તે

(૨) શ્રી જૈનધર્મન્યા સુવર્ણાંગ સ્તુનાં “ મર્દિભાણ ” મહામ
“ સુવર્ણી ” સ્તુતિને કિતરે કહ્યું છે:— ના દુ:ખમાં કહ્યું છે

હું સુખી ” આમ વચ્ચેની અને સ્વપચ્છન છે. જેમ હું તો
જીવ જીવે છું તેમ હું જન્મ જન્મે ચાલુને અનુભવન છે. આ

દુનિયામાં જન્મ ખામીને દિસારૂપ દુષ્ટત્વથી શું કરવા તારા અગૃહ્ય આત્માને જોખમમાં નાખે તત્પર રહે છે ?

“ મુસલમાન ” આદ્ય અકબરોમાં લખ્યું છે કે, — “ અકબર ખાદ્યાદ દર શુક્રાર રવિવારે, અદલ્તના દિવસે, પારસીઓ તો તીર-રાજનોગ્રસ્તના દિવસે, અને આખા ફરવરદીન તથા આવાં મહિનાનાં પવિત્ર દિવસોમાં માંસ ખીવકુલ ખાતોગ નહિં. ”

યાદી—આજે પણ મુસલમાનો “ સાલેકશરીઅત ” માંથી “ તરકીત ” માં પેસે છે. તો તરતજ માંસ ખાવાનું છોડી દે છે. વળા “ શવશ વોદરા ” એટલે જેને લોડીયા વડોરા કહે છે તેઓ પણ બિલકુલ માંસ ખાતાં નથી. અને તેઓ માંસ બ્રહ્મણ નહિં કરતાં દેવાથી “ નમાંસીયા ” અથવા “ નગોસીયા ” હજુ કહેવાય છે જેઓ વડોદરા શેડરમાં રહે છે.

“ હઝરતઅલ્લા ” સાહેબ ફરમાવે છે કે—તું પશુ પક્ષિઓની કમર તારા પેટમાં કરીશ નહિં. (અર્થાત્—પશુ પક્ષિઓને મારી તું આશ્રય નહિં.)

“ કુરાન ” સરીફમાં અથા તાલાએ ફરમાવ્યું છે કે, —અથાએ ચોપમાં જનાજરોમાં ફેટલાક બાર ઉપાડવા માટે પેદા કર્યાં છે અને અથા માટે તો જમીનને લંગતી વનસ્પતિ તથા અનાજ ઉત્પન્ન કર્યું છે તે તમે ખાઓ.

“ કુરાન ”માં સાદ જણાવે છે કે, —કાઈપણ પ્રકારનું માંસ ખાતું નહિં. તેમ છતાં માંસના લાભસુ જેઓ કુરાનથી અવગે માર્ગે ચાલી માંસનો ઉપયોગ કરે છે તે બદુજ ખોદું છે. વળા લોહી અને ફરતું માંસ, મોતથી મરે તેનું માંસ, કાઈ ઝર્નના નામથી મારવામાં

વે તેનું માંસ, ગળે ફાંસો દેઈ મારવામાં આવે તેનું માંસ, ધાત્રી ને તીર ગોળાથી મારવામાં આવે તેનું માંસ, પડવાથી મરે તેનું માંસ, અને ખીજા પ્રાણિના મારવાથી મરે તેનું માંસ, તમે બિલકુલ શો નહિં.

(આ ઉપરથી મુસલમાન ધર્મમાં માંસનો નિષેધ કરેલો છે.)

“ બકરીઘટ ”ના દિવસે બકરી નહિં મારવા કુરાનમાં ફરમાવ્યું છે, “ માંસ અગર લોહી મને પહોંચશે નહિં, પણ એક પરડેજ મારી પહોંચશે. ” આ દુનિયામાં પ્રાણિ માત્રના જીવ સરખા છે.

“ કુરાનમાં સૂરેઆન આમમાં ” લખ્યું છે કે,—જે પશુ પૃથ્વી ઉપર ચાલે છે અને જે પક્ષિ પાખોવડે જડે છે તે ખીજું કંઈ પશુ પશુ તમારા જેવાજ લોકો છે (મતલબ કે તેમને તેમનું જીવન પણ તમારા જેવું જ વહાલું છે.)

“ પારસીધર્મશાસ્ત્ર ” (જેતમાં શું જણાવે છે.) અમારો જરથોસ્તી ધર્મ એવો નેક છે કે, પશુઓને મારીને ખાવાં નહિં, અને જતાવરોનો શિકાર કરવો નહિં. તમામ જાતનાં પ્રાણિયોને નહિં મારવા અશો જરથોસ્તે કહેલું છે. વળી તેઓ સાહેબે “ ધર્મસ્તે ” મધ્યે એવો વિચાર જણાવ્યો છે કે,—

“ જેઓ આ દુનિયાની પેદાશ ઉપર દયા લાવતા નથી તેઓ વગર દયાના દેવો તથા દોજખી આદમીઓ છે. ”

“ જરથોસ્તનામાં ” માં લખ્યું છે કે,—કદી કોઈપણ જાનવર મોટું અથવા નાનું (ધરતું) થયું હોય તેને અથવા નાનાં ગચ્ચાંને, અથવા કોઈ પણ પ્રકારના જાનવર (જીવતા પ્રાણીને) મારવાની અને તેનાં ઇંડાં ખાવાની સાદ મનાઈ છે.

“શ્રિસ્તી ધર્મશાસ્ત્ર આદ્યબલ” માં જણાવે છે કે, તું કશું કરતો ના. અને તું મારી તરફ પવિત્ર રહેજે. વગરનાં અથવા મને તેરા પ્રયુઓને મારી તેનું કામ પશુ જાતનું માંસ ખાતો નહિ. પણ પૃથ્વી ઉપર જે બાઇપાસો અથવા કશું તને મેં આપ્યું છે તેનો તું ખોરાક તરીકે ઉપયોગ કરજે.

“હુસીયા” નામનાં પુસ્તકમાં જણાવે છે કે—ત્યારે તમે તમારા હાથ (વિનંતિ માટે) ઊઠાડી કરશો ત્યારે હું (દેવ) મારી આંખો તમારો તરફથી ખીછ તરફ ફેરવીશ. અને તમે વિનંતિ ઉપર વિનંતિ કરશો તોપણ હું ધ્યાન નહિ આપું. કારણકે (“તમારા હાથ પ્રાણને મારવાથી લોહી છુટાણ છે તે માટે.”)

માંસાહારની વિરદમાં અનેક વિધાન પુરાણીયન ઘટ્ટરોને નીચેનો અનિષ્ટ છે કે અવિષ્યમાં માંસના ખોરાકથી કાપડો નથી પણ રેશાપડો છે.

(માંસાહારના ગેરફાયદા)

- (૧) માંસાહારથી હાથ, અમાળ, અનિષ્ટ, વાતવિન મંદીવા અને પથરીનો રોગ થવાનો સંભવ છે. જે રોગો માંસાહારી કાનમાં વિશેષ થવામાં આવે છે.
- (૨) મરો, અનિષ્ટાર, વાહ, આંધળી, અને અર્ધાંગ વાગુના રોગોથી માનવદાર કોઈક સિવાય કશું પણ સ્વસ્થ થતું નથી.
- (૩) કાંઈકના રોગોને મરતું થતું જરૂર ટુકટન કરે છે તેમ જુવના રોગોને પણ કાંઈક મોટક મારી નથી મારવાની મદદ મુશ્કેલીને કારણે રોગ તે મુશ્કેલી થોડી મુશ્કેલી ઉતરે.

યોગ કરે તો ફરીવાર ઉત્પન્ન થાય આવે છે અને ઘણા ભાગે તે મરણ પામે છે. માંસ ખાનારા માણસો કુલી જાય છે અને શક્તિ રહિત બનતાં મિનિજન ગરમ થાય છે.

- (૪) હુકર (હુંડ) નું માંસ ખાવાથી “વાંકડીઆ કીરમ” શરીરમાં ઉત્પન્ન થાય છે અને ભવિષ્યમાં તેનું મરણ થાય છે. ગાય બેલનું માંસ ખાનારને લેબનના રોગ ઉત્પન્ન થાય છે એવું ડાક્ટર ટોલ સાહેબ જણાવે છે.

જયોતિષ.

(૨૧૬૫)

અંચ મંચને મેધવી, તે તો હતે વૃદ્ધ;
વળતે છે વસુધા વિરે, બોળા બનને બુદ્ધ.
ચંદ્ર નીચે ખાધવી, માતે વાર સુવાર;
ને દિન ભેજો કુપર, તે દિન વાર કુપર.
દરેક ગોષ્ઠરોગું દોઢ કસામ્નું હોય છે.

રિવશનાં યોગવીધાં.

રૂ.ની. જોખ. જોખ. ગુપ. ગુપ. સનિ.
હૃદિ. અપન રોમ લાભ મુખ મળ રાગ
ચળ રાગ રૂદિ. અપન રોમ લાભ મુખ
લાભ રોમ રાગ રૂદિ. અપન રોમ
અપન રોમ રાગ રૂદિ. અપન રોમ
રાગ રૂદિ. અપન રોમ લાભ મુખ
મુખ રૂદિ. અપન રોમ લાભ મુખ
રોમ રૂદિ. અપન રોમ લાભ મુખ
રૂદિ. અપન રોમ લાભ મુખ

રાત્રીનાં યોગવીધાં.

રૂ.ની. રોમ. જોખ. ગુપ. ગુપ. સનિ.
મુખ મળ રાગ રૂદિ. અપન રોમ લાભ
અપન રોમ લાભ મુખ મળ રાગ
રોમ લાભ મુખ રૂદિ. અપન રોમ
રાગ રૂદિ. અપન રોમ લાભ મુખ
લાભ મુખ રૂદિ. અપન રોમ લાભ
રૂદિ. અપન રોમ લાભ મુખ
મુખ રૂદિ. અપન રોમ લાભ મુખ

સવારના છ વાગતાથી ૧૨ કલાકમાં ૮ જોધરીયાં લોગવે છે

બાર રાશીઓ.

- (૧) મેષ. (૨) વૃષભ (વરળ) (૩) મિથુન.
(૪) કર્ક. (૫) સિંહ. (૬) કન્યા. (૭) તુલા.
(૮) વૃશ્ચિક. (૯) ધન. (૧૦) મકર (૧૧) કુંભ.
(૧૨) મીન.

દરેક રાશીઓના મુકરર કરેલા અક્ષરો.

રાશી	અક્ષરો	રાશી	અક્ષરો
મેષના—અ, લ, ઈ.	તુલાના—ર, ન.		
વરળના—ખ, વ, ઉ.	વૃશ્ચિકના—ન, ય.		
મિથુનના—ક, છ, ધ.	ધનના—ભ, ધ, ફ, ઢ.		
કર્કના—ડ, હ.	મકરના—ખ, જ.		
સિંહના—મ, ટ.	કુંભના—ગ, શ.		
કન્યાના—પ, ઠ, ણ.	મીનના—ક, ચ, ઝ, થ.		

(૨૦૮)

બારે રાશીઓના અક્ષરો ઉપરથી પાડેલા આઠ વર્ગો.

બિલાડો.	સિંહ.	કૂતરો.	સાપ.
ક ખ ગ ધ ઙ,	અ જ ન ઝ ઞ,	ટ ઠ ડ ઢ ણ,	ત થ દ ધ ન,
ઉદર.	હરણ.	ઘેટો.	ગરુડ.
પ ફ બ ભ મ,	ય ર લ વ,	શ પ સ હ,	ચ ઈ ઊ ઐ.

સમસ્ત જૈન આગેવાનોને અગત્યની અપીલ.

પ્રિય જંબુઓ !

નીચેની છેડી અપીલ આપે કૃપા કરીને આપના અંતઃકરણમાં ઉતારવા તત્તી લેશે, એવી આશા છે. કારણકે આપના જેવા સુધાનીએ પ્રત્યે સ્વસ્ત લેતોનો આધાર છે. અને તેમાંથી વર્તન થશે તો અચૂક જૈન અનુદય થશે એવી ખાતરી છે.

કન્યાવિકલ્પ અટકાવો !

જૈન જંબુઓમાં ઘણાં સ્થળે કન્યાવિકલ્પનો અધર્મનાં અધર્મ દિવાળ આલે છે. પોતાની વહાણમાં વહાણી પુત્રી કે જીને પ્રેમથી પાળી પોથી મોટી કરી, પચાસ સાદ વર્ષના જુદાને પૈસાની લાલચે વેચતાં સરખ આવતી નથી ? એ ખચિત ખેદ કિપ્પન કરનાર છે. આવું અધાર કન્યા કરતાં તેઓને જરા પણ કમકમાટી પણ છૂટતી નથી, મદાનનના આગેવાનોની સમક્ષ આવું કુર કાર્ય થાય, અને આગેવાનો ખાંખે પાટા ખાંખીને, કન્યામાં આંગળી તાંખી, બેસી રહે, એ કાંઈ જોડુ દિલ્લથીર થવા જેવું નથી. મરીખ મામ જેવી ખાર વરસતી કન્યા નિરાધાર અજમાને ખાસ વર્ષના જુદા સાથે તેનાં કસાઈ જેવાં આ ખાંખે પરજુલે. એ એક મોટીમાં દુઝાપો આપવા જેવો દેખાવ લામે છે. વગર ક્યારે ખાંખે જોડો દેશે વરકન્યાને મોટીમાં ફરવે

આ વિષય વારંવાર ધણા વિદ્વાન વક્તાઓએ આપ સન્મુખ ભાષણ
કારા કર્યું હશે છે. માટે કન્યાવિક્રય અટકાવશો! એવી મહારી સંપૂર્ણ
ખાતરી છે.

“ હિંદમાં વિધવાઓની મોટી સંખ્યા. ”

હિંદુ કોમમાં એક વરસની અંદરની વિધવાઓ ૧૦૦૦ એક
હજાર છે. જુઓ આ બાળકમની પેઢેલી મ્હોંઝાણ !

એકથી પાંચ વરસની અંદરની ૧૭૦૦૦ વિધવાઓ છે. એ
બાળકમની બીછ મ્હોંઝાણ.

પાંચથી દસ વરસની અંદરની ૬૪૦૦૦ વિધવાઓ છે. આ
બાળકમની ત્રીછ મ્હોંઝાણ.

દસથી પંદર વરસની અંદરની બે લાખ અને બાવીસ હજાર
વિધવાઓ છે.

એકંદરે પંદર વરસની એકંદર નાનીબાળ વિધવાઓની સંખ્યા
ત્રણલાખ મોટીય હજાર છે. આપ સારી રીતે જાણો છે કે આપણી
જેન કોમમાં પણ હજારો બાળ વિધવાઓ દરિગોચર થાય છે. માટે
કન્યાવિક્રય બાળકમ અને વૃદ્ધ વિવાહ (કબોડા કટ) બંધ કરશો?
એવી નમ્ર વિનંતિ છે.

“ બાળલગ્ન બંધ કરો. ”

—“ બાળલગ્ન ” એ શબ્દજર કંઈજો લાગે છે. બાળ સાથે લગ્ન
સંબંધ સંભવે નહિ. જે રિવાજથી શાંતિ, કામ અને કેશને (જગતને)
પાપમાત્ર કર્યો છે. જે બાળકો જન્મતમાં - દિવસ પાકવા જોઈએ. તે
બાળલગ્નના રિવાજથી જગતના કીડા સમાન નિર્માલ્ય થઈ, હતા ન

જેના ધરમાં મરણું થયું હોય તે બિચારી સ્ત્રીને તો રોવા કુટવામાંજ જાય છે. સ્વર બેસી જાય છે. છતાં કુટવાથી થતાં, માંદગી આવે છે તે ઘણી સ્ત્રીઓ તે પામે છે. પિછાણવાળી સાધારણ સ્ત્રીઓ જ્યાં મરણું થયું આવી ખોટા ખોટા લાંબા રાગડા તાણી, પ્રથમ મરી ગયેલા માયાદ કરી છાતીજ રહેતી નથી. આવા રિવાજ તુરત બંધ કરવા દલપતરામ કવિશ્વર સ્પષ્ટ શબ્દોમાં જણાવે છે કે,

માનવીઓ મરનારને નવી રોશોરે

રોયે લાભ નથી લવલેશ; ખાલી આંખો ખોશોરે.

આ શબ્દો ખરેખરા છે. રડવાથી લાભ નથી. માટે કિમ્મત રાખી બીજાઓને ધૈર્ય આપવામાંજ ખરું ઉદાપણ સમાયેલું છે. કાળ વાયેલાં બૈરાં રડવા કુટવાના જંગલી રિવાજથી મોટા ભાગે દૂર રહે છે. જે કાળે બનવાનું હોય તે બન્યા કરે છે તેમાં મનુષ્યનું નોંધ નથી. આનો ખરું છે કે, “કુદરત પાસે કરામત અને તગદિ પાસે તબદિર ચાલતી નથી.” જન્મ મરણ અહોનિશ ચાલે જ કરે છે. માટે “સંકટ સમયે સમયસૂચકતા રાખવી.” આ ઉપરથી દરેક સ્ત્રીઓને જાપાનની માફક કેળવશો કે જેથી બનિષ્પત્તિ પ્રજા પણ કેળવશો. સ્ત્રીઓને માંદગીના પ્રસંગે આજ્ઞારી માણસોને આરોગ્યતા કેમ સાચવવી, તેનું જ્ઞાન મળવું જોઈએ. ખુફી હવાન કાયદા સમજાવવા જોઈએ.

“ સ્ત્રી કેળવણીને ઉત્તેજન આપો. ”

દેશની ઉન્નતિનો મુખ્ય આધાર સ્ત્રી કેળવણી ઉપર ટકી રહે

છે. સ્ત્રી એ આપણું અસ્તુ અંગ છે. દાખલા તરીકે-ચરીરના બે અંગ-
બે પૈકી, એક નબળો હોય, અને જો તેને સુધારવા પ્રયત્ન કરવામાં
ન આવે; તો બીજા અંગને ધીમે ધીમે ખરાબ કરે છે. અને આખરે
તે ચરીરનો નાશ થાય છે.

અત્યંત સ્ત્રીઓને લેઈને આપણને કેટલું બધું સંકલ્પ કરવું પડે
છે. તે સંબંધમાં આપ સહુ સારી રીતે માહિતગાર છો.

હમ જેવા માંગલિક પ્રસંગે અત્યંત સ્ત્રીઓની હાજરી અને મૂર્ખાઈને
લેઈને, કેટલાક જંગલી મિથ્યાત્વ કુરિવાળોને આપણે નહિં છૂટકે લેઈ,
અલાવવા પડે છે. આ પ્રસંગે જો સ્ત્રી પુરુષ બન્ને કળવાપેલાં હોય,
તો નફામાં હાથકી ખરબોની અટકાયત થતાં; ચાલુ જમાનાને યોગ્ય
રિવાજો સેવેલાં ધર્મી દાખલ કરવાનું બને છે. કે જેમાં કરકસરથી ખ-
ર્ચનો બચાવ થાય છે.

સાબરદાસ ૨૫૪ સમજાય છે કે, દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, દાળ અને ભાવને
અનુસરીને ચાલવું જોઈએ. દરેક સ્ત્રી પુરુષોએ હવે જમાનો ઓળખતાં
શીખવું જોઈએ. પુરુષ વર્ગે ગમે તેટલો આગળ વધેતો હોય, તો પણ
જો તેનાં ધરમાં સ્ત્રી અમલુ હોય, તો તેનું પરિણામ સાફ આવરી
નહિં. કાન્સનો ખરડમ નેપોલિયન બોનાપાર્ટે જણાવે છે કે,

હું નેપોલિયન દેશને, કરવા આજ્ઞાદાન;

સરસ રીતે તો એજ છે, દયો માતાને ગાન;

માડીને જોડવા બે બગદા પૈકી જો એક ખરાબ હોય તો તે
માડીની જેવી હાલત થાય છે? ધરમાં પુરુષ રાજ્ય છે. અને સ્ત્રી પ્રધાન
છે. જો પ્રધાન કળવાપેલ ન હોય, તો તે રાજ્યની બાજુ બગડે છે.
આટલે સ્ત્રી કળવાથી ખાસ ઉત્તેજન આપવાથીજ દેશની, કોમની,

ભાગ-૭ મો.

સ્વર્ગસ્થ શેઠ લખમશીભાઈ નપુભાઈ
જે. પી.નું જીવન-ચરિત્ર.

‘ મુંગદના એક જાણીતા વ્યાપારી, સુલેહના અમલદાર ’ અને સ્થાનકવાશી જૈન કોમના અગ્રેસર શ્રીયુત લખમશીભાઈ નપુભાઈ જે. પી. ગઈ તા. ૨૩ જાન્યુ ૧૯૧૪ પોતાના માફુંગા ખાતેના અંગલામાં સ્વર્ગવાશી થયા છે. તેઓનો જન્મ સંવત ૧૯૦૩ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૩ ના રોજ કુમ્હ-ખારોડ ગામમાં થયો હતો. હોમની ખાર માસની ત્રણે હોમનાં માતાપિતા મુંગદ આવી રહ્યાં હતાં, જ્યાં થોડા માસમાં હોમનાં માતૃશ્રી ગુજરી ગયાં હતાં. ત્રણ વર્ષની ઉંમરે હોમને નિશાળે મૂકવામાં આવ્યા હતા, છતાં ૧૬ વર્ષની ઉંમરે મેટ્રી-કુલેશનની પરીક્ષા પસાર કરી હતી, એટલા ઉંમરે અને ચાલાક તેઓ હતા. હોમનું વલણ વ્યાપાર તરફ વધારે હતું, પરંતુ વ્યાપારને ખીજાવા માટે ખીજું બહોળું જ્ઞાન જરૂરનું માની હોમણે થોડો વખત કાલની ઓફિસમાં અને પછી ઇ. આઈ. પી. રેલ્વેની ઓડીટ ઓફિસમાં નોકરી કરી સારો અનુભવ મેળવ્યો હતો ત્યારબાદ માત્ર ૧૮ વર્ષની ત્રણે હોમણે વ્યાપારમાં શ્રીપદાવ્યું અને તે લાઇનને એવી જો ખીજવી અને શોભાવી કે તેથી વસકીર્તિ, ધન અને પ્રજાપ્રેમની હોમને પ્રાપ્તિ થઈ. મુંગદ, રંગુન, મોલમીન એ ત્રણે સ્થળની હોમની

કચ્છ-મુંદ્રા ખાતે પાંજરાપોળ બાંધવામાં મરહુમે ઘણી મદદ કરી હતી. કચ્છના મહારાજાઓથી પાસેથી ઝાંઝી કિંમતે જમીન મેળવી આપીને તથા પોતાની લાગવગથી મોટું ઉધરાણું કરી આપીને તેમજ સારી વ્યવસ્થા ગોઠવીને તે ખાતાને હેમણે નમુનારૂપ બનાવ્યું હતું.

મુંબઈના સ્થાનકવાસી જૈન મંથના તેઓ અગ્રેસર હતા અને ચીંચપોકલી ખાતે મોટી કિંમતનું કુસાદે બીડીંગ ધર્મક્રિયા માટે ખરીદવામાં મરહુમ શેઠ દામજીભાઈ લક્ષ્મીચંદ જી. પી. સાથે હેમણે આગેવાનીભર્યો ભાગ લીધો હતો. ઉપરાંત કચ્છમાં ફેટલીક જગાએ ધર્મસ્થાનકો બંધાવવામાં સારી મદદ કરી હતી.

“ મુંગાં પ્રાણીઓ પર ગુજરાતું ઘાતકીપણું અટકાવનારી મંડળી, ” “ લેડી નાર્થકોટ ઓફીનેજ ” “ ડિસ્ટ્રીક્ટ જેનીવોલંટ સોસાયટી ” “ સેનીટરી એસોસિએસન ” વગેરે પરોપકારીખાતાંઓના તેઓ ઉત્સાહી સહાયક હતા.

સંવત ૧૯૫૪-૫૫ માં પ્લેગના ભયંકર ગભરાટ વખતે હેમણે પ્રજા તથા સરકારની ઘણી સારી સેવા બજાવી હતી. ક્વૉરેન્ટાઇનના કાનુનની સખતાર્થ ઝાંઝી કરાવવામાં, પરેલ ખાતે સાર્વજનિક પ્લેગ હોસ્પિટલ બોલવામાં, ચીંચપોકલી ખાતે જૈન હોસ્પિટલ બોલવામાં, કુત્યાદિ કામોમાં પૈસાથી તથા જાત મહેનતથી હેમણે ઘણા સારા ભાગ લીધો હતો.

સંવત ૧૯૫૪-૫૫ માં પ્લેગ વખતે મુંબઈ

સંવત

મરહુમ શેઠ

શ્રી. ગા. દુધાગા

ગાંધીનંદન

વેપારીઆવમને કરે

બનાવના

મન

ગાંધી

માદ કરવા કબુત્રી દર્શુ દર્શુ, તેમાં પોતે સારી રકમ બરીને ખીનજો
પાસેથી રકમો બરાબરા પ્રજ્ઞ મહેનત લીધી હતી.

ચુનીશીપત્ર દારપોરશનના પ્રતિનિધિ તરીકે તથા મુંગદના
પોરેકરની બાઉ ઓફ રીજના સન્નાસક તરીકે પણ તેઓએ તારીફ
સાથક કામ કરી પતાવ્યું હતું. એવનું ૧૯૪૧માં સેક્સના એક
વપર તરીકે લેમની પસંદગી કરવામાં આવી હતી અને ૧૯૫૧ માં
‘જરૂરી ઓફ પીસ’ (સુલેહના અમલદાર)નો માનવંતો ખીનજ
સરકાર તરફથી લેમને એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો; તથાપિ
મરદુખ ધણી ન સાદા અને મુનપાનની દરકાર વગરના હતા. વેપારી
કોનેકને લીધે લેમને ધણીએક જોઈક રોકા કંપનીઓના ટ્રિસ્ટર
બનવાનું પણ માન મળ્યું હતું.

મરદુખ, કમ્પો પીસા ઓફરાગ (સ્થાનકસમી) યાનિના અમેસર
હતા અને લેમના સબને બાબી યાનિ માનવંતક ફણી બેતી હતી
હાલકા હાનુનની આખનમાં તેઓને લેમની સલાહ અને મદદની વરર
માની તેમને તેઓ તે ધણી પુણીથી આપના અને તેથી નકામ
ખર્ચ અને જવડાઈથી સુદા અમલ પામતા.

લેમની કામમાં અમેસર ફેગણી બેતાર પડેલા નર તેઓ ન
હતા અને અમેસર ફેગણી સંજોથી સોલેના બેટા વડેને ફર કમ્પો
કે રોકે લેમને પાનતાર પણ તે ન નર હતા. લેમના પુત્ર બી
વેલકા ૧ રોકો : R. ૩ ૧. ૧. R. ૩ તેઓ હાલ સંજોની રોકે
આવલી હીલકા રોકે અને રોકે રોકેની પેરીના આવીને હાલ
કે તેઓ જવ મરદુખ રોકે અમલ તેમજ હાલના નાનકું પુત્ર
પરે છે અને રોકે પાન ગમ્મ નારી રોકે રોકે છે.

મેજરીને આગળ વધવા માટે. માંગરોલમાં એક જાણીતી વેપારીની
 પેસીમાં હું પણ રથી નોકરીમાં જોડાયા હતા. ત્યાંથી પોતાની જાત
 મહેનત ખેત અને શુદ્ધિજનનાં સાધનોએ, માંગરોલ છોડીને “દેશાટન”
 ખેડિત મિત્રતાય” એ વાસ્ત્યાનુમાર પરદેશગમન કર્યું અને કુમાત મુંગઈ
 કલકતા જેવા વર્તમાનમાં પ્રખ્યાત અને બોહોળા વેપારમાં ધીકતાં
 મયદમાં રથાપ્ત થયું. પોતાની લાઘવ વધારવા માટે દુકાનો ખોલી
 અને કમીશન એજન્ટનો ત્યાં ચોખાનો વ્યાપાર શરૂ કર્યો જેમાં
 બામ્બેરીની સાનુકૂળતાના ચોગે સાફ પાસું મળ્યું વેપારમાં વૃદ્ધિ થતી
 ગઈ, જેમ જેમ વૃદ્ધિ થતી ગઈ તેમ તેમ ઉત્સાહ, તથા પ્રમાણિક-
 પણાના ગુણોએ કરી રંગુન, ચીંગામ. અંકીયાંગ વગેરે ગામોમાં માણસો
 મોકલી ચોખાનો વેપાર બોહોળા પ્રમાણમાં એટલે સુધી વધાર્યો કે
 એકથી દોઢલાખ ગણી એકી વખતે મુંગઈમાં ભેગી કરવાનું સામર્થ્ય
 પ્રાપ્ત કર્યું, આવી રીતે જાહેરમાં સારી રીતે એક જગતરસ્ત પ્રખ્યાત
 નામાંકિત વ્યાપારીની ગણતરીમાં પોતે આવ્યા. એ પ્રમાણે દુકાનોની
 જમાવટ ૬૬ કરી મુંગઈમાં સં. ૧૯૫૨ની સાલ સુધીમાં ચથારચિ
 વેપાર-ગેજમાર વધારી પ્રારબ્ધવચાત દ્રવ્યની પણ સારી પ્રાપ્તિ કરી
 લીધી. એજ વરસમાં આ પુરવઠે પૂર્વના શુભ સંસ્કારોના ઉદ્વયને
 પરિણામે પોતાના આત્માના કલ્યાણ અને પરભવની કમાઈ કરવા
 તરફ હૃદયમાં કબી પ્રક્ટી આવી તેથી ચં. ૧૯૫૩ ના વર્ષમાં પોતાના
 પુત્રો તથા જુના મુનીમોને દુકાનનો વહીવટ સોંપી દારમ થયા એટલે
 હવે નિવૃત્તિ-મર્ગનું શરૂઆત કરી. પોતાના વતન-માંગરોલમાંજ બાકી
 રોજ-જીવન પસંપકાર આત્મચિંતન તેમજ ખીર્ત ધાર્મિક ખાતાંઓ
 તરફ વૃત્તિ પરાયણ રાખી દ્રવ્યનો સંરૂબ્ય કરવામાં વ્યતિત કરવા
 ૬૮ સંકલ્પ કરી મુંગઈ છોડી માંગરોલ આવ્યા.

વેપાર રોજગારની લાઠિ તરફનું પોતાનું વાતપ્રસ્થપણ
 (Retirement) ગૃહણ કર્યા બાદ પોતાના સંકલ્પ મુજબ માંગરોજ
 પાંચરાપોળ ખ તામાં નિરાશ્રીત વણિકખાતાં, વીગેરે જાહેર સંસ્થાઓમાં
 યથાવશિષ્ટ સારી નાણાની રકમ મદદમાં આપી આ સમયમાં જ્યારે
 મુંબઈમાં પ્રસિદ્ધ મદારાજ શ્રી અમ્લાવરમલજી પધારેલા, તેવી રીતે
 અન્ય મદારાજશ્રીઓ પધારે એવી શુભ ધારણાથી રૂ. ૧૧૦૦૦)
 જેવડી રકમની પુંડમાંથી લાખ એક રૂપીઆની કીંમત મુધીનો અંગ્રેજી
 ચીય પોસ્ટલીમાં ધાર્મિક-સ્થાનક માટે ખરીદ કર્યો. આ કાર્ય માટે
 જે કે કે દ્રશ્યીઓ દત્તા જેમાં પોતે તે પંક્તીના ૧ હોઈ જોખમ માથે
 લઈ સાદસ ઉપાડી તે કાર્ય સિદ્ધ કર્યું છે. જે કે આજે એજ અંગ-
 રાજાના જન્મનાં ઉપવા ૩ વણ લાખની કીંમતથી માંગણી થાય છે.
 નાણા રીતે દુન્દેલી વિચારેથી દરેક કામ તેઓશ્રીએ કરેલાં છે. ખરે-
 ખરે આનાં નગરનાં-વર્તમાન કાળમાં હવે પછી કલ્પન થવાં એ તો

યાચક ગમે તે નાત, જન કે વર્ગનો હોય તેને કાંઈપણ તકાવત કે
 અંતરે સંખ્યા વિના નિર્યાત પ્રમાણે તેવા લાચારીને નાણાથી, વસોથી,
 અનાજથી સંતુષ્ટ કર્યા અને એટલે સુધી કે ઠાઠમાં મુજતા મરીબોને
 દરેકને માંચુસ દીકરો શરીર ઉપરે જોડવા માટે મુજોઈથી ખાસ ચાદરોની
 માંસડી મંગાવી આપી. ને યોજના કરી આપી. ચાદરોની બક્ષીસ
 કરી હતી. માંગરોળમાં પોતાની વધિક માતિનો કાંઈપણ મરીબ લાચાર
 આવે તો તેને બોજન માટે એક વીસી બોજનગૃહ બોલી આપ્યું.
 એ મદાન કાર્યે યોજવામાં પણ પોતાનો મુખ્ય અમેસર ભાગ હતો.
 તે માથે તેરી મદદ પણ કરી મરીબોને મદદ નમાડવામાં આવતા.
 આ ૧૯૫૬ના દુકાળમાં નદી-નાળાંઓનાં પાણી પણ સુકાઈ ગયાં.
 હતાં અને અત્યંત પાણીની તંગદસ્તી હતી ત્યારે માંગરોળથી ૪ માઈલ
 દૂર આવેલી “નોલી” નામે નદી છે. તે ઉપર એક પુલ તૈયાર કરા-
 વતા છંછા પ્રક્ટી કારણકે એ રસ્તાનો નદી ઉપરનો ભાગ થડા એટલો
 ઓછો દુર્લભ અને કષ્ટકારક છે કે જ્યાંથી દમેસાં સંખ્યાબંધ ગાડાંઓની
 આવ જતા ગીરમાંથી લાકડાં ભરી લાવે છે. તેથી થયાં કરે છે. અને
 આવા બર્બર વખતમાં જળદોને દદ ઉપ્રાતનો બોજને તાણીએ દુધટમાળ
 ઉપરથી પસાર થવું પડે છે જેમાં અસાધારણ કષ્ટ મુઝાં આણીઓને
 પડે છે. તેનું નિવારણ થઈ જશે. એ ગોદું ધર્મનું કામ છે તે સિદ્ધ
 કરવા માટે મુજબના મુખસિદ્ધ થીમાન રોડ દીનસાહજ પીટીટ વગેરે
 ધનાદય-પ્રતિષ્ઠીત ક્યાળુ ચકરથો પાસે પોતે વાત નાંખી હા પડાવી.
 જે કાળમાં પોતેપણ વધારાકિત સારી રકમ ભરી આપી પૂલ બંધા-
 વવાનું કામ આરંભ્યું. જનને દેખરેખ મળી. પૂલ બંધાઓ જે આજે
 અત્યંત ઉપયોગી મનુષ્ય તેમજ જનવચે બને માટે થઈ પડ્યો છે.
 નબલ વરસમાં મરીબોની રાજી ઉપાડી હતી.

મરહુમ શેઠ જો જો કે અંગ્રેજ કોળવણી લીધી હતી તેપણ
તેવી કોળવણી લેનારા વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તેજન અર્થે માંગરોળ, ધોરાજી,
રાજકોટ, ગોંડલ, જામનગર વગેરે શહેરોમાં સ્ટોનરશીયો આપી.
ઉત્સાહની વૃદ્ધિ કરી, વિદ્યાર્થીઓના અંતઃકરણની આશિષ પ્રાપ્ત કરી
ચૂક્યા છે. અત્રે માંગરોળમાં અંદર ઉપર વસવાવાલી ખારવા વર્ગની
જાતના ખલાસી લોકોના છોકરાંઓને ૨ માસની ચાલી માંગરોળમાં
નિશાળેથી કોળવણી લેવી એ કષ્ટદાયક તેમજ સ્થિતિમાં પણ સામાન્ય
જેથી તેવા લોકોને ખાસ લાભ મળે એવી અને કોળવણીને ઉત્તેજન
આપવાની પોતાની ઉચ્ચભાવના સાથે અંતરગત ધાર્મિક લાગણીને
લીધે અંદર ઉપરજ એક નિશાળ ખાસ ખારવાઓ માટે જ ખોલ
આપી. અને તેમાં માસ્તર વિગેરે નિભાવણી માટેની યોજના કરી
એક સામાન્ય ફંડ પોતાનાંજ નાણાંથી કરી આપ્યું તે હજી ચાલે છે.

મરહુમ શેઠને પોતાની જ્ઞાતિ તથા ધર્મ બંને માટે બહુજ
અભિમાન ગૌરવ હતું. એટલે સુધી કે બાહારગામ જાલાવાડ વગેરે
મુલક તરફ પોતાના સ્થાનકવાસી ધર્મ પાળનારાં પુરુષ-સ્ત્રી વર્ગને
ઉચકા તરીકે ચોક્કસ ગૃહસ્થ મારફત નાણાંની મદદો કરેલી છે. કેટ
લીક વિધવાઓ માટે હાંદગી પર્યંત ચાલી શકે તેવી રકમની ગવર્મેન્ટ
નોટો તેણીને નામે ચડાવી આપી છે. એ રીતે પોતાના ધનનો પરો
પકારી ધર્મનાં કાર્યોમાંજ જોડે ઉપયોગ કર્યો છે તે અમર છે. કેમકે
તેવી મદદ લેનાર દરેક માણસ ધર્મ-ક્રિયામાં કાયમ રહે અને મર
હુમના કલ્યાણમાંજ આશિષ આપ્યા કરે છે જે આ જીવ સા
પરભવની કમાઈ પોતે તો પ્રાપ્ત કરી ચૂક્યા છે.

મરહુમની કુટુંબ વતસલતા માટે દૂર દૂરના સગા સંબંધમાં જેઓ
રીજ છે તેવાં તેમજ નિરાશ્રીત વિધવાઓ માટે પોતે જાતે નાણાં

રૂઢી આપી મદદ કરેલી ઉપાંત, કુટુંબની કાંઈ વિધવા માટે ચોક્કસ
 નાણાંની રૂઢી જુદીજ કદાવી છે. એટલા ઉપાંત-કુટુંબ કે જાતિ
 સિવાય જાહેર સંખ્યાવિત્તે તે પ્રસિદ્ધ પણ હોય છતાં રોકાણનો ધુમ-
 રાનની સંખ્યાવત-પણ તેમજ દરજ્જા એટલે દલી-તેવા કાંઈ અપાયક-
 ખાનગી-ગૃહસ્થાને પેર, જેટલે તમામ યોગ્યેષુ પ્રદેશમાં નાણાંની
 પોતાનો દાંષ જરૂરપણ સંદેશો નથી બેઠે સારી રીતે દાંષો છે.
 સમય-પરોપકાર-સ્વદસને કર્યા છતાં પોતા પાછળ રા. ૨૦૦૦૦)ની
 રૂકમ ખાસ તેજાજ શુભ દાંષ માટે જુદી દારેલી છે. આ પ્રકારે જે
 પ્રદેશ અસાધારણ રૂકમનો અર્થ આવે પાર્શ્વિક-પરોપકારમાંજ કરેલો
 છે. એ તેમજની દુનિયાની કીર્તિમાં વિશેષ કહેરો દે છે. અસ્તુ !

શુક નેમચંદ્રમાધ ધર્મચૂલ્લ દના ને દાંષે સ્વધુઓની બક્ષિ-
 એવા કરવામાં કદાજી અને જલ્લાલી દતા. અર્ધ પ્રદા નહતી. એટલે
 ઉર્ધ્વ ધણાં પરસાનું જેણે પોતાનું જીવન લગભગ ધર્મ-પનાયણ શ્વિ-
 માંજ બક્ષિન કરેલું એને શુભ પરિણામે શ્વિ થતાં થતાં એકવાર
 થતાં થતાંજ પોતાના કણુબંધુર દેદનો ત્યાગ કર્યો છે.

અતઃ એક સદ્ધર્મી અદાદવ નર રતના વિરોધથી સંધ નેમજ
 યામને અરસાને યાવ દિનાં આમદ નથી છતાં દવે આપે સપ્ત
 દંડીયું કે દુર્ગત્ય રાંડના આત્માને નિર્મલસ્ત્રી શાંતિ બેઠે અને
 નેમના પુત્રો પણ પીડાયા દેક શુભ વિચારોને અનુમતી દુનિયામાં
 વસે અને પોતાની કીર્તિમાં જણાવ શ્વિ કરી મરજી નિવરો !

જોષપુરના કેટલાક સ્વધર્મીઓના નિર્વાહાર્થે દરમદિને પોણોસા રૂપિયાનો ખર્ચ ઘણા વર્ષથી કરવામાં આવે છે. અને તે સ્વધર્મીઓ નિરંતર સામાયિક, નવકાર મંત્રના જાપ આદિ ધાર્મિક અનુષ્ઠાન કરે છે. આવીજ પ્રવૃત્તિ રતલામ, અજમેર તેમજ અન્ય હુદ્દાન ઉપર ચાલુ છે.

ઉપર દર્શાવેલાં ધર્માદાનાં કાર્યો હરહમેશ ચાલુ રહે એવા હેતુથી શેઠ સાહેબે પોતાના સ્વર્ગવાસ પહેલાં પોતાના બીલમાં રૂ. ૬૦૦૦૦) જેવડી ગંજવર રકમ ધર્માદા ખાતે કાઢી છે.

તેઓના સ્વર્ગવાસથી આપણી કામમાં ઘણી મોટી ખોટ પડી છે જે કોઈ રીતે પુરાય તેમ નથી.

મહુમ પોતાની પાછળ ચાર પુત્રો અને બે પુત્રીઓ મુદી ગયા છે. સાથી મોટા કુંવર શ્રી ધનસ્યામદાસજી છે. તેમનાથી નાના કુંવર શ્રી મગનમલજી સાહેબ છે કે જેઓ કોન્કરન્સના ઓનરરી સેક્રેટરી છે તેમજ અજમેરના ઓનરરી મેજસ્ટ્રેટ અને મ્યુનિસીપલ કમીશનર છે. તેમનાથી નાના કું. મગનમલજી તથા પ્યારેલાલજી છે. ચારે ભાઈઓ બેલ્ગુજ ડાયક છે. જેઓ પોતાના સ્વર્ગસ્થ પિતાશ્રીનાં પાર-માર્થિક કાર્યોનું નિયંત્રણ કરતા રહી તેમની કિજવળ કીર્તિમાં ઓર વધારો કરે એમ અમારા મનોભાવના છે.

અનંતરમાં અમો કચ્છીએ જાંએ કે મહુમના અમર આત્માને શાશ્વત શાન્તિ મળે.

धर्मात्मा शेठ श्री अमरचंदजी साहेब.

पीतळीयाजी-रतलाम.

श्री साधुमार्गी जैन संघना जाणीता.

आगेव न गृहस्थ.

“શ્રીમાન શેઠ અમરચંદ્ર સાહેબનું સંક્ષિપ્ત જીવનચરિત્ર.”

(લેખક:—ગૌરીશંકર આશોરરામ કવી—અમદાવાદ.)

રેતલામના જાણીતા ધર્માત્મા શ્રીમાન શેઠ અમરચંદ્ર સાહેબ પોતાના ધી સાધુભાઈથી જનસમાજમાં એક નામાંકિત પુરુષ ધર્મ ગણા છે. જેઓએ માત્ર એક વખત આ સંખી ચક્રચતો પરિચય કરેલો છે. તેઓ પશુ તેમની વિદ્વતા, ન્યાય દ્રષ્ટી, જીવનદયા, અને વિનયશીલ વર્તણૂકથી જીવોની મુક્ત કરે પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે તથા તેઓના હૃદયમાં એ શાશ્વત શેઠની છાપ જેવીને તેવી વિદ્યમાન છે.

શ્રીમાન અમરચંદ્ર સાહેબ ધાર્મિક જાળતોમાં જેવા મેઢ અને મુખસિદ્ધ હતા તેમજ નૈતિક અને સાંસારિક કાર્યોમાં પશુ તેઓથીએ અત્યંત ઉચ્ચના પ્રાપ્ત કરેલી હતી. આવા નરરાતનું જીવનચરિત્ર જાહેર ધાય તો તે અત્યંત ઉપયોગી અને લાભદાયક નીવડે એ નિઃસંશય છે, પરંતુ દીલગીરી માત્ર એટલીજ છે કે તેઓથીનું સંપૂર્ણ જીવનચરિત્ર ન અગવડથી તેઓથીના કુમાર સાહેબ તરફથી હાથનાં લખેલાં હોદી કાગળોમાં ઉપરથી મળી આવેલી કેટલીક જાળતોને આધારે આ મેટામ જીવનચરિત્ર સમાજ સેવાનાં રજુ કરવાને લખવામાં આવ્યું છે.

શ્રીમાન શેઠ સાહેબ અમરચંદ્ર પીતગીવાળના પિતા વરદી-ચંદ્ર પિતંગીવાનું નિવાસ સ્થાન તાલમામ હતું. તે પશુ તે જામનદ

એક આગમરૂપે અને પ્રતિષ્ઠિત શ્રીમંત વર્ગમાં ગણાતા હતા. તાલ-
કાળ એ આગવા દેશના જ્ઞાતરા ગુણાનું મુખ્ય અને પ્રથમ શ્રેણીનું
આમ છે. જ્ઞાતરા ગુણમાં શેઠ વરદીયંદળની કીર્તિ સુપ્રસિદ્ધ છે.
અને સરકાર દરબારમાં પણ તેમનું નામ પ્રતિષ્ઠિત પ્રતાપી પુરુષ તરીકે
પ્રદર્શનું છે તેમના પૂર્વજો મેવાડ દેશના કુમ્હલગઢના રહીશ હતા.
તેઓ તેઓ તાલકામમાં કેમ આવી વસ્યા અને તેમનું 'પિતૃનીયા'
ગૌરવ આથી પડ્યું તે સંબંધી કેટલીક લોકકથા અને જણાવવાની
આવશ્યકતા છે.

મેવાડથી વરદીયંદળના વડીલો મેવાડમાં રહેતા હતા. સારે
સમયમાં એક વખત લગભગ જંગમવાથી તોપીના ખનાવટમાં પિતામની
વર્ણી જરૂર પડી. જેથી મહારાણા સાહેબે તેમને સર્વ ક્ષયોથી બની
કાઢે તેટલું પિતામ એકદું કરવાની દરમયાન કરી. પરંતુ સાતતી થકા-
બને હાથે જકાર માનથી પિતામ આવી શક્યું નહીં અને શહેરમાં
તેટલું હતું પણ નહિ. જેથી મેવાડએ દેવીનું આરાધન કર્યું. જગત-
જગતની જગત નીકળતી જગતની જગતની દેવીએ પ્રસન્ન થઇને પિતામની
જાણુ પ્રગટ કરી. મહારાણાને તોપીના કાર્યમાં કસોટ મળી. અને
તે સારે સંક્રાન્તિ પણ હતું સ-સુખે સંતોષકારક વિજય મેળવ્યો.
પરંતુ સમયરૂપે જરૂરે મહારાણાએ મેવાડની સારી કદર કરી તેમને
'પિતૃનીયા' તે કલકાળ આપ્યો-સારથી તેમના વંશને પિતૃ-
નીયા રહેવાના.

કલકાળે આ વંશનાં શેઠ વીરાડ મેવાડ સુધી કીર્તિ
પ્રદર્શનમાં આવ્યા. વરસા. અને ત્યાં તેમને અષ્ટ સદસી આવી અને
તેઓ તેઓ તાલકામને કાર્યને પિતૃનું
તેમને તે તાલકામને કાર્યને

જેન શ્રીયુત્ત રોક માલેકચંદ્રને પોતાની સુવર્ણ રથાવર જંગમ ગિલ-
કતના વારસે કરાવ્યા. આ રોક ધણી ઉદાર ધાર્મિક, અને કપાળ
દોવાથી તેમણે ચારે જાણુએ પોતાની પ્રગટ દીર્ઘિ દેલાવી. અને
રાજ્ય તરફથી પણ સાદું સન્માન મેળવ્યું. તેમને ત્રણ પુત્ર રત્ન
દત્તા. (૧) હીરાચંદ્ર (૨) રત્નવાળ, અને (૩) વરદીચંદ્ર આ-
પણી આખ્યાયિકાના નાયક અમરચંદ્ર તે શ્રીયુત્ત રોક વરદીચંદ્ર-
છના સુપુત્ર છે.

રોક વરદીચંદ્ર સાધુમાર્ગે જનધર્મના દૃઢ અનુયાયી હતા.
અને વ્યાપાર રાજગારમાં પણ તે ધણી કામેલ હતા. તેમની સાદસિક
આપાર કોચલતાને પરિણામે તેઓ તાલકામ સીવાય રતલામ, આ-
ચર, અને અન્ડસોર આદિ જગ્યાએ પોતાની યાખા દુકાનો રચાવી
ચર્ચા કરતા. તેમના સુખકામ રતલામ નિવાસી મુરસિદ રોક હરકા-
છ રત્નમદાસજીના પંડના રોક હેમરાજજી મુજોતની કન્યા સાથે
થઈ હતાં. આ કન્યા ધણી સુશીલા, અને જુદિમતી હતાં. તેમનાજ
ઉદરથી આપણા ચારિત્ર્ય નાયક રોકજી અમરચંદ્રજીના જન્મ વિક્રમ
સંવત ૧૯૦૦ ના ચૈત્રવદી ૧૩ ના રોજ થયો હતો. જન્મનારના
પૂર્વના પુલ્કમય સંસ્કારથી આશંકત થઈને રોક વરદીચંદ્રજીએ પુત્ર
જન્મ મહોત્સવ બારે સમારોહથી ઉજવ્યો હતો. રોક સાહેબ આમ-
રચંદ્ર જયપજીજી અંચળ, ઉત્સાહી, તથા વિવાદોષી હતા. તેમણે
ન્હાની ઉમરમાં પોતાનો વ્યાપારોપવેગી વિધાન્યાસ સમાપ્ત કર્યો
હતો. સંવત ૧૮૦૧ ની શરૂઆતમાં તેમનાં માણી સ્વર્ગવાસી થવાથી
તેમનું વિદેય નિવાસસ્થાન તેમની નાનીછત્રુ મામ રતલામ બન્યું
હતું. રોકજીને વિધાન્યાસ પણ આજ આજને હતો. ને વખતે રત-
લામમાં પતિ મૃત્યુને પ્રમાણ દોવાથી રોકજી પણ પોતાના સદચરો

સાથે મંદીરમાં પૂજન અર્ચનાદિક કરવા જતા. પરંતુ સ્વાભાવિક રીતે જ શેઠ બહુ વિવેકી હોવાથી અને તેમનાં ઉત્પાદ બુદ્ધિની પ્રમુખતા હોવાથી સત્યાસત્યનો નિર્ણય કરવાને તે બહુજ આતુર રહેતા હતા.

સંવત ૧૯૧૧ ની સાલમાં પૂજ્ય જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ ધર્મદાસજી મહારાજના સંપ્રદાયના પંડિતરાજ મુનિશ્રી કનીરામજી મહારાજ તાલગ્રામમાં પધાર્યા તે વખતે શેઠ સાહેબ પણ ત્યાંજ હતા. મુનિ-મહારાજનું આગમન સાંભળતાં શેઠજી તેમનાં વંદનાર્થે આવ્યા. ત્યાં અનેક પ્રકરના સંવાદરૂપી પ્રશ્નોત્તર અને તત્વા તત્વનો નિર્ણય કરવા લાગ્યા. શેઠજીની પ્રબળ ઉત્કંઠા, તથા ચતુર્યતા જોઈ મુનિમહારાજે પણ તેમને ભિન્ન ભિન્ન પ્રકારનો ખુસાસો કર્યો. અને સત્યધર્મનું સ્વરૂપ સમજાવ્યું. શેઠજીએ તરતજ સત્યધર્મનો સ્વીકાર કર્યો. અને પોતે મુનિશ્રીના મતને સંનમત થયા. આ વખતે તેમની ઉંમર ૧૧ વર્ષની હતી. અને તેમણે સાંસારિક અભ્યાસ પૂર્ણ કરી દુકાનના કાર્યમાં પણ માયું મારવા માંડ્યું હતું.

શેઠજીનો પ્રથમ વિવાહ સંવત ૧૯૧૩ ની સાલમાં રતલામ નિવાસી શેઠ જરમજી ગાંધીની કન્યા સાથે થયો હતો. પરંતુ તે યોગ્ય વખતમાં યુવરી જવાથી સંવત ૧૯૧૯ ની સાલમાં શેઠજીનાં દ્વિતીય રૂઢ શ્રીયુત જવેરચંદજીનાં પુત્રા જગદાવ કુંવરભાઈ સાથે થયાં. આ માઈ ઘણું હિમ્મતવાન બુદ્ધિશાળી, અને ધાર્મિક વૃત્તિવાળાં નારી હતાં.

નાની ઉમરથી લઈને આજત્રગી શેઠજીએ પિતાશ્રીના મદદનીશ રીતે દુકાનનું કાર્ય ચલાવ્યું તે દરમ્યાનમાં શ્રીમાન્ શેઠ વરદીચંદ-જીએ પુત્રની પાકી બુદ્ધિ અને કાર્ય કુશળતાથી ખુશી થઈ સં. ૧૯૧૬ ની સાલમાં રતલામની દુકાનનો કુલ કારોબાર સોંપ્યો. અને ત્યારથી

શેઠ અમરચંદ્રજીએ તે દુકાનનો આજ રીઝારી પિતાને પગલે પગલે ચાલો, એવી કુછળતાથી કાર્યવાહી ચલાવી કે અસ્પષ્ટ સમયમાં તેમને જીવદાર, અને વિપુલવશ વિસ્તાર પામ્યો ધીરે ધીરે તેમની પ્રગાઠ મુદિ સલ નિષ્ણ, અને બપહાર દક્ષતાનો પ્રભાવ સર્વ વ્યાપારી વર્ગમાં એટલો મધી વધી પડ્યો કે વ્યાપાર સંબંધની કમિટીની મંજુરીનું કાઈ પણ કાર્ય થીમાન શેઠ અમરચંદ્રજીની હાજરી સીવાય થતું નહિ.

જાતિ બીરાવરીમાં પણ શેઠ સાહેબનો પ્રભાવ ઉચ્ચ દરજ્જાનો હતો. અને ધર્માક મુસ્કેલી બર્ચા કામોનો નિકાલ પણ તેમજો સરલતાથી કરી આપ્યો હતો. જેથી જાતિ ગજો તથા સરકાર દરબાર તરફથી શેઠ સાહેબને જાતિપંચ તરીકે નિમવામાં આગ્યા હતા. જાતિ પંચાયતમાં દાખલ થઈને પણ આ બધા દૃઢ્યના દયાંજી શેઠે અનેક નરનારીઓનો બારે મુસ્કેલીમાંથી ઉદ્ધાર કર્યો હતો. થીમાન શેઠ સાહેબે જાતિ પંચાયતમાં આપેલા ચુકાદાઓની મ્હોટા, મ્હોટા હાકોમે એ પણ મુખ કંઠે પ્રસંસા કરી છે.

ધાર્મિક વિષયોમાં શેઠ સાહેબની જાતિ ધણજી ઉચ્ચ પ્રકારની હતી. હમેશાં તેઓ નવું જ્ઞાન મેળવવાને હિત્તુક રહેતા. જ્ઞાનશક્તિ કરવામાં તેઓ એટલી બધી કાળજી ધરાવતા, કે જ્યારથી તેમને સત્ય ધર્મની પ્રાપ્તિ થઈ, ત્યારથી તે પોતાનો ધજો ખરો વખત સરચુરના સમાગમમાં જીતાવતા હતા. શુરસમિયે તેમજો અનેક સદ્ગુણોનું અધ્યયન કરેલું હતું. તેમનું મંથાવસોકન અને શાસ્ત્ર અવલુ તદન જુદાજ પ્રકારનું હતું. બીજાઓની આશક પાનાં આડાં અવળાં ઉપડાવી પોષડીયા જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી, પોથીમાંનાં રીંગણાં જેવું નડોતું. તેઓમાં જે જે અંધ વાંચતા, અને જે જે શાસ્ત્રાદ્ય અવલુ કરતા તેને તે બરાબર ધ્યાનમાં લેતા, અમુક વામ અમુક જગ્યાએ જ કેમ

આવ્યું ? તેનો તે જગ્યા સાથે શો સંબંધ છે ? શો આશય છે ? અને કેવા પ્રકારનું વાક્ય છે ?—આદિ—અનેક પ્રકારના લોભ-વિલોભ હેતુ, ન્યાય, દષ્ટાંત, તર્ક, વિતર્ક વગેરેથી તેનું સરલતા પૂર્વક સમાધાન કરતા. તેમ છતાં ન સમજાય તો ગુરૂ અને અનુભવી આચાર્યો પાસેથી તેનો ખુલાસો મેળવતા. આથી તેમનું અનુભવ જ્ઞાન એટલું બધું વધી ગયું હતું કે કોઈ કોઈ વખતે તે ઘણા કઠણ અને ગુઢ પ્રશ્નોના ખુલાસા સરલતા ભરી રીતે આપીને જનસમાજને અજ્ઞ-યશ્રીમાં ઉતારતા.

રતલામ સંઘની ધાર્મિક જ્ઞાનની અભિવૃદ્ધિ તરફ શ્રીમાન્ શેઠ સાહેબ ઘણુંજ ધ્યાન આપતા. કોઈ પણ ધાર્મિક બાબતમાં પોતે આગળ પડતો ભાગ લેતા. જેથી ઘણા નામાંકિત પંડિતરાજ તથા મુનિ મહારાજોનું રતલામમાં આવાગમન થતું. અને શેઠસાહેબ તેઓ શ્રી પ્રત્યે સંપૂર્ણ ભક્તિભાવ દર્શાવી; ઉચ્ચ કોટીના આદર સત્કારથી તેઓને વધાવી, તેમની પાસેથી અમૂલ્ય જૈન સિદ્ધાંતોનાં રહસ્યમય ગુપ્ત તત્ત્વોની શોધ મેળવીને આનંદ પામતા. પહેલાં સંઘના અગ્રેસર તરીકે શેઠ સયાચંદ્ર કટારી, તથા શેઠ નાથાવર્ધ બાણુજી હતા; તેઓ સાધુ, મુનીરાજની આગતા સ્વાગતા, અને સંઘનું કાર્ય યથાયોગ્ય ચલાવ્યે જતા હતા. તેઓએ શ્રીમાન્ અમરચંદ્રજીની ઉચ્ચ કોટિની ધાર્મિક લાગણી જોઈ, પોતાના અવસાન સમયે સંઘનું અધ્યક્ષપદ તેમને સોંપ્યું. અને પંચાયતી કોથળા પણ તેમને ત્યાં રાખવામાં આવી. શ્રીમાન્ શેઠજીએ વૃદ્ધોની આરા શિરોધાર્ય કરી, સંઘની સેવાને સ્વકરજ સમજી, તન, મન, અને ધનથી સંઘની સેવા એવી બજાવી કે સર્વજનોને સ્વરૂપ સમયમાં સારી રીતે સંતોષ્યા. સર્વ કોઈ શેઠજીને સંઘના નેતા તરીકે પૂજ્ય બાવધી માન આપવા લાગ્યાં. અને શેઠજીએ

પણ પોતાની ક્ષુદ્ધિ મતિ અનુસારે ખર્ચનો વધારે ભાગ પોતાના ત-
રફથી કાઢીને ચંધની શ્રેષ્ઠતા વધારી દોધી. આવી રીતે ચાનકદ્ધિ,
અને સંઘ સેવામાં શોષા અત્યંત ઉત્સાહી બનવા લાગ્યા. અને જે
વખતે દેશમાં 'કોન્ફરન્સ' નો પવન પણ નહોતો. કોન્ફરન્સનું મ-
દત્ત પણ કોઈ બાજુનું નહોતું, તેમ બાજુવાનું સાધન પણ નહોતું.
તે વખતે એટલે સં. ૧૯૪૨ ની સાંજમાં ધાર્મિક અને નૈતિક ચાન
પ્રચારાર્થે શોષા સાહેબે રતલામમાં કોન્ફરન્સ બરીને એક પાઠશાળા
ખોલી. તેની સરખાત તો કીક ચાલી. પરંતુ વચમાં બાણકોની સંખ્યા
શોડીપંચી તુટી ગઈ. જેથી મેન્બરોને અભ્યાસ કરાવીને પણ શોષ-
ાએ અખંડ ઉત્સાહથી પાઠશાળા ચાલુ રાખી. "ધીરગત્તાં કલ
મીતાં." એ ન્યાયે સં. ૧૯૪૩ ની સાંજથી આ પાઠશાળાની સારી
કદર થવા લાગી. શોષાની ઉત્સાહી શક્તિની સારી પ્રશંસા થઈ. અને
અનેક બાણકો તથા મુવકો એ પાઠશાળામાં અભ્યાસ કરવા આવવા
લાગ્યા. અને ધર્મિય તથા યાની બની પોતાનું જીવન કર્તવ્ય પદે
વાજવા લાગ્યા. એટલુંજ નહિ પણ અભ્યાસ કરનારા બાણકોમાંથી
દેટલાંક તો ઉત્પતિનાં શિરો બિંદુ ઉપર પહોંચીને પાઠશાળાનું મૈત્રવ
દિપાવવા લાગ્યાં. જેની અનેક દેશ બંધુઓએ મુદ્રાકાત લઈને મુખ્ય
કે પ્રસંસા કરેલી છે તે પાઠશાળા આ છે. અને હજી પણ તે ગ-
નલામમાં સારી રીતે ચાલે છે.

રતલામની પાઠશાળા નિર્ધિષ્ટ માસની થવા પછી પાઠશાળાની
પ્રબલ્ય શરિત્રી-કમીટી સાથે પ્રવાસ કરીને શોષાએ જવરા, ખાચરાદ,
નામેર, કચ્છન, હોર, ખગ, સદરનપુર, દલિયાદ અનેક મુખ્ય
પાઠશાળાઓ બેસીને રજમનિ ખંડુએને સિતજીની સરજવા કરી
આવી ઉપરના પાઠશાળાઓમાંની કેટલીક ને હજી પણ ચાલે છે.

(૨૬૫)

પછ પડતી હતી. હપનનો બચેકર કુશળ વખતે પોતાની પ્રાધવેટ
નિષકતમથી ઘણા ગરીબ માણસોને તેઓથીએ આશ્રય આપ્યો છે.
પોતે બહુ સારા માણસ હતા. લાખો રૂપિયાની પુજા છતાં તેઓ
શ્રીને સ્વભાવ હમેશાં આનંદમય રાખતા હતા.

આવા એક પરમાર્થિ અને ચુસ્ત ધાર્મિક બંધુના સ્વર્ગવાસથી
મો દાહને ખેદ થાય એ સ્વાભાવિક છે. શ્રી વિરપરમાત્મા મરહુમ
શ્રીશ્રીના અમર આત્માને સ્વર્ગમાં અર્પેક શાન્તિ આપે એવી
સદગુ પુસ્તકના કર્તાની પ્રાર્થના છે.

મરહુમનું “ જીવનચરિત્ર ” મળી નહિ શકવાથી દાખલ થયું નથી.

પાંજરાપોળના ચુસ્ત હિમાયતી
મરહુમ વેરા થાવરભાઈ બાઈચંદ
વઢવાણુ સિદી.

મરહુમ વેરા થાવરભાઈ બાઈચંદ વઢવાણુ રોડેના મુસ્લિમ
આનંદાન કુટુંબના શ્રી વિશાકાબાઈ સ્વામીજીના પુત્ર હતા. પેલાને
પરમાત્માની કૃપાથી શુદ્ધિ અને મનિષ્ય ગુણો છતાં બહુ જ ટોચ
અને જીવનના ચુસ્ત હિમાયતી હતા. તેઓએ જન્મ મેળવ ૧૯૧૬
ના રોજ શુદ્ધ ૧ ના રોજ રહે હતા. મૃત્યુ ૧૯૭૦ ના મહા વસંત
૮ ના દિવસે તેઓ સ્વર્ગવાસ પામ્યાં આત્મા શાન્તિપાઠમાં ૭૨
રોડેના રહે હતા.

આપણી ઉન્નતિમાં આડે આવતી સ્ત્રીઓની અજ્ઞાનતા દૂર કરવા માટે આપણે શા શા ઉપાયો લઈ શકીએ તે જોઈએ.

૧. નાની બાળાઓને પૂરી કેળવણી નહિ આપતાં ઝટપટ નિ-
શાળેથી ઉઠાડી લઈ તેમનાં બાળલક્ષ કરવામાં આવે છે અને એ
લગ્નો ધણીવાર કબોડાનાં નીવડે છે. એથી કરીને છોકરી કેળવાયા
પહેલાં અને ગૃહિણી તરીકેની ફરજ સમન્યા વિના ગૃહિણી થાય છે
અને પરિણામે આખો ભવ અજ્ઞાનતા અને કલેશમાં ગાળે છે, અને
આવી માતાઓની સંતતિ કેવી થાય તે ખુદલુંજ છે.

૨. કન્યાવિક્રય, સાટાં અને વૃદ્ધ વિવાહના પરિણામે બાળાઓ
બાલ્યાવસ્થામાંજ વિધવા થાય છે, અને બીજી અજ્ઞાન સ્ત્રીઓ કરતાં
વિધવાઓની દશા બહુજ દયાજનક છે. શહેરના વસવાટથી કેટલીક
કોમોમાં વિધવાઓની દશાઓ કંઈક ઠીક થતી જણાય છે પણ ગામ-
ડામાં રહેતી બીજી અશિક્ષિત વિધવાઓની સ્થિતિ હજી કમકમાટ
ઉપજાવે એવી છે. કેટલીક વિધવાઓ ગરીબાઈથી ત્રાસી આપઘાત
કરે છે. કાંતો દુરાચારને પંથે પડે છે અગર કેટલીક સારી સ્થિતિની
વિધવાઓ કેળવણીના અભાવે પોતાના સમય અને ધનનો દુરપયોગ
કરે છે. આ કૉન્ફરન્સ તરફથી પ્રો. કર્વેનાં પુત્રાનાં વિધવાશ્રમ જેવાં
વિધવાશ્રમો ખોલી તેમાં વિધવાઓને ધાર્મિક, સામાજિક, નૈતિક, હૃન્નર
ઉદ્યોગનું અને માંદાની માવજતનું શિક્ષણ સારી રીતે આપવામાં આવે
તો આ વર્ગ આગળ જતાં કેળવાઈને લોકોપકારક ધણું કામો કરી
આ ભવ અને પરભવ સુધારી શકે.

ગૃહસ્થો ! કેળવણી શબ્દનો અર્થ નિશાળમાં જઈ ભણવું
એવો થતો નથી પણ પોતાનું કર્તવ્ય કરવાને સંપૂર્ણ રીતે
લાયક થવું એવો થાય છે. કેળવણી લઈ નકલી દેશનની ટાપ-

શીરો સુધા અમારું કલ્પની શ્રીકૃષ્ણજી કેવળે કહ્યું, કલ્પ કરતાં તેને
 નમુનેદાર શ્રદ્ધાળુ, જેમી જાણી શકાય તેવા આપ, આપણી સાથે
 આપણાં જવા આપ આપે.

આપેણુ મંડી દાણેણુ દાણી, બીજાણુ દાણુ દાણુ રાજ
 એ કુલો પાસણુ હી ભારેન કેવળજીએ બેઠે બીજે બીજે
 મંદા વિલાવવના બાજા જમાના દેવા આપે પાણુ, પાણુ, પાણુ
 કે રાજગાન હોયી ન જાણે, પૂરો બેઠે જોઈ જણુ આપણે જોઈ
 ન જાણે, રાજગાનાં બોરાં બોરાં જોઈ જુઓ, જુઓ, જુઓ
 તાનાં ધરનો આપણે જમાનાં શીલગ દેખી ન જાણે, કેવળે
 પાણી અમરને રીજાવે પાણુ પાણી જરણે, જરણે, જરણે
 ધરને અને નીલિને વરણે આપે અને મંદાજો, મંદાજો, મંદાજો
 પોતાનાં ધરને ન જાણે, તથા નીલિય ન જાણે, જોઈ જોઈ
 દાણરી આપે પાણુ બાજાનાં જમાનાં જમાનાં ન જાણે, કેવળે
 અમારે ન જાણે, શીવન ગાવણેનરામભાણુ જુઓ, જુઓ, જુઓ
 જોઈ જોઈ જાણે છે કે અમે અમારી જુદી રસોઈમાં બાજાણુ, જમાના
 કે રસોઈનું કામ હઈ હમકું તથા, તમારાં સાધનપણે અને રસોઈ
 રાખી આપણી નો તમારા ધરને ઠેકાણે મહેલ રચીયું, તમારું જુદું
 તમારા જેવા હરી આપણું કામ કોમળ કામ કરું જાણે
 જોઈ આપણું આપણી.

કેળવણી કેવા પ્રકારની આપણી જોઈએ.

શ્રદ્ધાળી ! કેળવણી આપણની આપણના અને જાણી
 અમારે આપણા સ્ત્રી સમાજનું દાણનું દાણાં વિવિધ આપણી
 રચ્યું હવે છે ને તેનો ઉપાય કેળવણી સિવાય બીજો નથી.
 કન્યા, જાગા, પ્રેમા, શ્રદ્ધાળી અને માતા એ બીજાં

જ્ઞાનસુ નીર ભરી સરિતા, સુર ઘેનુ પ્રમોદ શું ખીર નિધાવી;
 કર્મ જ્યૌ વ્યાધિ હરંત સદા, અંગમેલ હરંત શિયાકર માની;
 જૈન સિદ્ધાંતકી જ્યૌત ખડી, સુર દેવ સ્વરૂપ મહા સુખ દાની
 લોક અલોક પ્રકાશભયે, મુનીરાજ બખાનત હે જિન વાણી.
 શોભત દેવ વિષે મધવા, ઉડુ વૃંદ વિષે શશિ મંગળકારી;
 ભુપ સમોહ વિષે બળે ચક્રિ, પતિ પ્રગટ બળે કેશવ ભારી;
 નાગનમેં ધરણેંદ્ર વડો ઓર હે, અસુરનમેં ચમરેંદ્ર વિધારી;
 યુ જિનશાસન સંઘ વિષે, મુનિરાજ દિયે શ્રુતજ્ઞાન ભંડારી.

કવિત.

કસે કહે કેતમી કરેણ એક, કહો જાત.

આક દુધ ગય દુધ અંતર ઘણેરો હે;

રિરિ હોત પાણી પણ, હોંસ કરે કંચનકી,

કહાં કાગ વાણી કહાં કોયત્તકી ટેર હે;

કહાં બાનું તેજ કહાં આગિઓ ખીચારો કહાં,

પુનમંકા અજવાળો કહાં અમાસ અધેરો હે;

પક્ષ છોડ પારકા નિહાગ દેખી નાંખ કર.

જૈન વેણુ ઓર વેણુ અંતર ધણેરો હે.

વીતરાગ વાણી સાચી મુગતકી નિશાના નહા,

સુદૃતકી ખાતી માતી આપ મુખ ખમાતી હે;

ઈન્દુ આરાધ કે તરીયા હે અગત છત,

ઓતી નિહાલ જાણ સરવા મન આતી હે.

જ્ઞાનસુ નીર ભરી સરિતા, સુર ઘેતુ પ્રમોદ શું ખીર નિધાવી;
 કર્મ જ્યૌ વ્યાધિ હરંત સદા, અંગમેલ હરંત શિયાકર માની;
 જૈન સિદ્ધાંતકી જ્યોત ખડી, સુર દેવ સ્વરૂપ મહા સુખ દાની
 લોક અલોક પ્રકાશભયે, મુનીરાજ બખાનત હે જિન વાણી.
 શોભત દેવ વિષે મધવા, ઉડુ વૃંદ વિષે શશિ મંગળકારી;
 શુપ સર્મોહ વિષે બળે ચક્રિ, પતિ પ્રગટ બળે કેશવ ભારી;
 નાગનમેં ધરણેંદ્ર વડો ઝોર હે, અસુરનમેં ચમરેંદ્ર વિધારી;
 યુ જિનશાસન સંધ વિષે, મુનિરાજ દિયે શ્રુતજ્ઞાન ભંડારી.

કવિત.

કેસે કહે કેતમી કરેણુ એક, કહો જાત.

આક દુધ ગાય દુધ અંતર ધણેરો હે;

રિરિ હોત પીળી પણુ, હોંસ કરે કંચનકી,

કહાં કાગ વાણી કહાં કાયલકી ટેર હે;

કહાં બાતું તેજ કહાં આગિઓ ખીચારો કહાં,

પુનમકો અજવાળો કહાં અમાસ અધેરો હે;

પક્ષ છોડ પારકી નિહાળ દેખી નીચે કર.

જૈન વેણુ ઝોર વેણુ અંતર ધણેરો હે.

વીતરાગ વાણી સાચી મુગતકી નિશાની મહા,

સુકૃતકી ખાની માની આપ સુખ બખાની હે;

ધનકું આરાધ કે તરીયા હે અનંત જીવ,

સોહી નિહાલ જાણુ સરધા મન આની હે;

સરધા હે સારધાર, સરધા હોએ જેવો પાર,

સરધા બિના જીવ ખુવાર, નિશ્ચય કર માનીહે;

વાણી તો ધણેરી પણુ વિતરાગ હૃલ્ય નદિ.

ધનકે સિવાય ઝોર હોરાસી કહાની હે.

“સાચાસાર”-ધનાસુતારની પેળ-અમદાવાદ.

